

Teatre en Valors

“Per tu, que saps que el ser humà és, sobre tot, un ser racional”

Pròleg

Abans de que llegeixi res, el convido a fer la prova.

Miri el quadre. Observi'l atentament. Cada racó i cada color. Miri i observi'l bé. No digui res, simplement observi'l, i pensi què és el que hi veu?

Agraïments

Sense la col·laboració d'algunes persones i entitats, aquest treball no s'hagués pogut realitzar. Moltes gràcies per la vostra ajuda.

- A totes les companyies de teatre, per prestar-me el seu temps i per ensenyar-me la seva feina.
- A l'Albert, la Cristina i en Jordi per ajudar-me en l'obra teatral. Gràcies per la vostra paciència i voluntat.
- Als alumnes, pares i mestres de 1r d'ESO del curs 2008-2009 per la seva participació en el reportatge.
- Als actors de Teatre en l'educació per respondre'm també en el reportatge.
- A l'Héctor Aristizabal per donar-me un cop de mà tot i la distància que ens separa.
- A la Laia Montaña per ajudar-me sempre que ho he necessitat.
- A en Jordi Fitó per prestar-me el seu temps i el seu equip de gravació musical.
- A l'Araceli López, la meva tutora de seguiment.
- I a la família i amics per la seva ajuda i recolzament.

1.- <u>Introducció</u>	4
2.- <u>Inicis</u>	6
2.1.- Augusto Boal	6
2.2.- Teatre de l'Oprimit	7
2.2.1.- <u>Teatre Fòrum</u>	9
2.2.2.- <u>Teatre Invisible</u>	10
3.- <u>Les Companyies</u>	11
3.1.- Teatre en l'educació	12
3.1.1.- <u>La Companyia</u>	13
3.1.2.- <u>Qui la forma</u>	14
- Directors.....	14
- Actors.....	14
- Assessors pedagògics.....	15
- Tècnics.....	15
3.1.3.- <u>Produccions Teatral</u>	16
3.1.3.1.- Compta amb mi.....	18
Sinopsi.....	18
Debat.....	18
Fitxa tècnica.....	20
3.1.3.2.- I ara, què?.....	21
Sinopsi.....	21
Debat.....	21
Fitxa tècnica.....	23
3.1.3.3.- Jugo Jo.....	24
Sinopsi.....	24
Debat.....	24
Fitxa tècnica.....	26
3.1.3.4.- Kdem x acaba pto?.....	27
Sinopsi.....	27
Debat.....	27
Fitxa tècnica.....	29
3.1.4.- <u>Experiència personal</u>	30

3.2.- Forn de teatre Pa'tothom	34
3.2.1.- <u>La Companyia</u>	35
3.2.2.- <u>Qui la forma</u>	36
- Components.....	36
- Grup teatral.....	37
- Col·laboradors externs.....	37
3.2.3.- <u>Projectes d'intervenció social</u>	38
- La FAPAC.....	38
- Projecte Shirine.....	38
- Jo i els altres, una experiència de vida.....	38
- L'Istituto Teatrale Europeo- I.T.E.....	38
- Amina busca feina.....	38
- Teatre a Centres Penitenciaris.....	39
- Usuaris de drogues i metadona.....	39
- Disminuïts psíquics.....	39
- Teatre invisible.....	39
- Teatre per a infants.....	39
- De Professió: PARES.....	40
3.2.4.- <u>Trobada internacional de teatre i educació</u>	40
- Experiència personal.....	43
3.3.- Teatre acció	46
3.3.1.- <u>La Companyia</u>	47
3.3.2.- <u>Qui la forma</u>	48
3.3.3.- <u>Produccions Teatral</u> s.....	48
3.3.3.1.- Que sí, Vida!	49
- Material complementari.....	50
3.3.3.2.- Dóna igual!	51
3.3.3.3.- Ja n'hi ha prou!	51
3.3.3.4.- No em ratllis!!!	52
- Material complementari.....	52
3.3.4.- <u>Experiència personal</u>	53

4.- <u>Com fer una obra de teatre educativa?</u>	55
4.1.- Introducció	56
4.1.1.- <u>Tècniques apreses</u>	57
- Teatre en l'educació.....	57
- Forn de teatre Pa'tothom.....	58
- Teatre acció.....	59
4.1.2.- <u>La pròpia creació</u>	60
- Muntatge d' <i>El Doble Secret</i>	62
- Diari personal.....	69
4.2.- Guió d'<i>El Doble Secret</i>	74
4.2.1.- <u>Guia didàctica</u>	95
4.3.- Conclusions	101
5.- <u>El Reportatge</u>	104
6.- <u>Conclusions</u>	107
7.- <u>Bibliografia</u>	109
8.- <u>Annexos</u>	111
8.1.- Annex 1: Cartes d'acreditació	111
8.2.- Annex 2: Entrevistes a les companyies	115
8.3.- Annex 3: Guió del reportatge 19 de març del 2009	129
8.4.- Annex 4: Interpretacions del quadre <i>El Doble Secret</i> dels espectadors de l'obra	132

1.- INTRODUCCIÓ

Teatre en valors. Dos conceptes molt importants per a mi.

El teatre per a mi és essència. Tot és teatre: anar a treballar, el cafè del matí o simplement dir bona nit. Nosaltres som el teatre. I com va dir el gran Augusto Boal, *“Tots som veritables artistes. Sense el teatre, no aprendríem a veure allò que ressalta a la vista, però que som incapaços de veure a l'estar tan habituats a mirar-lo. Allò que ens és familiar es converteix en invisible: fer teatre, al contrari, il·lumina l'escenari de la nostra vida quotidiana”*.

Valors: una paraula d'immens significat. Són molts els valors, les qualitats que com individus tenim. Però, des del meu punt de vista, el més important és la capacitat de raonament. És una fruita pròpia, que s'ha de cultivar, mimar i deixar madurar quan creixes, quan ets jove: quan t'eduques.

Així doncs, que millor que fer el meu treball de recerca enfocat en aquest tema per poder aprofundir en ell i coneixe'l.

Tot va començar a Sort. Abans, volia encarar el meu treball cap a una patologia psiquiàtrica. Escollir una malaltia, estudiar-la i donar-la a conèixer. Però la privacitat dels malalts, entre altres coses, m'impedia seguir endavant. Així que, entre mig de muntanyes, vaig pensar en un altre tema totalment diferent, però que igualment m'apassionava: el teatre. Potser era un tema massa ampli, calia concretar-lo. I tot parlant amb el professor, sense més ni menys, vaig preguntar: “I teatre en valors?”. M'agradava com sonava: Teatre en valors.

Era un bon tema. Hi havia molt a dir. Actualment, ens mou la individualitat, l'egoisme. Estem en una societat on cada dia rebem milers de missatges que ens diuen el que hem de fer, que pensen per nosaltres, que prenen les nostres pròpies decisions, i el més trist és que nosaltres ni ho sabem.

Tenia el tema. Ara bé, com ho enfocaria? Vaig donar-hi moltes voltes. Però la meva tutora, l'Araceli Lòpez, va donar-me l'última empenta: - És nou per a tu? Doncs busca les companyies i estudia-les. Aprèn com treballen, i escriu la teva humil aportació.

Sí, aquests havien de ser els meus objectius. Si volia aconseguir escriure una petita obra, havia d'entendre el funcionament d'aquest tipus de teatre. Havia d'analitzar les obres i comprendre el perquè de cada decisió.

Però creia absolutament necessari plasmar el meu anàlisi en un reportatge. El teatre es viu, es sent. Per entendre les reaccions del públic o dels mateixos actors, era necessari que els lectors veiessin els interessos, les emocions i les opinions dels diversos implicats (alumnes, mestres, actors i pares) en una de les obres, i així poder entendre directament el perquè d'aquest teatre.

Aquest treball consta de diferent apartats. El primer d'aquests és introductor. Conté els inicis del Teatre en Valors que es troben en el Teatre de l'Oprimat creat per Augusto Boal. Són moltes les tècniques que han anat evolucionant amb aquest teatre, però vaig pensar que no era necessari explicar-les totes, ja que en les companyies estudiades només en destaquen dues: el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible.

En aquesta part també dono a conèixer les companyies. Vaig creure important mostrar la història de cada companyia, qui en forma part i quins són els seus projectes.

La segona part conté l'explicació de com vaig crear la meua obra de teatre, així com les tècniques apreses a través de cada companyia i l'evolució de la pròpia creació. També incloc el guió de l'obra i una guia didàctica per oferir material amb el qual el professor pugui seguir treballant els valors utilitzant l'activitat teatral.

A part, adjunto dos documents visuals. Un d'ells és el reportatge de l'obra de teatre *Jugo Jo* de la companyia Teatre en l'educació, i que reflecteix el treball de la companyia amb l'opinió de tots els grups implicats dins el col·lectiu escolar: alumnes, pares i mestres.

L'altre document és la gravació de l'obra *El Doble Secret*, creada per a aquest treball i representada als alumnes de segon de Batxillerat del nostre institut.

Ja per acabar, he inclòs un annex en el que s'hi poden trobar les cartes adreçades a les companyies per obtenir l'acreditació, les entrevistes realitzades a directors, actors i tècnics de les companyies, el guió del reportatge visual i algunes de les interpretacions del quadre *El Doble Secret* que van fer els espectadors de l'obra de teatre.

En fi, la feina de les companyies, que queda reflectida en el treball, mostra una alternativa educativa que té molt a dir i molt per fer. Jo, només vull col·laborar en aquesta ajuda social mostrant una humil aportació per donar a conèixer aquesta corrent innovadora.

2.- INICIS

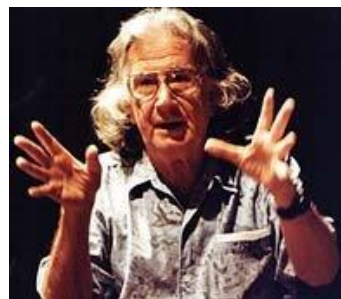
Teatre en valors és aquell teatre que té com a finalitat educar a l'espectador com a ésser racional.

Però de tipus de teatre en valors n'hi ha molts: Teatre Fòrum, Teatre Invisible, Teatre Imatge, Teatre Legislatiu, Teatre Periodístic... ara bé, tots ells són tècniques procedents del Teatre de l'Oprimit, creat per Augusto Boal.

Així doncs, els inicis de Teatre en valors provenen del Teatre de l'Oprimit. En aquest apartat explicaré aquest teatre i dos de les seves tècniques: el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible, així com una petita biografia del creador, l'Augusto Boal.

2.1.- Augusto Boal

Augusto Boal (1931-2009) Fill dels portuguesos José Augusto Boal i Albertina Pinto Boal, va néixer el 1931 al barri de Penha, de Río de Janeiro. Dramaturg, director i pedagog teatral, va estudiar teatre a la Universitat de Colòmbia als Estats Units. Al 1955 va tornar a Brasil i va assumir la direcció artística del Teatre Arena de São Paulo fins al 1971. En aquest mateix any es va veure obligat a exiliar-se a Argentina, on al 1974 va publicar el llibre titulat *Teatro del Oprimido* (1971). Va treballar a Portugal amb el grup A Barraca (1977) i més tard va impartir classes a Sorbona. Al 1979 va fundar un centre estable d'aprenentatge a París, el CTO (Centre du Théâtre de l'Opprimé). Les seves obres de pedagogia teatral han sigut traduïdes a més de vint-i-cinc idiomes, de les quals destaquen *Juegos para actores y no actores* (2002) i *El arco iris del deseo* (2004).

Boal ha sigut premiat, entre d'altres institucions, per la UNESCO, les Universitats de Nebraska, Göteborg i El Instituto del Teatro de Puebla. Al 1998, va rebre el Premi d'Honor de l'Institut del Teatre de Barcelona. Va ser candidat al Premi Nobel de la Pau al 2008.

El 2 de maig del 2009 i a l'edat de 78 anys mort a Río de Janeiro a causa d'una insuficiència respiratòria.

2.2.- Teatre de l'Oprimít

“El Teatro del Oprimido es teatro en la acepción más arcaica de la palabra: todos los seres humanos son actores, porque accionan, y espectadores porque observan. Somos todos espect-actores. El Teatro del Oprimido es una forma de teatro, entre todas las otras. Todo el mundo actúa, acciona e interpreta. La única diferencia entre nosotros y ellos (los actores profesionales) consiste en que los actores son conscientes de estar usando ese lenguaje, tornándose por eso más aptos para utilizarlo” (Juegos para actores y no-actores per Augusto Boal Pàg. 9)

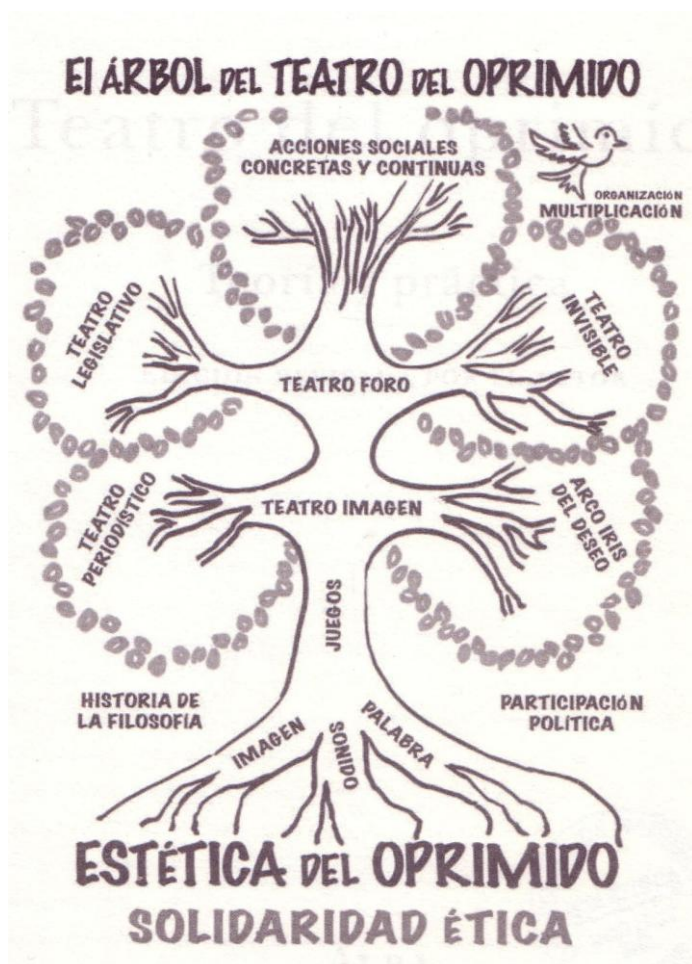
Classe de Teatre de l'Oprimít

Sota aquest lema, a la dècada del 1970 neix a Brasil el Teatre de l'Orpimit, pel dramaturg, actor, director i pedagog teatral Augusto Boal.

És un teatre que té com a metodologia promoure el teatre com expressió cultural, fonamental pel desenvolupament de la societat en conjunt, però sobretot pels grups socials menys afavorits. A través d'exercicis, jocs i tècniques teatrals, l'espectador (pensat fins ara com a ésser passiu) passa a ser protagonista de l'acció dramàtica. Aquests exercicis tenen com a objectiu utilitzar el teatre com a una eina eficaç en la comprensió i la recerca d'alternatives a problemes socials. Es tracta d'estimular a l'espectador a reflexionar sobre el passat, a transformar la realitat i inventar un futur.

El nom d'*Oprimít* prové de la finalitat d'aquest teatre: ajudar un grup vulnerable, que no té la possibilitat de defensar-se de l'exclusió social, i està sent oprimít o tractat amb injust rigor.

L'Arbre del Teatre de l'Oprimít és l'esquema perfecte per entendre i situar aquest teatre.

Fora de l'arbre i al costat de les seves arrels, trobem escrit la història de la filosofia i la participació política. Augusto Boal va estudiar la ciència que busca donar una explicació radical de la natura, de l'home i de la seva actuació, i també els corrents polítics que ajuden a l'opressió de la societat. A partir d'aquí, a través de la imatge, del so, de les paraules i dels jocs (elements del llenguatge teatral), crea dos tècniques teatrals: el Teatre Imatge i el Teatre Fòrum. Aquests tipus de teatre són el tronc de l'arbre, són els que donen peu al desenvolupament del Teatre de l'Oprimít, que segueix creant i

creant per buscar noves alternatives d'aprenentatge, com ara el Teatre Periodístic, el Teatre Legislatiu, el Teatre Invisible, l'Arco iris del desig i les Accions socials concretes i contínues. El fruit d'aquesta evolució són les persones, el seu aprenentatge, la seva reflexió... El desig del Teatre de l'Oprimít és donar aquest fruit. És per això que busca la multiplicació, busca difondre aquest teatre perquè cada dia siguin més les persones que puguin reflexionar i aprendre.

Actualment, les tècniques del Teatre de l'Oprimít són utilitzades com a eines en diverses branques humanístiques com la psicologia, la psicoteràpia, l'art, l'educació, el treball social i polític.

Són moltes les tècniques d'aquest teatre, però només estudiaré dues: el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible, ja que les companyies que he triat utilitzen aquestes tècniques.

2.2.1.- Teatre Fòrum

“El Teatro Foro tiene reglas, estas pueden ser modificadas, pero siempre existirán, para que todos participen y una discusión profunda y fecunda pueda nacer. Las reglas fueron descubiertas y no inventadas. Son necesarias para que se produzca el efecto deseado: el aprendizaje de los mecanismos por los cuales una opresión se produce, el descubrimiento de tácticas y estrategias para evitarlo y el ensayo de esas prácticas.”
(Juegos para actores y no-actores per Augusto Boal Pàg. 28)

El Teatre Fòrum és una tècnica pensada per a solucionar conflictes en diferents col·lectius, ja sigui un grup de joves, els empleats d'una empresa, un grup de pares o una comunitat de veïns.

Consisteix en muntar una petita obra de teatre en la que es reflecteixi el conflicte existent i real en un col·lectiu determinat. En l'obra, l'oprimit fracassa i el públic és convidat a entrar en escena, substituir el protagonista (l'oprimit) i buscar alternatives per solucionar el conflicte plantejat.

Dins d'aquest teatre es crea el terme “comodí”. Aquest és un artista amb una funció pedagògica que actua com a moderador del debat entre el públic, a més busca la participació i l'orientació de l'anàlisi de les intervencions del “espect-actor”.

És important determinar el tema a investigar amb el col·lectiu. Perquè funcioni el Teatre Fòrum s'ha d'aplicar a situacions socials ben clares i definides, ja que es tracta de debat sobre situacions concretes utilitzant el llenguatge teatral.

D'aquesta manera, també es busca unes solucions de tipus estructural. És feina del “comodí” ressaltar aquestes solucions que resolen els problemes plantejats des de l'arrel. Expliquem-ho amb un exemple: el conflicte plantejat és el comiat laboral d'una persona sense motiu justificable. Una de les solucions és que els companys de feina l'ajudin econòmicament fins que trobi una altra feina. És una solució solidària, però no soluciona el problema principal: comiats injustificables. Així doncs, no és una solució estructural i per tant no seria útil.

En el Teatre Fòrum, es planteja una obra de teatre on l'oprimit, tot i el seu esforç, no surt beneficiat de l'acció plantejada. Un cop acabada la representació, comença el debat. L' "espect-actor" ha analitzat les accions de l'oprimit i és convidat pel "comodí" a entrar a escena i a mostrar una solució. D'aquesta manera l' "espect-actor" s'entrena per realitzar aquestes accions en la seva vida real.

2.2.2.- Teatre Invisible

"Mercado del Carmes, en el barrio de Comas, a unos 14 kilómetros del centro de Lima. Dos actrices protagonizaron una escena delante del vendedor de verduras. Una, que se hacía pasar por analfabeta, insistió en que el vendedor la había estafado, aprovechándose de que ella no sabía leer; la otra revisó las cuentas y las encontró correctas, aconsejándole a la primera entrar en uno de los cursos de alfabetización de ALFIN. Después de mucha discusión sobre cuál era la mejor edad para empezar a estudiar, sobre qué estudiar, cómo y con quién hacerlo, la primera seguía insistiendo en que era demasiado vieja para esas cosas. Fue entonces que una viejita, de esas que ya andan con el bastoncito, comentó a gritos, muy indignada: - ¡Mijitas, eso no es verdad! ¡Para aprender y hacer el amor, no hay edad!" (Teatro del Oprimido per Augusto Boal. Pàg.53)

Consisteix en la representació d'una escena en un ambient que no sigui el teatre i davant de persones que no siguin espectadors pròpiament dits. El lloc pot ser un restaurant, un mercat, una botiga, el carrer... i les persones que acudeixen a l'escena són aquelles que es troben allà accidentalment. Mai han de ser espectadors, és per això que en cap moment s'ha de desvetllar que l'escena és un espectacle.

El Teatre Invisible pretén fer visibles conflictes socials sovint oblidats i involucrar a la gent a reflexionar lliurement sobre el tema en qüestió.

3.- LES COMPANYIES

Per poder assolir el meu objectiu de crear una obra de Teatre en valors, havia d'estudiar companyies que treballessin aquest tipus de teatre. Així doncs, em vaig posar a buscar-ne. A Catalunya n'hi ha varies, però només en destacaré aquestes tres pel seu ressò i per la seva línia de treball.

Vaig tenir la sort de què al meu institut, l'IES Alexandre de Riquer, la companyia Teatre en l'educació vingués a representar un dels seus muntatges. Això em donava l'oportunitat de contactar amb ells i fer un seguiment més directe i específic, que he pogut reflectir en el reportatge.

Aquesta companyia es proposa treballar amb nois i noies escolaritzats i donar-los-hi l'oportunitat d'expressar les seves emocions i sentiments, treballant la realitat amb la que es troben dia a dia.

La segona companyia, Forn de teatre Pa'tothom, va ser la primera institució teatral a Catalunya que es va dedicar a l'àmbit de la intervenció social. Utilitzant el Teatre de l'Oprimat, així com el Teatre Fòrum i el Teatre Invisible, el Forn té l'objectiu de demostrar que el teatre és més que una eina de distracció, és l'eina ideal per actuar a favor del canvi social. Aquesta companyia treballa en dues vessants. La primera és l'escola de teatre i l'altra és l'àmbit social, on hi intervenen molts projectes diferents, uns dels quals es dedica a promoure el teatre per escoles i barris marginals amb la finalitat d'ajudar-los en els seus conflictes.

L'última companyia, Teatre acció, és un exemple clar del teatre fòrum. Amb la intenció d'adreçar les seves obres a nois i noies de 12 a 18 anys, la companyia experimenta el teatre per apropar informació educativa d'una manera lúdica i transparent. Aquesta companyia no va tenir massa temps per atendre'm. Aquesta és la raó per la qual la informació sigui escassa i no tant específica.

L'experiència personal que he adquirit a l'estar en contacte amb aquestes companyies i que explico amb més detall posteriorment, m'ha permès entendre el significat del Teatre de l'Oprimat i conèixer quins són els seus objectius.

Teatre en l'educació.

“Aquest matí he escoltat als vostres fills i feien les mateixes reflexions que vosaltres, si estem tant a prop un dels altres perquè ens costa tant arribar a acords?”

Marta G.Otrín

3.1.1.- La Companyia

La Fundació Privada de Granollers AC (Associació Cultural) va assistir l'any 1995 a les jornades "Gal·les a Catalunya" sota l'organització de British Council¹

Logotip de l'entitat Fundació Privada de Granollers AC

La Fundació, una entitat creadora de moltes iniciatives, buscava crear un nou projecte amb la incorporació de les arts escèniques en l'educació secundària. Aquestes jornades els oferien la possibilitat de conèixer la feina del programa "Theatre in Education" que s'estava realitzant a Gal·les des de feia més de trenta anys. Interessats per la presentació, van viatjar fins a Gal·les per conèixer directament la companyia i el seu treball, i on van poder ser assessorats pel director Tim Baker.

Entusiasmats amb el projecte, van tornar a Catalunya per iniciar aquesta gran proposta anomenada Teatre en l'educació. Van crear la seva pròpia companyia que constava d'un director, quatre actors, un músic, un ajudant de direcció, una traductora, un escenògraf, una tècnica de so i llums, un assessor teatral i un productor executiu.

TEATRE EN L'EDUCACIÓ

Logotip de la companyia Teatre en l'educació

Van començar l'experiència amb l'adaptació de l'obra *Killjoy*, titulada *Voler és poder?*, que es representà el 1996 i que resultà ser tot un èxit.

Teatre en l'educació proposa el teatre com a eina pedagògica per treballar l'educació en valors.

¹ **British Council** és una organització internacional anglesa que s'encarrega de relacionar les cultures de diversos països i així donar a conèixer iniciatives de caràcter educatiu arreu del món.

3.1.2.- Qui la forma

Directors:

Marta G.Ortín: Llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona, titulada en Pedagogia Teatral per l'Institut del teatre de Vic i en altres cursos de teatre social. Al 1997 va entrar a formar part de la companyia Teatre en l'educació. Primer, es va encarregar de gestionar el projecte, però més endavant es va unir a l'equip directiu i es va fer càrrec de totes les qüestions artístiques.

Tim Baker: Escriptor, músic i director de teatre gal·lès. Actualment és director de la companyia Clwyd Theatr Cymru, el centre de producció més important de Gal·les, i fundador de la iniciativa Theater in Education a Gal·les.

Stuart Lewis: Llicenciat en Producció Cinematogràfica per la Concordia University. Dramaturg Exerceix com ajudant de direcció en les produccions de la companyia. A més a més, participa com a traductor d'anglès-català.

Actors:

Jaume Amatller “Notxa”: Actor de teatre. Ha cursat els seus estudis a l'Aula de Teatre de Mataró i porta a la seva esquena una gran experiència teatral. Va ser un dels actors que va iniciar la companyia l'any 1995. A més a més ha sigut membre de moltes companyies com ara La Paparra, Teatre de la Nou, La Tal, la Fura dels Baus, entre d'altres.

Cristina Padilla Padilla: Actriu de teatre. Llicenciada en Filologia Francesa per la Universitat Autònoma de Barcelona i estudiant de teatre de l'Aula de Teatre de Mataró i del Timbal. Al 2007 va entrar a formar part de Teatre en l'educació. També ha col·laborat amb altres companyies com Comediants, La Paparra, Tàbata Teatre, entre d'altres.

Pau Bou: Actor, director, autor i professor de teatre. Al 2009 va entrar a formar part de la companyia Teatre en l'educació. Està vinculat al Teatre Kaddish i ha escrit i dirigit obres com *En un barquito de vela* (2009).

Maria Manau Sánchez: Actriu i professora de teatre. Llicenciada en Art Dramàtic per l'Institut del Teatre de Barcelona. Al 2007 va entrar a la companyia de Teatre en l'educació. És la fundadora de la companyia Crit. També forma part de diversos tallers de teatre per a infants i joves.

Assessors psicopedagògics:

Rosa Vergés: Professora i exdirectora del Centre de Recursos Pedagògics a Granollers.

Ramon Miralpeix: Psicoanalista i membre de l'Escola Europea de Psicoanàlisi.

Josep Lluís Campoy: Psicopedagog i professor de l'Escola Municipal del Treball de Granollers.

Dolors Ortuño: Professora de secundària de Llengua i Literatura catalanes.

Carles Masjuan: Professor de primària de l'Escola Municipal Salvador Llobet de Granollers.

Tècnics:

Laia Montaña: coordinadora i gestora de la companyia Teatre en l'educació.

3.1.3.- Produccions Teatral

Teatre en l'educació és una companyia que s'adreça a nois i noies en l'edat de formació. El seu objectiu principal és utilitzar el teatre com una eina pedagògica, per tal que l'alumne aprengui a pensar i a reflexionar sobre el que veu a l'escenari, que no és res més que la seva realitat.

Per aconseguir l'èxit del treball durant l'obra, la companyia utilitza diversos recursos. Un d'ells és l'elaboració del guió després d'haver parlat amb alumnes d'una franja d'edat determinada. A partir d'aquests diàlegs, es crea l'obra que anirà adreçada a aquest grup determinat. Entendre les necessitats de cada públic i donar una base per aprendre a reflexionar individualment és una de les grans claus pel triomf. A part, també influeix molt la col·locació del públic. Per crear un vincle entre personatges i espectadors, és molt important que l'atenció d'aquests es centri en les accions dels personatges. És per això, que des d'un principi aquest projecte ja ha estat pensat per minimitzar tant el grup com l'aproximació a l'escenari.

Cada obra es divideix en dues parts: la representació i el debat.

El debat és dirigit per un dels actors, el moderador. Els alumnes estan dividits en grups reduïts, i cada grup té un portaveu. Entre ells, i amb l'ajuda dels actors, posen en comú les seves idees sobre el que han vist en la representació i després s'inicia un diàleg entre els espectadors i els personatges. L'objectiu principal és que els alumnes aconseguixin pensar sobre situacions que han vist a escena i reflexionar sobre el comportament de cada personatge.

Tot i tenir l'espai del debat, a vegades, resulta un marge massa curt per poder dialogar totalment sobre els temes que planteja cada obra. És per això que la companyia ofereix una guia didàctica per poder seguir treballant i aprofitar, així, l'impacte emocional que la representació ha provocat en l'alumne. Aquesta guia ofereix diferents propostes de treball per a l'aula ja que cada grup té unes necessitats o coneixements diferents. A partir del que l'alumnat i el professorat han vist en l'obra, la companyia planteja activitats tant escrites i literàries, com de debat i fins i tot teatrals.

En les activitats escrites i literàries, es demana als espectadors que intentin posar-se en la pell dels personatges, escrivint, per exemple, un final alternatiu i també s'analitza les estructures formals.

En les de debat, a partir de fragments de l'obra, els alumnes i el tutor del grup debateixen sobre diverses qüestions que proposa la guia.

I en les activitats teatrals, es proposa als mateixos alumnes que interpretin fragments vistos a l'obra i seguidament tornin a reprendre un debat.

He seleccionat diversos exemples de la guia didàctica en cada obra.

Actualment són quatre les obres que la companyia ofereix:

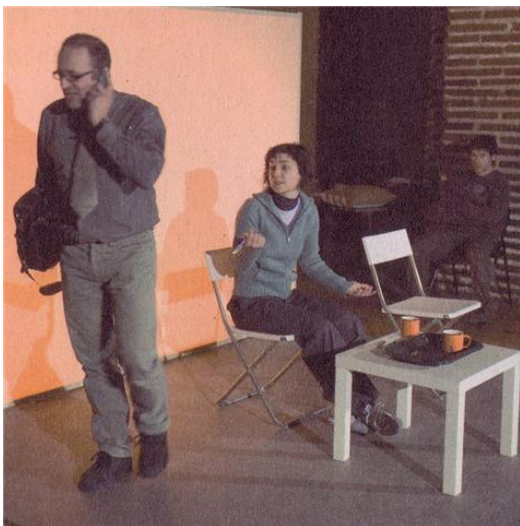
- Compta amb mi.
- I ara, què?
- Jugo Jo.
- Kdem x akba ptó?

3.1.3.1.- Compta amb mi

Compta amb mi, és una obra adreçada a alumnes de segon cicle d'ESO, batxillerat i cicles formatius.

Sinopsi

La història es centra en dos germans: en Manel de setze anys i l'Ariadna, de quinze. Junt amb la seva mare, la Quimeta, es traslladen a Granollers després de la mort del seu pare.

Mentre que la mare fa esforços per treballar i tirar la família endavant, els germans viuen una incòmoda situació per adaptar-se a la seva nova vida.

Per una banda, l'Ariadna té problemes per integrar-se amb els seus nous companys, pateix trastorns alimentaris, bulímia, i s'enamora d'un noi de vint anys, en Gabi, amb el qual viu noves experiències i emocions.

I per l'altra, en Manel, un jove introvertit al qui no li agrada estudiar. Però amb la seva afició al futbol, aconsegueix formar part d'una tribu urbana: els Boixos Nois, amb els quals experimenta nous valors com la violència i la intolerància.

Tot i que la mare no pot dedicar massa temps als seus fills perquè ha de treballar, i per tant, no se n'adona de la situació familiar, la relació entre germans és de mútua protecció i complicitat.

Debat

Els temes que es plantegen per tractar són diversos. Des de les relacions familiars, fins l'acceptació d'un mateix, tan físicament com moralment. També es parla de les inseguretats que es pateixen a l'adolescència, com ara la recerca de la pròpia identitat, les primeres relacions amoroses i la necessitat de formar part d'un col·lectiu. En l'obra, aquests temes són duts a punts extrems que desencadenen altres temes com la bulímia, les drogues, el robatori, la intolerància, la violència, l'assassinat i el suïcidi.

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Diàleg entre els personatges del dos germans, l'Ari i en Manel:

Ari: Ara m'estic ficant amb tu, però jo també faig una cosa que no està bé. Faig règim...i després tinc tanta gana que sóc capaç de menjar-me un pollastre sencer... Després ho vomito tot... [...] això de vomitar m'ho provocho. Ho faig cada dia.

Manel: Això que fas no està gens bé. Pots acabar amb la teva salut... Que vols ser un cadàver?... Que penses que a tots els païos els agraden les noies primes i esquelètiques? [...] Mira, tinc una idea. Tu deixes de fer això, vas a la disco amb les teves companyes i jo tornaré a anar a l'institut per fer feliç la mare. D'acord?

- Com creieu que es pot ajudar una anorèxica o bulímica?
- Quin paper tenen els mitjans de comunicació en promoure uns patrons estètics tan malaltissos?
- Què us sembla el pacte que suggereix en Manel? Ho proposa només per fer feliç la mare o per ajudar la seva germana o per ell mateix?
- És suficient motiu actuar per fer feliços els pares? Qui ha de decidir i segons quin criteri?

- Activitats escrites o literàries:

Redacteu un diari de cada personatge de qualsevol dia de la setmana anterior a l'aniversari de la mare.

- Activitats teatrals:

Inventeu una escena familiar (per exemple, l'aniversari de la mare), cinc anys més tard: l'Ariadna té 20 anys i en Manel 21. Poden aparèixer més personatges en escena. Han de parlar de la seva vida quotidiana.

Fitxa tècnica

Idea original: _____ Cia. Teatre en l'Educació

Direcció _____ Tim Baker

Ajudant de Direcció _____ Genoveva Pellicer

Traductor intèrpret _____ Stuart Lewis

Producció _____ Associació Cultural de Granollers (1998)

Repartiment:

Manel _____ Pau Bou

Ariadna _____ Padi Padilla

Quimeta _____ Maria Manau

Gabi _____ Jaume Amatller "Notxa"

Durada de l'obra: 50 minuts

Durada del debat: 30 minuts

3.1.3.2.- I ara, què?

I ara, què?, és una obra pensada per alumnes de 4t d'ESO, batxillerat i cicles formatius.

Sinopsi

L'Andrés, en Pere, l'Alexandra i l'Ona, a l'edat de trenta anys, es retroben després de tretze anys, a la platja de Pineda de Mar el dia de la revetlla de Sant Joan. Quan tenien disset anys, un terrible accident va posar fi a la seva amistat.

Una combinació de factors va influir en la tragèdia: la seva exaltació o decepció per les notes, les discussions sobre les seves futures carreres, malentesos amb els amics, amb els pares, l'excés d'alcohol...

A través de *flash-back*² l'acció es trasllada a aquella nit inoblidable pels protagonistes, on, jugant amb el sentiments d'un noi, en Quim, que lluitava per ser integrat al grup, la situació s'escapa de les seves mans, i en Quim s'ofega a la platja de Pineda de Mar. Els nois, decideixen no dir la veritat i posar-se d'acord per no delatar que van humiliar i obligar al noi a entrar dins l'aigua.

Després tornem a la trobada, on els antics amics expliquen els diferents camins que han seguit, els seus valors i estils de vida completament diferents. I on finalment s'enfronten al passat.

Debat

Aquesta obra està pensada especialment pels joves que acaben l'escola i s'han d'enfrontar al món laboral. A través d'aquests antics amics, es reflecteix la pressió que reben dels pares, de l'escola i de la societat en general alhora de triar un camí. Els espectadors, posaran en debat les preguntes que es plantegen en el seu dia a dia:

Podré arribar a on vull? O m'hauré de sacrificar per poder viure?

² **Flash-back o analèpsia:** (escena retrospectiva) tècnica cinematogràfica o literària, que altera la seqüència cronològica de la història, connectant amb moments determinats i traslladant la acció al passat.

Hauré de viure tota la meua vida amb les conseqüències de les decisions que prengui ara?

Estic sol en aquesta tria tan difícil? Qui em pot ajudar?

Com conciliar la seva vida familiar i professional?

Ens poden aportar felicitat els diners o la fama?

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Diàleg que mantenen els quatre amics a la retrobada:

Pere: En Quim estava penjat, volia que fóssim els seus amics.

Alex: Per això feia tot el que li dèiem.

- El poder del grup i l'anul·lació de la personalitat.

- Per tenir amics cal que fem tot el que ells volen? On hi ha el límit?

Pere: Li baixem els pantalons.

Ona: Que petita que la té!

- La humiliació.

- Quins sentiments provoquen aquest tipus de bromes?

- Activitats escrites o literàries:

Escull un dels personatges i explica la seva evolució fins als trenta anys. Cal partir de la situació del personatge en acabar la primera part (es tracta de proposar una evolució diferent de la que dona a l'obra). Amb l'evolució de quin personatge et sents més proper/a? Per què? Elements positius i negatius.

- Activitats teatrals:

Interpreteu l'escena en la qual en Quim és humiliat. Què ha sentit l'alumne que ha fet de Quim? I els demés en humiliar-lo?

Fitxa tècnica

Idea original _____ Cia. Teatre en l'Educació

Direcció _____ Sarah Argent

Ajundant de Direcció _____ Marta G.Ortín

Assessorament _____ Tim Baker

Traductor intèrpret _____ Stuart Lewis

Producció _____ Associació Cultural de Granollers(2002)

Repartiment:

Alexandra _____ Maria Manau

Andrés _____ Francesc Ollé

Ona _____ Padi Padilla

Pere _____ Oriol Casals

Durada de l'obra: 80 minuts

Durada del debat: 40 minuts

3.1.3.3.- Jugo Jo

Adreçada especialment a alumnes de 1r d'ESO, però també es pot representar a 2n d'ESO.

Sinopsi

Jugo jo és una història que protagonitzen dues amigues, la Maria i l'Eva, i dos amics, en Pau i en Jordi. Mentre que els nois ja han cursat 1r d'ESO, les noies són noves al centre.

Durant l'estiu, l'Eva, mentre la Maria és al poble de vacances, ha conegut una colla d'amics més grans que elles, en Pau i en Jordi, amb els quals té la porta oberta al món dels grans. La Maria, al tornar, nota cert rebuig per part de l'Eva a l'hora de voler conèixer les seves noves amistats.

Tot i així, les dues amigues, estan disposades a integrar-se al grup, a acceptar tots els canvis que aquesta edat planteja: nou centre, nou sistema escolar, nous amics, nous deures, nous drets, noves sensacions, nous interessos...

I independentment de la dificultat d'aquests canvis, les noies faran el possible per integrar-se al seu nou entorn.

Debat

L'obra, adreçada a nois i noies de 12 anys, tracta sobre els canvis que experimenten aquests joves al passar de l'Educació Primària a l'Ensenyament Secundari Obligatori. Per molts d'ells, els canvis a un entorn totalment diferent, desencadenen nous problemes sumats a la por i a l'angoixa de no ser acceptat al món dels grans.

Totes aquestes emocions, fruit de la necessitat d'integrar-se, són difícils de tractar. És per això que els nois, en veure l'espectacle, s'identifiquen i aprenen que se'n poden sortir satisfactòriament.

L'adolescència és un període curt però molt intens. Així doncs, són molts els temes que es podrien tractar a partir de l'obra. Un d'ells són les emocions.

Des d'un principi, tenim la necessitat de ser estimats. Ara bé, no és fins a l'adolescència que comencem a ser conscients del do de sentir. És per això, que els nois han d'aprendre a no retenir les seves

emocions i a ser capaços d'escoltar-se a si mateixos i als demés, ja que darrera de cada conducta hi ha sempre un sentiment que la impulsa i la manté.

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Diàleg que mantenen l'Eva i la Maria:

Eva: És que hi estarem molta estona i t'avorriràs.

Maria: És igual

Eva: És que tu no hi pintes res.

Maria: Com que no hi pinto res? Sóc la teva amiga, no? Et fa vergonya que et vegin amb mi?

- Dependència/ amistat.

- Per què l'Eva no vol que la Maria vagi amb ells a la festa?

- Realment li fa vergonya a l'Eva que la vegin amb la Maria?

- Ser amiga de l'Eva li dóna dret, a la Maria, a anar a la festa?

- De quina manera l'Eva podria fer saber els seus sentiments a la Maria sense posar en qüestió l'amistat?

- Activitats escrites o literàries:

Escriu un diàleg entre en Jordi i en Pau en el qual parlin dels seus sentiments i prioritzin el valor de la seva amistat. Llegiu-lo o representeu-ne els diàlegs escrits.

- Activitats teatrals:

En petits grups, un alumne explica un conflicte que tingui o hagi tingut recentment amb algun amic o amiga. La resta del grup practica l'escolta activa (escoltar sense jutjar, sense interrompre, acollint els seus sentiments...) i l'empatia (posar-se en el seu lloc). Després posar-ho en comú: com s'han sentit explicant el seu conflicte?

Fitxa tècnica

Idea original _____ Cia. Teatre en l'Educació
 Direcció _____ Marta G.Otín
 Ajudant de direcció _____ Màrcia Cisteró
 Construcció Escenografia _____ Esteve Ferrer
 Dramatúrgia _____ Victoria Szpunberg
 Producció _____ Associació Cultural de Granollers(2004),
 Ajuntament de Granollers,
 Generalitat de Catalunya.

Repartiment:

Maria _____ Padi Padilla
 Eva _____ Maria Manau
 Pau _____ Pau Bou
 Jordi _____ Jaume Ametller "Notxa"

Durada de l'obra: 45 minuts

Durada del debat: 30 minuts

3.1.3.4.- Kdem x akba ptó?

Adreçat a 3er i 4rt d'ESO. Projecte guanyador del Premi Caixa Sabadell 2008 en l'apartat de Promoció Cultural.

Aquesta obra és la darrera creació de la companyia. Vaig tenir l'oportunitat d'assistir a l'estrena el 30 de setembre del 2009, on els adults eren els convidats, amb la intenció de mostrar la feina abans de exhibir-la als veritables protagonistes: els joves.

Sinopsi

La Sandra, el Martí i el Víctor, companys de classe i grans amics, han de presentar un treball per aprovar una assignatura. Entremig d'aquesta història, l'amistat es barreja amb l'amor i amb el sexe, amb noves sensacions que desencadenen por i vergonya.

Mentre la Sandra i en Martí comencen a sentir una atracció mútua, el Víctor se n'adona de la seva veritable orientació sexual, l'homosexualitat.

Intenten afrontar-ho amb el màxim de maduresa, però el sentiment d'inseguretats acaba destrossant la seva amistat. Confosos davant de tants canvis, davant d'aquestes noves inquietuds, són incapaços d'expressar els seus sentiments.

Debat

Aquesta obra reflecteix els problemes de caràcter sexual que els joves poden trobar-se. Mostrant diversos conflictes personals com l'acceptació d'un mateix, la primera relació sexual, l'homosexualitat i la barreja de l'amistat, *Kdem x akba ptó?*, intenta ajudar als joves a reflexionar i a debatre sobre aquestes temes que, amb excepcions, són difícils de tractar.

Guia didàctica

- Activitats de debat:

Monòleg del Víctor. Conté molta informació del personatge i molts elements per treballar. És una situació on el Víctor, un adolescent fort i segur, té l'autoestima molt baixa. Parleu i debatiu sobre l'homosexualitat i l'acceptació d'un mateix.

Víctor: No pot ser... l'any passat m'agradava la Sílvia, no pot ser que sigui... i si he canviat? Aquest any no em mola ningú. I si em mola en Martí? Com li he pogut fer un petó? Faig cara de ximple. Cara d'insecte. Escarabat. Tonto del cul. No ho entenc. Estimo al Martí? Però l'estimo com un amic. Per què els amics se'ls pot estimar, oi, com amics? I si ho explica a tothom? Ostres. Em voldria morir. Em faig fàstic a mi mateix. Potser és veritat, potser sóc marica. I si li explica a la Sandra? Ella com que és hippie potser ho entendrà, però no em pot veure des d'aquell dia del treball... Voldria que no hagués passat tot això, que fos un somni agradable amb un final feliç... Víctor, no facis cas a aquest mirall o et deprimiràs per sempre més.

- Activitats escrites o literàries:

Cada alumne escull el protagonista amb que s'identifica més. Escriu una petita descripció i busca els elements negatius i, sobretot, els positius.

- Activitats teatrals:

Utilitzar el llenguatge verbal i no verbal per expressar sentiment i emocions. Es pot donar un llistat o bé que cada alumne triï el sentiment o emoció que vol escenificar.

Fitxa tècnica

Idea original _____ Cia. Teatre en l'Educació

Direcció _____ Marta G. Otín

Dramatúrgia _____ Victoria Szpunberg

Espai sonor _____ Marco Domenichetti

Il·lustració del ciclograma _____ Arys

Col·laboració _____ Esteve Ferrer

Producció _____ Fundació Privada Cultural de Granollers AC (2009)

Repartiment:

Sandra _____ Padi Padilla

Víctor _____ Jaume Ametller "Notxa"

Martí _____ Pau Bou

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: 30 minuts

3.1.4.- Experiència Personal

A 4rt d'ESO, vaig conèixer per primer cop la companyia i el seu treball, quan van portar al meu institut l'obra de teatre *I ara, què?*

Jo formava part del grup d'alumnes als quals anava dirigida la funció. Me'n recordo que sabíem que veuríem una representació teatral, però en cap moment ens imaginàvem que nosaltres en seriem els protagonistes.

Vam entrar a la Sala de Fusta del Casal, on es duria a terme la representació, i d'entrada ja ens va sorprendre la col·locació de l'escenari i les cadires. Estaven distribuïdes formant un rombe per deixar un espai al mig per l'actuació.

Representació *I ara, què?*

L'obra va ser molt dinàmica. Se'ns plantejaven situacions molt familiars a nosaltres. Però la mort accidental d'en Quim, ens va deixar sense respiració. Sentíem tant de prop aquelles vides, aquelles personalitats, i de cop aquella situació inesperada, inesperada però totalment possible en el nostre dia a dia.

Haviem d'ajudar a prendre una decisió summament important i alhora molt difícil als nostres nous amics. Què s'havia de fer? Dir la veritat?... Però llavors, què passaria? Era millor mentir i guardar el secret? Costava molt pronunciar-se, era molt difícil posar-te en la situació tant extrema del personatge: un amic mort per culpa nostra, què caldria fer?

Cada actor demanava ajuda a un dels quatre grups. El grup on jo estava, hi havia la Padi Padilla amb el personatge de l'Ona. Recordo perfectament l'Ona. Era una noia hippie. Volia dedicar la seva vida a ajudar als demès. Tenia una problemàtica familiar.

Era molt amiga de l'Alexandre, però les seves vides es separaven. L'Àlex volia ser músic i això li exigia molt temps per dedicar als estudis, i poc pel amics. Com a conseqüència, l'Ona es pensava que no era prou important per l'Àlex i que no l'entenia.

Recordo haver sortit molt contenta de l'obra. Quan en vam parlar a classe, tots compartíem la mateixa opinió: ens va agradar molt la representació.

El següent contacte amb la companyia va ser el 19 de març del 2009. Aquest cop portaven una nova obra al meu institut, titulada *Jugo jo* i dirigida als alumnes de primer d'ESO. Vaig tenir l'oportunitat de fer tot un seguiment sobre l'obra i reflectir-ho amb 30 minuts de reportatge. Vaig entrevistar tots els col·lectius representats en l'argument de l'obra: pares, alumnes i mestres. Vaig ser conscient, aquesta vegada des d'un altre punt de vista, de la bona resposta dels espectadors. Em va encantar escoltar els suggeriments dels joves, la motivació en el debat i les ganes de participar en l'activitat.

Durant el debat de *Jugo jo*

Vaig poder entrevistar personalment als actors de la companyia: en Pau Bou, la Maria Manau, en Jaume Ametller "Notxa" i la Padi Padilla. Va ser una entrevista molt enriquidora per a mi. Vaig entendre de primera mà el que era Teatre en l'educació, les inquietuds de la companyia i els seus objectius. Vaig escoltar els actors, els qui realment s'enfronten amb el públic, les seves experiències, les seves anècdotes, el motiu pel qual estaven allà, treballant amb joves, educant-los d'una manera lúdica i dinàmica.

Per a mi va ser molt interessant aquesta experiència. Estudiar per mi mateixa la importància de cada acció que el Teatre en l'Educació realitza en cada obra, recordar les sensacions pròpies de primer d'ESO, veure el públic com es sentia identificat en l'argument i com eren capaços de respondre i defensar el seu criteri, la cara de satisfacció dels mateixos mestres i la implicació de la figura actor-pedagog.

El 30 de setembre del 2009, vaig assistir a Granollers a l'estrena de la darrera obra de la companyia, *Kdm x akaba ptó?* adreçada als alumnes de 3r i 4rt d'ESO.

L'estrena anava dirigida a pares, mestres i joves perquè poguessin aportar diversos punts de vista sobre el treball vist i així acabar de millorar de cara a la primera representació que farien pels alumnes.

Tot i que ja no disposàvem de gaire temps, es va iniciar el debat. Tret de quatre noies, tots eren adults. I com si fossin adolescents o alumnes d'algun institut, tothom va voler parlar i debatre sobre els temes tractats en l'obra. Tota la companyia escoltava amb rigor els comentaris que la gent donava, tots ells molt positius i de gran interès. Tothom parlava i parlava, fins que la directora, la Marta G.Ortín, va haver de posar punt i final al debat.

Durant el debat a l'estrena de *Kdm x akaba ptó?*

Realment, temes com la sexualitat que es tracten a *Kdm x akaba ptó?*, temes que comencen a créixer en la etapa de l'adolescència, ens acompanyen tota la vida. Estava asseguda al voltant de pares, de mestres i d'avis, de gent adulta, i em va sorprendre que preguntessin o expliquessin les mateixes inquietuds que se'm formulaven a la ment en veure la representació teatral.

Teatre en l'educació, em va demostrar ser un exemple d'auto millora. Ens van presentar una obra excel·lent, i tot i així, no deixaven d'escoltar cada aportació per progressar i per acabar mostrant un treball cada cop més perfecte.

Trobada de la Laia i jo a l'estrena

A més, vaig tenir l'oportunitat de conèixer personalment la Laia Montañà, coordinadora de la companyia. He mantingut sempre el contacte amb ella i m'ha aportat molta informació per al desenvolupament del meu treball. I també la Marta G.Ortín, directora teatral de la companyia, i amb qui vaig tenir l'oportunitat de mantenir una conversa i aconseguir els seus consells sobre la meua feina i els meus objectius, així com comentar l'entrevista que havíem mantingut via e-mail.

Forn de teatre Pa'tothom.

“L’art aporta la unió del racional amb el món sensible, l’elaboració i la metàfora ens fa transcendir més enllà i ens obre portes”

Jordi Forcades

“Mai hem d’ensenyar res, no tenim mai un missatge moralitzant, mai utilitzem la frase: “tu has de fer això”. Fem que el col·lectiu estableixi un model de comportament ètic i mai diem nosaltres quin model hem de fer.”

Montserrat Forcades

3.2.1- La Companyia

El nom de Forn de teatre Pa'tothom prové de l'origen del seu local. Abans el local on actualment es realitzen moltes de les classes, era un antic forn de pa. De fet, encara es conserva el forn de llenya del què era l'antiga botiga i on es fornejava diàriament el pa. El local es troba al carrer Lluna numero 5 de Barcelona, i per aquest motiu, en el seu logotip apareix una lluna.

Cartell del local de la companyia on es mostra el seu logotip

Forn de teatre Pa'tothom és una escola que proposa el teatre com una eina per actuar a favor del canvi social.

Mitjançant el teatre de l'oprimit, Pa'tothom, busca la integració d'aquells col·lectius que pateixen l'exclusió social per motius de nacionalitat, sexe, edat o altres factors de vulnerabilitat.

Aquesta escola ofereix diversos cursos per formar l'actor com a catalitzador social. És un centre que té com a objectiu educar la sensibilitat de l'actor perquè pugui treballar en l'àmbit social.

També, Pa'tothom, està lligat a diversos projectes que aposten pel canvi social. Independentment de l'escola, Pa'tothom ofereix classes a diversos col·lectius que volen estudiar teatre però que no tenen recursos per fer-ho, però també fa espectacles amb l'objectiu d'educar o sensibilitzar l'espectador sobre un tema determinat, així com altres propostes que s'enfoquen únicament en l'àmbit social.

3.2.2.- Qui la forma

Components:

Jordi Forcades: és el director i coordinador del pla d'estudis de Forn de teatre Pa'tothom. Junt amb la seva germana, Montserrat Forcades, van ser el fundadors de l'escola.

Al llarg de la seva carrera va cursar diversos estudis de formació de teatre:

- Teatre de l'oprimit i empowerments, Stage amb Ganguly Sanjoy (juny, 2005).
- Teatro d'oprimido, Arcoiris del deseo, Stage a França per Augusto Boal (juliol, 2005).
- Direcció d'escena i Dramatúrgia, llicenciat per l'Institut de Teatre de Barcelona.
- Interpretació, Facultat de Teatre de la **Universitat d'Antioquia** a Medellín (Colòmbia).
- Teatro d'oprimido, Stage a l'Institut de Teatre per Augusto Boal.
- Tècniques de Jocker i Teatre fòrum, pel Jouni Piekari (Finlàndia).
- Teatre com intervenció social i pretext dramàtic, cursos dirigits per Allan Owens (Anglaterra).
- Trobada de pedagogs, directors i col·lectius socials, projecte europeu "Drama Way" (Finlàndia). Un any de durada.

En Jordi ha escrit 18 obres de teatre fòrum sobre diverses temàtiques. Ha dirigit obres com: El cercle de quix caucasià, de Bertold Brecht (Mostra de Teatre del Raval i Festival del Jove Teatre Europeu a Grenoble 2005); Un dia d'estiu, de Mrozec (Sala raval); Las galas de difunto, d'en Ramón del Valle Inclán (Tesis de l'institut del Teatre).

Montserrat Forcades: Juntament amb en Jordi Forcades, va fundar la companyia i des de llavors treballen activament en el seu projecte. La Montserrat s'encarrega de la coordinació i la gestió de la companyia.

Juan Miguel Portal Olea: Sociòleg, comunicador i escriptor granadí. Llicenciat en ciències de la informació exerceix durant 18 anys com a professor de "Investigació de Motivacions" en la Universitat Autònoma de Barcelona. Professor de "Teoria de la conducta" a ESADE, de "Comunicació", en l'Escola d'Administració d'Empreses de Barcelona i de "Marketing Social" en la Facultat d'econòmiques en la Universitat de Barcelona. Fundador i professor de l'Escola Popular del Caramelo. A més, va ser director de l'Àrea de Investigació del "Seminari sobre Televisió local" UIMP i de la investigació sobre "La Televisió per cable en la Metròpolis del futur" a la Universitat

Internacional Menéndez Pelayo. Actualment, també és professor de "Investigació de la Comunicació política" en el Màster Internacional de la Universitat Autònoma de Barcelona. Des del 2005 retorna a l'activitat teatral treballant amb en Jordi Forcades a Forn de teatre Pa'tothom, on coneix les teories d'Augusto Boal i on actualment exerceix com a professor.

Luz Marina Gil: Llicenciada en Art Dramàtic i en Pedagogia. És professora de Pa'tothom des del 2006. Actualment, organitza la concepció del pla d'estudis de l'entitat i col·labora en diversos projectes teatrals. Creadora i gestora del projecte cultural "Encuentro de mujeres en escena" de Barcelona, entre altres.

Oihane Espuñez García: Llicenciada en Belles Arts a la Universitat del País Basc i titulada per l'Escola de Teatre de Bizkaia. L'any 2005 funda el col·lectiu artístic Matekemata juntament amb altres artistes. Al 2006 s'instal·la a Barcelona on col·labora en diferents projectes artístics de cooperació i d'educació. L'any 2007 comença a interessar-se pel teatre social i rep formació a l'escola de teatre Pa'tothom. En el 2009 s'uneix a l'equip col·laborant en projectes educatius, tallers de teatre de intervenció social i com actriu en el teatre fòrum. Assisteix a nombrosos tallers dirigits per Ganjuly Sanjoy, Adrian Jackson, Bàrbara Santos, Julián Boal, etc.. Forma part del grup de teatre i comunitat "El Xiringuito" i del col·lectiu Mobiolak.

Blanca Karina Alonso: Secretària de la companyia.

El Grup teatral: iniciat a l'octubre de 2009, reuneix a cinc alumnes del mateix centre, per tal d'escampar tota la seva ensenyança amb l'únic objectiu d'educar a nivell social. I són: **Eva Castillo, Lluís Cases, Adrián Crescini, Yvonne Miralles i Meritxell Martínez.**

Col·laboradors externs: **Mercè Vilalta, Dolors Giralt, Eduard Benito, Martha i Sònia Mackay,** són els encarregats d'analitzar la situació de l'entitat i aconsellar possibles millores.

3.2.3.- Projectes d'intervenció social

L'escola també dona suport a diversos projectes que comparteixen la seva mateixa filosofia.

La FAPAC: Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya és una associació formada per un equip de professionals de l'educació, psicòlegs i pedagogs que tira endavant el seu projecte d'"Escola de Pares" amb l'objectiu de contribuir a la formació dels mateixos pares en la seva funció d'educadors dels seus fills i filles. Però també vol contribuir a la formació dels membres de les juntes de les AMPA en el seu paper de gestors i dinamitzadors de les associacions, i en els pares i els alumnes representants en Consells Escolars perquè puguin desenvolupar la seva tasca amb la màxima eficàcia.

Projecte Shirine: és un projecte teatral destinat a joves que tenen el risc de ser marginats. El seu objectiu principal és trobar un espai per aquests joves i donar-los-hi l'oportunitat de poder parlar i raonar. És un projecte creat per la mateixa companyia Forn de teatre Pa'tothom.

Jo i els altres, una experiència de vida: és un projecte destinat als nens i pares del CEIP Bernat de Boïl de Barcelona, amb la finalitat de treballar diversos valors com són l'autoestima, la cura, el respecte, la confiança, la tolerància, etc. Aquest projecte intenta ser un recolzament per aquestes famílies i ajudar-los a resoldre els conflictes que pugin tenir en el seu dia a dia.

L'Istituto Teatrale Europeo- I.T.E: gràcies a aquest projecte, Pa'tothom ofereix intercanvis amb el Teatro Inegrato de Roma.

Amina busca feina: Una obra de teatre fòrum que explica la història de la família El Hilali. Dirigida per Jordi Forcades i escrita i interpretada per la mateixa família, l'obra dona a conèixer la situació de rebuig en que es troben moltes persones a l'hora d'inserir al món laboral.

Teatre a Centres Penitenciaris: sota el nom de "Eureka", Pa'tothom col·labora amb aquest projecte dut a terme pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. El seu objectiu és ajudar a les persones internes dels centres penitenciaris utilitzant el teatre com una forma alternativa d'aprenentatge i d'adquisició de valors.

Usuaris de drogues i metadona: és un projecte destinat a aquelles persones enganxades a les drogues. El seu objectiu és treballar amb l'individu per aconseguir extreure-li la capacitat d'anàlisi de situacions reals per a ell, fer-li adonar de la responsabilitat del seu consum i proporcionar eines de crítica.

Disminuïts psíquics: Pa'tothom col·labora amb l'Escola Viver Castell de Sant Foix que pertany a l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta escola té com a objectiu integrar els alumnes en el món socio-laboral. El teatre ha resultat ser una gran eina per aconseguir el desenvolupament personal de l'alumnat.

Teatre invisible: amb l'objectiu de crear debat amb temes com el pagament d'hipoteques, l'habitatge, el racisme, l'homosexualitat, la mobilitat a Barcelona, etc. Pa'tothom crea obres de teatre invisible. Un exemple va ser la realització d'algunes accions en espais de joves envers el consum responsable de drogues blandes, incidint més en l'abús que en l'ús. Aquest projecte va tenir el recolzament del Consell Comarcal del Vallès Oriental.

Un altre va ser una diagnosi de grup que es va dur a terme al Barri del Bon Pastor, a Barcelona. Amb l'ajuda del sociòleg Juan Miquel Poral, es va investigar les temàtiques específiques del que pensen i els preocupa al col·lectiu de mares i pares d'aquest barri. A partir d'aquest descobriment, s'han creat teatre fòrum per ajudar a aquest col·lectiu.

Teatre per a infants: Pa'tothom va organitzar una activitat extra escolar pels alumnes del CEIP Mediterrània de la Barceloneta. Els objectius d'aquest moviment van ser apropar els infants al teatre, buscar les seves motivacions i inquietuds i aconseguir un espai de reflexió i comunicació participativa lluny de la dinàmica habitual professor-alumne.

De Professió: PARES: aquest projecte està enfocat al conjunt de pares i alumnes del CEIP Bernat de Boil de Barcelona. Aquest centre és majoritàriament d'ètnia gitana, llatinoamericans, subsaharians i magrebins, amb un tant per cent molt baix de famílies autòctones, on la llengua que es parla és el castellà. La intenció d'aquesta activitat és ajudar als pares a sensibilitzar-se davant certes problemàtiques que viu l'escola o l'entorn on els seus fills s'estan educant.

3.2.4.- Trobada Internacional de Teatre i Educació

A més a més, des del 2004, Pa'tothom organitza la Trobada Internacional de Teatre i Educació. L'objectiu d'aquesta trobada és intercanviar informació amb altres professionals i formadors.

Cada any, l'eix de la trobada varia i l'escola aporta diferents experts segons el tema triat. La veritat, és que ha aconseguit portar grans experts internacionals per a realitzar cursos intensius com ara: Julian Boal (fill d'Augusto Boal), Barbara Santos (Teatre de l'oprimit), Allan Owens (pretexts dramàtics), Adrian Jackson (Arcoiris del deseo), Chen Allon (Polaritats en el teatre de l'Oprimit), Ganguly Sanjoy (Teatre de l'Oprimit a l'Índia), Brent Blair (EE.UU.), Héctor Aristizabal (Colòmbia / EE.UU.), Maggia Hansen del Teatro Integrato (Itàlia), Brent Blair (EE.UU.), Geo Britto (Brasil), Tim Wheeler (Anglaterra), entre d'altres.

Al 2004, l'eix de la trobada va ser Teatre i joventut en risc de marginalitat. Al 2005 Teatre de l'Oprimit. I després d'un any sabàtic, es va reprendre al 2007 amb l'eix de Teatre i espai públic. Teatre i Amèrica Llatina ho va ser al 2008 i finalment al 2009 amb l'eix de Salut mental.

Va ser amb aquesta cinquena edició de la trobada, on vaig poder conèixer personalment la fènia de Forn de Pa'tothom i on vaig poder ser alumna d'una de les classes d'Héctor Aristizabal.

La V Trobada internacional de teatre i educació va tenir lloc del 15 al 17 d'octubre del 2009. Les activitats teatrals es van agrupar en sis tallers diferents, tots ells encarats a l'eix de Salut mental.

El primer taller, titulat "Del dibuix a la interpretació" va ser dirigit per Mariagiovanna Rosati Hansen, actriu, escriptora i directora italiana. Actualment treballa amb discapacitats mentals al Teatre Integrato de Roma. La seva proposta era ensenyar el treball que realitza amb els seus alumnes al teatre de Roma.

Mariagiovanna Rosati Hansen

El segon taller, va estar portat per Albert Celdrán, actor i director Valencià. L'Albert

Albert Celdrán

dirigeix la companyia "Locos por el teatro", formada per actors amb malalties mentals com l'esquizofrènia, trastorns bipolars, etc. El seu taller, titulat "Crear des de la bogeria", permetia a l'alumne arribar a la seva expressivitat reivindicativa, treballant a partir de les capacitats individuals.

"És un espai per a recórrer el camí cap al que cadascú de nosaltres som".

"Teatre de l'Oprimit per als grups traumatitzats: El Museu del no dit" va ser un altre taller. Dirigit pel professor, actor i director anglès Brent Blair, el taller es dividia en dues parts. A la primera s'introduïa el concepte de Teatre de l'oprimit centrat en les poblacions traumatitzades. I en la segona es realitzaven tècniques com ara construcció d'imatges, això sí, sempre treballant en conjunt.

Brent Blair

Geo Britto

Geo Britto és treballador en l'àmbit de salut mental i salut bàsica del Centre de Teatre de l'Oprimid (CTO) de Rio de Janeiro. Ha treballat amb Augusto Boal en els últims 20 anys i ha realitzat tallers arreu del món (Àfrica del Sud, Moçambic, Egipte, Palestina, Anglaterra, Argentina, Uruguai, Escòcia, Portugal, Índia, Canada, França i Estats Units).

El taller que ens va proposar va ser el titulat "Teatre de l'Oprimid en Salut Mental/ CTO/ Brasil". Aquesta activitat tenia l'objectiu d'explicar la història de la salut mental, els moviments socials a Brasil i el desenvolupament de la reforma psiquiàtrica. A més, volia mostrar la importància del Teatre de l'Oprimid en la salut mental tot experimentant tècniques i jocs.

El següent taller titulat "Revolving Doors: Theatre and Mental Health" va anar a càrrec del director artístic britànic Tim Wheeler. És cofundador de la companyia britànica *Mind the Gap*, que des del 1988 ha volgut aportar una unió als artistes discapacitats i no discapacitats perquè treballin junts com a iguals. El seu taller tenia la intenció de desafiar els estereotips erronis que rodegen la malaltia mental a través de jocs, exercicis i tècniques teatrals. També, es volia ajudar als participants a reflectir-se en les seves pròpies vivències.

Tim Wheeler

Experiència personal

Va ser en el darrer taller, el dijous 15 d'octubre, quan vaig tenir l'oportunitat de participar en aquesta trobada.

El mestre va ser Héctor Aristizabal, psicòleg, terapeuta, actor i director colombià. Actualment és fundador i director de *Imaginaction*, una companyia teatral que viatja per tot el món amb la intenció d'oferir formació en l'ús de tècniques de la imaginació combinant el teatre de l'oprimit.

Primer va representar una obra de teatre titulada: "Viento Nocturno". En aquesta obra va explicar la seva pròpia experiència. Héctor va ser un exiliat de Colòmbia i un perseguit per la guerrilla. Però en aquesta obra, explica la història paral·lela del seu germà. Un jove víctima d'una malaltia mental i perseguit també per la guerrilla.

L'escenografia de l'Héctor, tan sols consistia en dos mocadors i un banc. Amb el gris

Héctor Aristizabal

com a color predominant i amb la intervenció de sons com a únic efecte especial, l'artista va demostrar la seva capacitat de situar el públic en tantes escenes diferents i de transmetre un sentiment d'impotència i d'inseguretat constant, com ells van viure. La seva obra em va demostrar la força d'aquest teatre en fer pensar i reflexionar als espectadors.

Un cop acabada la representació de l'obra, el públic assistent va poder treballar amb tècniques del Teatre de l'Oprimit.

Primer de tot, l'Héctor ens va convidar a relaxar-nos mitjançant la respiració: una meditació dinàmica. Va ser una tècnica que va aprendre a l'Índia. Consisteix en respirar pel nas, amb un ritme caòtic, i fent èmfasi en l'expiració. Pel contrari, la inspiració ha de ser suau, ja que sinó podria provocar dolor i inclús mareig. La intenció de la respiració és aconseguir que el cervell no pugui pensar.

Tot seguit, vam sacsejar el cos. Amb això aconseguíem l'alliberació d'un mateix. Vaig observar que hi havia persones que sacsejaven completament el seu cos, sense límits. I d'altres que simplement movien les mans, els peus i feien sorolls amb la boca. Cadascú al seu ritme, a la seva manera. No hi havia un que ho fes millor que l'altre. Cadascú és deixava anar individualment.

En acabar, vam començar un procés anomenat "divina locura". La idea era deixar sortir el que volguéssim exterioritzar mentre que ell tocava un bombo. Uns cridaven i

Durant el procés de "divina locura"

saltaven, els altres ballaven i reien, el que era important era deixar-se anar. Gaudir de la bogeria. Durant aquest procés, l'Héctor ens demanava que, quan ell parés de tocar, ens congeléssim i paréssim de moure'ns, conservant la postura que havíem adquirit. Volia que fóssim testimonis de l'energia que havíem creat.

Després d'aquest procés tan màgic, ens va convidar a formar imatges a partir de les sensacions que va reflectir en l'obra. Algunes vegades en grup, d'altres individualment, ens deia una paraula, com per exemple impotència, ajuda o odi, i nosaltres adquiríem una postura indeterminada. Cadascú expressava el que sentia mitjançant el seu cos. Hi havia persones amb postures iguals a la meva, però d'altres innovadores per a mi. Això em demostrava que tots sentim, relativament, el mateix, però que no ens expressem igual.

Després, l'Héctor adoptava una postura i nosaltres havíem de formar part de la imatge. Per exemple: tal com es mostra en la foto de la dreta, l'Héctor va fer veure que estava aguantant un bat. De seguida la gent si va afegir formant una escena de beisbol. En acabar la imatge va dir:

Cuando estoy en India, nunca es béisbol, es cricket. Cuando estoy en un centro para ancianos, a veces es béisbol, a veces es golf. Pero generalmente trabajo en cárceles y en High Schools, que en los Estados Unidos son cárceles. Y generalmente la imagen que se genera es esta (i va adoptar la imatge d'un noi sent agredit, en una guerra urbana). Esto allí no es una pelea, es la iniciación de alguien en una pandilla. Cuando quieres entrar en una banda, tienes que sangrar y al probar la sangre de la familia, ya eres parte de la familia.

Després d'aquesta lliçó, va voler que creéssim la nostra imatge de Barcelona. A dalt de l'escenari es va generar un batibull de gent creant dibuixos diferents. Una va fer de pobre, l'altre de turista, un jove va representar persones manifestant-se, una noia un obrer reformant un carrer... i jo el bicing. L'Héctor ens va demanar que congeléssim la imatge i va preguntar:

- ¿Qué es lo que ven en la máquina de Barcelona?
- Caos, soroll, manifestacions, construcció, pobresa, solitud...
- ¡Solitud! Muy bien, y ¿creéis que podéis mejorar vuestra ciudad?

Llavors, tothom es va posar a abraçar-se i a ajudar els demés. La conclusió final, tothom és testimoni de la necessitat del canvi, de la importància de l'evolució, de la societat individual que hi ha actualment i tothom sap el que pot fer per millorar-ho.

Teatre acció.

“ Els joves són adults, molt intel·ligents i amb una gran sensibilitat. Ells mateixos, si tenen la informació, poden assimilar-la, poden reflexionar i poden trobar respostes”

Àngel Bonora

3.3.1.- La Companyia

Teatre acció és una O.N.G de caràcter cultural, constituïda l'any 2000, i formada per professionals del teatre i pedagogs. Està inscrita en el Registre d'Associacions i en el Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

Amb l'objectiu d'educar els joves en àmbits com la salut, la cultura, la sexualitat, la violència, etc, experimenten el teatre perquè pugui ser una eina que vagi més enllà del concepte artístic.

Logotip de Teatre acció

La finalitat de les seves propostes teatrals és apropar i promoure el teatre per a nous espectadors i transmetre informació d'alt interès pel seu públic, d'una manera lúdica i participativa. És d'aquí d'on és va treure la idea del nom de la companyia: teatre acció.

La seva principal font d'inspiració teatral prové del pedagog Jacques Lecoq, fundador de l'Escola Internacional de Teatre Jacques Lecoq, de París (França); aquesta pedagogia s'ensenya actualment a l'Escola Internacional de Teatre Estudis Berty Tovías de Barcelona, fundada pel mateix president de la companyia, Albert Tovías.

Però també s'inspira en l'associació Entrées de Jeu de París, dirigida per Bernard Grosjean. Aquesta associació està especialitzada en el Teatre Fòrum, que té els seus orígens en el Teatre de l'oprimit d'Augusto Boal.

Així doncs, Teatre acció és un clar exemple del funcionament del teatre fòrum. Mostrant a l'escenari accions on els adolescents se senten identificats, la companyia els proposa intervenir en una d'aquestes escenes. Els espectadors passen a ser actors, amb la finalitat de trobar una sortida al conflicte proposat a escena. A més, gràcies a les diverses accions, els joves es plantegen preguntes que posteriorment són debatudes.

3.3.2.- Qui la forma

Albert Tovías: President de teatre acció. Un dels més reconeguts especialistes en el moviment i en la pedagogia de Jacques Lecoq i fundador de l'escola de teatre Escola Internacional de Teatre Estudis Bertó Tovías de Barcelona.

Àngel Bonora: Director artístic de teatre acció. S'ha format a l'Escola Internacional de Teatre "Jacques Lecoq" a París i és llicenciat per l'Institut d'Études Théâtrales a l'Universitat de la Sorbonne Nouvelle París III, a França. Ha realitzat la formació artística de l'associació "Entrées de Jeu" de París. I ha donat classes a l'Institut del Teatre i a l'escola Estudis de Teatre de Barcelona.

Els actors: Teatre acció dona l'oportunitat a joves actors que han finalitzat els seus estudis professionals i els ajuda a promoure la seva integració en el món laboral.

3.3.3.- Produccions Teatral

Com en Teatre en l'educació, Teatre acció divideix les seves produccions teatrals en dues parts. La primera és la representació i la segona és el debat. En aquesta segona part, els joves tenen l'oportunitat de participar activament a través de la resolució d'una situació conflictiva representada en escena. Així doncs, veiem un clar exemple de teatre fòrum, on els espectadors passen a ser els actors, donant una altra alternativa per resoldre el conflicte proposat.

Les seves obres van dirigides a joves i adolescents entre 12 i 18 anys. Un dels seus criteris perquè l'obra funcioni és el numero de persones que formen el grup al qual va dirigida. L'activitat no és pot dur a terme si no assisteixen un mínim de 30 i un màxim de 115 joves per sessió.

Amb la col·laboració de tècnics i entitats professionals, Teatre acció crea materials complementaris que es proporcionen després de l'actuació perquè els professors tinguin una eina per a poder treballar aprofundint temes i continguts específics tractats en l'obra.

Són quatre les obres que aquesta companyia proposa:

- Que sí, Vida! - Dóna igual! - Ja n'hi ha prou..! - No em ratllis!!!

3.3.3.1.- Que sí, Vida!

Que sí, vida! és una obra de teatre que té l'objectiu de treballar la prevenció de malalties de transmissió sexuals, com ara la sida, i els embarassos no desitjats.

Després ve el debat. S'inicia amb el plantejament d'una situació d'una parella que vol mantenir relacions sexuals, però un d'ells no vol utilitzar el preservatiu. A partir d'aquí, es demana ajuda als espectadors, fent-los sortir a l'escenari per trobar una solució al problema.

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: entre 30 i 45 minuts

El projecte compta com a principal col·laborador amb el Programa per a la Prevenció i l'Assistència de la Sida, amb la Subdirecció General de Drogodependències, amb la Direcció General de Salut Pública, amb el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i també el suport tècnic de l'Associació Sida (que pertany al Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat de l'Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears). Aquest projecte actualment també té el suport important de la Oficina del Pla Jove, de la Diputació de Barcelona i de la Secretaria General de Joventut, del Departament de la Presidència i de la Generalitat de Catalunya.

Materials Complementaris

Teatre acció proporciona en aquesta obra una sèrie d'activitats relacionades amb els temes tractats en la representació.

Una part de l'obra de teatre anomenada el "Concurs", llança preguntes a quatre personatges, la Clara, en Toni, la Míriam i l'Ermí. Teatre acció proposa a l'alumnat que ara sigui ell l'entrevistat i que respongui preguntes com:

Presentadora: I anem a la tercera pregunta: el coitus interruptus o marxa enrere, és a dir, retirar el penis de la vagina abans que el noi s'escorri, és o no un bon mètode anticonceptiu? Temps!

Ermí: Home!, per la meua experiència, jo diria que sí, perquè a mi sempre m'ha funcionat, o sigui que sí!

Presentadora: Resposta... incorrecta! Oh! Rebot!

Míriam: Jo, jo diria que no, eh? Perquè el penis abans d'ejacular, vull dir, abans de treure el semen treu un suquet que és el líquid pre-seminal, o aigüeta com vulguem dir-li, que ja conté espermatozoides, és a dir, que...

Presentadora: Resposta... correcta!

- I tu? Com faries sexe segur sense utilitzar el preservatiu?

3.3.3.2.- Dóna igual!

Dóna igual! proposa treballar la sensibilització de la igualtat d'oportunitats entre gèneres. Enfocant aquest tema cap a la inserció social, l'obra pretén mostrar els estereotips professionals i les professions tradicionalment masculines així com les dificultats que poden aparèixer en l'accés a feines per diferències de gènere.

Després, s'obre el debat on el joves són convidats a plantejar-se els interrogants que s'han creat durant la representació.

El projecte ha tingut el suport i la col·laboració de tècnics vinculats a l'Àrea de Promoció Econòmica de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat. I ha comptat amb l'ajuda de la pedagoga i psicoanalista, Gladys Guerra.

3.3.3.3.- Ja n'hi ha prou..!

Ja n'hi ha prou! proposa des de l'escenari temes relacionats amb la violència dins de l'àmbit escolar o familiar, que viuen els mateixos joves a qui va adreçada l'obra.

Tracta temes des del bullying fins, a la violència domèstica.

En el debat, es proposa parlar i reflexionar sobre l'assetjament escolar amb l'ajuda dels actors.

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: entre 30 i 45 minuts

El projecte té el suport principal de la Secretaria de Famílies i d'Infància, del Departament d'Acció Social i Ciutadania, de la Generalitat de Catalunya i de l'Oficina del Pla Jove. De l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania, de la Diputació de Barcelona. També ha tingut el suport de la Secretaria General de Joventut, del Departament de la Presidència, i del Departament d'Educació i Universitats de la Generalitat de Catalunya.

3.3.3.4.- No em ratllis!!!

No em ratllis!!! parla sobre el consum de diferents drogues i els seus efectes nocius.

A través de les vivències, els pensaments i els records de tres joves en el moment de prendre decisions sobre el consum de drogues, es planteja interrogants als espectadors en relació a les conseqüències del consum.

En el debat, els joves són convidats a resoldre una situació conflictiva on dos joves discuteixen a l'hora de conduir un vehicle sota els efectes de l'alcohol.

Durada de l'obra: 60 minuts

Durada del debat: entre 30 i 45 minuts

El projecte compta amb la col·laboració principal de la Subdirecció General de Drogodependències, de la Direcció General de Salut Pública, del Departament de Salut i el suport tècnic de l'entitat ABD i de l'associació d'Energy Control. Aquest projecte actualment també té el suport important de l'Oficina del Pla Jove, de la Diputació de Barcelona i de la Secretaria General de Joventut i del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya.

Materials Complementaris

En aquesta obra es planteja a l'alumne, en les activitats complementaries, cinc escenes en les quals tres joves es troben davant d'accions conflictives relacionades amb les drogues. La feina que se li demana a l'alumne és que analitzi la situació i prengui una sortida alternativa. Per exemple:

Escena 1: És l'aniversari d'en Marc i organitza una festa per celebrar-ho. Els seus tres amics, la Marta, el Bruno i l'Elga no paren de fumar porros. En Marc, no. La història acaba amb la Marta posant-se malalta i vomitant, la casa bruta i un curro de neteja per fer. En Marc està preocupat pel que diran els seus pares. Davant el que ha passat, creieu que en Marc hauria de dir alguna cosa al seus amics? Proposeu tres consells a tenir en compte quan s'organitza una festa i no volem que acabi com aquesta.

3.3.4.- Experiència personal

Com ja he esmentat abans, la companyia Teatre acció no em va poder rebre personalment per problemes d'agenda. Així doncs, vaig estudiar la companyia a partir de la informació de la seva web, d'entrevistes de premsa i a través del vídeo informatiu que tenen editat.

Tot i que aquest any no vaig tenir l'oportunitat d'assistir a cap representació, vaig poder observar diferents fragments de les seves obres (*Que sí, vida!, No em ratllis!!! i Ja n'hi ha prou..!*) inclosos en el seu vídeo.

A diferència de la companyia Teatre en l'educació, ells sí que fan servir l'escenari. De tal manera que creen un petit distanciament entre el públic i els actors. Tot i així, a l'hora del debat, els actors seuen arran d'escenari adoptant una actitud còmoda i de confiança.

També vaig poder analitzar el teatre fòrum. El jove espectador que insisteix en una actitud errònia d'un personatge, se'l demana que pugui a l'escenari i que sigui, ara ell, el que visqui la situació. La clau perquè funcioni és la improvisació. Cap dels actors sap el que el noi o noia dirà i com actuarà, i de vegades, ni el mateix jove ho sap. De tal manera, que s'ha d'estar obert a qualsevol possibilitat. Allò que és important, per part dels actors, és assumir totalment el personatge, i ser conscient de les decisions que prendria. Per exemple:

Tres nois surten de festa. Han pres alcohol. El conductor i l'altre amic van molt beguts. El personatge que es proposa a l'espectador, tot i estar sota els efectes de l'alcohol, "té consciència dels seus actes". És tard i és hora de tornar a casa. El conductor i l'altre amic, engrescats, volen anar més de festa, però l'espectador és conscient de què és l'hora de marxar i de què el conductor no pot agafar el cotxe. Com actuarà davant d'aquesta situació? I si els amics es posen violents? I si no aconsegueix aturar als seus amics? Pujarà ell també al cotxe per intentar controlar el volant? O els deixarà conscient de què poden tenir un accident?

Davant d'aquesta situació, l'alumne se n'adona de la dificultat de prendre algunes decisions i intenta sortir-se'n com pot.

Recordo haver estat espectadora de l'obra de teatre *Ja n'hi ha prou..!*, representada a l'Ateneu d'Igualada ja fa uns quants anys. Reflectia la situació d'un noi que patia bullying escolar. Era una situació tràgica. Vaig sentir pena per ell. Em va fer reflexionar al veure els sentiments d'aquell noi, incapaç de mostrar-se tal i com era davant dels seus companys. Vaig veure com es podia sentir un noi marginat, amb problemes d'integració.

Al final de la representació, a l'hora del debat, recordo que ningú trobava una solució al què podia fer per sortir-se'n i ser acceptat. Si li deia als mestres, encara el marginarien més a l'esquena d'aquests, si es quedava callat, tot seguiria igual, si el canviaven d'institut no solucionarien el problema sinó que l'apartarien...

No hi havia una solució prou forta per ajudar la víctima. Em vaig prometre a mi mateixa respectar i ajudar a tothom perquè ningú es trobés en aquesta situació.

Com fer una obra de teatre educativa?

“Quan la Bet em va proposar formar part d’aquest projecte no havia sentit a parlar mai del Teatre en Valors. [...] Després d’aquests mesos he pogut conèixer la cara més didàctica i participativa del teatre i per això estic agraït.”

Albert Latorre

“M’ha sorprès el teatre en valors com a concepte i m’ha divertit moltíssim. Tot i que reconec és més difícil ser realment un mateix interactuant amb els alumnes i provocar tot tipus d’emocions i discussions que posar-se la careta, vestuari i maquillatge d’una altra persona seguint un guió.”

Cristina Brau

“Penso que per als alumnes ha estat una experiència molt positiva, perquè es van tractar tot tipus de temes que són el dia a dia de moltes persones properes, però que a vegades no se’n parla prou, o més ben dit, no s’hi reflexiona prou. Personalment ha estat una experiència extraordinària, pel fet de poder compartir unes magnífiques hores d’assaig amb els meus companys “actors” i poder compartir unes breus hores amb el públic i professors assistents.”

Jordi Servitje

4.1.- Introducció

El meu repte principal era aconseguir col·laborar amb el teatre en valors aportant una humil contribució.

Començava des de zero. Com alumna, havia tingut el privilegi d'assistir a diverses representacions educatives, però no sabia res de la tècnica d'aquest teatre. Entenia el principal propòsit: educar des d'un punt de vista lúdic i dinàmic. Però no en tenia prou per fer una obra. Se'm plantejaven moltes preguntes: Quin o quins són tots els seus objectius? Com els assimilen? Com els assoleixen? Quines tècniques fan servir i per què? Com es dur a terme el debat? I la representació, també ha de seguir unes regles perquè funcioni?

Al formular-me tots aquests dubtes, vaig tenir clar que havia d'estudiar les companyies que oferissin aquest tipus de teatre, i triar-ne tres. A partir d'aquí, vaig fer entrevistes, vaig preguntar i preguntar, que com em va dir la mateixa Marta G.Ortín:

No deixis mai de fer i fer-te preguntes, és la manera d'avançar....

I efectivament, vaig avançar i molt. Vaig aprendre tant professional com personalment.

4.1.1.- Tècniques apreses

Teatre en l'educació

Aquesta companyia em va ensenyar la importància del treball en grup, del respecte i del voler avançar sempre.

Vaig tenir un gran suport per part d'ells. En cap moment em van tancar les portes, al contrari, sempre disposats a escoltar les meves preguntes i respondre-les. Em van demostrar una gran humilitat i professionalitat.

El seu teatre va adreçat a joves en l'etapa de l'adolescència. Proposa tractar temes amb els quals els joves es troben cada dia. D'aquesta manera, incita al seu públic a escoltar i a parlar, a reflexionar i a debatre. És per això, que una tècnica fonamental que emplea la companyia és informar-se de les inquietuds que mou al jovent al qual va dirigida l'obra tot conversant amb ells. Les obres de Teatre en l'educació han estat escrites a partir de converses amb el públic a qui van adreçades.

La companyia, a l'hora de la representació, segueix una ideologia teatral per millorar la seva feina. Proposa situar el públic i els actors al mateix nivell. No hi ha escenaris elevats que distanciïn els dos grups, sinó que planteja una situació propera, fent que el públic no perdi cap fil de l'obra i augmentar així la relació entre actors o personatges i el públic.

Un tema molt important és la presentació. Els actors, primerament, és presenten als espectadors explicant-los "la veritat", és a dir, es presenten com actors i diuen el personatge que faran. D'aquesta manera no existeix cap mentida que distanciï els dos grups. En la presentació també els expliquen la feina que hauran de dur a terme. Teatre en l'educació busca un públic actiu, així que, des del primer moment, expliquen que els protagonistes de l'activitat seran els espectadors. Per tant, és molt important que el públic percebi l'activitat amb confiança.

Teatre en l'educació insisteix en la importància de no crear més de quatre personatges. D'aquesta manera, el públic percep la informació necessària. No hi pot haver-ne més, però sí menys. Al crear més personatges, el públic es podria perdre al no assimilar tanta informació. L'ideal és donar temps i espai perquè els espectadors

pensin abans de donar a conèixer el seu parer. S'hi haguessin més de quatre personatges el debat seria pobre i no s'ajudaria a extreure el màxim dels adolescents com a persones racionals.

Un altre punt a tenir en compte és el tracte que rep el públic per part dels actors. Tenen totalment assumit que els joves són persones amb capacitat de pensar i de raonar. Coneixen el perill que pateixen per part de la societat al no tractar-los com adults, i ells no volen cometre el mateix error. Creuen en el jovent i els tracten com a iguals.

D'aquesta companyia destacaria la presentació, la col·locació de l'escenari i el tracte amb el públic.

Forn de teatre Pa'tothom

Forn de teatre Pa'tothom ha estat per a mi un exemple de la importància de l'ajuda social.

De vegades penses que no pots fer res per canviar el món. Pots donar aliments pels pobres, anar a visitar els avis a residències, ser respectuós amb tothom... però no creus que fent això el món canviï, penses que tu no tens prou poder. Però no és així. El poble és el poble, nosaltres decidim. El Forn n'és un clar exemple. Té l'objectiu d'educar a través de l'ensenyament que difon el teatre.

Són molts els projectes els quals en formen part. Ajuden a molts col·lectius diferents. Arriben a molta gent de diverses edats, amb històries i inquietuds diferents. Ells aposten a favor del canvi social i es mouen per aconseguir-lo.

Són uns grans defensors del Teatre de l'Oprimid. Amb ells he conegut específicament aquest teatre junt amb les tècniques que l'acompanya:

Per crear una obra de Teatre de l'Oprimid primer s'ha de plantejar el problema així com el col·lectiu al qual va dirigit i perquè volem transmetre-ho. També és important estudiar la construcció d'un personatge. Hem d'analitzar el component cultural que l'enfoca i el seu caràcter.

Teatre acció

Tot i que no he tingut un lligam directe amb la companyia, l'he estudiat a distància. Mirant vídeos, llegint articles seus i amb el meu record com a espectadora, he pogut saber la ideologia teatral d'aquesta companyia.

Teatre acció va dirigida a grups d'adolescents escolaritzats. Proposa el Teatre Fòrum per adreçar-se als joves amb temes d'alt interès per a ells com són les drogues, el bullying, l'amistat...

Donant com a punt de referència l'obra de teatre on a partir d'una història es dona a conèixer el tema de debat, es demana al públic que reflexioni sobre aquest tema concret. Llançant preguntes al públic es coneix la informació que tenen sobre l'assumpte, s'aclareix l'errònia i se'n dona més.

Teatre acció són uns grans defensors del Teatre Fòrum. Quan ets el públic, quan veus una situació conflictiva des d'un altre punt de vista, és molt fàcil criticar-la i donar consells. Ara, quan demanen al públic que pugin a l'escenari i que mostrin el que ells haurien fet, és diferent. La cosa es complica, i fan adonar a l'espectador com n'és de fàcil jutjar quan tu no ets el protagonista.

D'aquesta companyia el que més m'agrada és la tècnica de fer sortir a l'alumne a l'escenari utilitzant la improvisació.

4.1.2.- La pròpia creació

El teatre és una activitat representativa que té la intenció d'arribar a impressionar a un públic. El públic és un concepte molt general. El treball pot anar dirigit a un públic adult, infantil, juvenil o a totes les edats, pot adreçar-se a un col·lectiu en concret, com poden ser els pares, els malalts, els penitenciaris o els discapacitats, entre d'altres.

Si es vol aconseguir una resposta per part del públic, el treball anterior a la representació ha de ser excel·lent. Tot ha d'estar pensat i estructurat per crear una impressió als espectadors. Per tant, el primer pas que havia de seguir era escollir a quin públic volia que anés dirigida l'obra.

Tot va començar un dia d'institut. El tema de què tractava la lliçó va enfocar els alumnes de la classe a debatre sobre les actituds dels nens i nenes de l'ESO, comparant-los amb les nostres actituds quan teníem la seva edat. Tot van ser crítiques negatives. Cap de nosaltres enteníem el perquè es preocupaven tant per la imatge, el perquè venien maquillats a classe, el perquè ens miraven de forma desafiant i no pensant que érem els més grans de l'institut, els veterans, tal i com nosaltres ho havíem fet als de Batxillerat quan vam començar a l'institut anys enrere. Ningú entenia aquella actitud de prepotència i superioritat. Jo, al igual que els altres, també criticava aquells comportaments, però després de finalitzar el petit debat, em vaig preguntar: però, perquè ho fan en realitat? Vaig començar a pensar en les influències dels mitjans de comunicació i en la importància de l'estètica avui en dia, un condicionant que abans no hi era, si més no, no estava tant pronunciat. Començava a creure que potser aquesta actitud procedia d'aquí. En la societat ens movem per modes, per tendències. L'actual és el consum, la individualitat, la importància de la moda, etc. Quan nosaltres érem més petits, tot i que començava a créixer aquest poder, teníem altres preferències. Potser, la causa d'aquell comportament procedia de la manipulació per part dels mitjans de comunicació. Així doncs, tenien ells la culpa?

Vaig seguir pensant en aquest tema. De cop, em vaig adonar que ningú havia enfocat el debat des d'aquest punt de vista. Tots vam criticar sense més ni menys les actituds dels de l'ESO i en cap moment ens vam preguntar per què ho feien. Així doncs, nosaltres que tenim entre 17 i 18 anys, només sabem criticar sense anar més enllà? Sense preguntar-nos el perquè de les accions de les persones?

De seguida, se'm va ocórrer que podia encarar la meva obra a treballar aquest valor. Volia intentar explicar que cada persona fa el que fa, pensa el que pensa perquè ha tingut una educació, una història i una cultura diferent. Aquest seria el valor principal de l'obra, i aniria dirigida a 2n de Batxillerat.

Però, com ho faria? Vaig pensar que el millor seria buscar quatre personalitats totalment diferents. No podien ser més de quatre ja que, com diu la companyia Teatre en l'educació, d'aquesta manera la reflexió dels joves serà més intensa i més precisa.

Com podia reflectir les personalitats? Només amb el diàleg de diverses situacions? Si ho fes així, no donaria importància al valor principal. Havia de pensar en alguna cosa que provoqués inquietuds. L'art. L'art és l'habilitat, la destresa en fer certes coses adquirida amb l'estudi i l'experiència. L'experiència. Tothom pot fer art, només necessita experiència i vivències. L'art és capaç d'expressar totes les sensacions. Així doncs, vaig decidir utilitzar una pintura per donar a conèixer els sentiments dels meus personatges. Vaig buscar moltes imatges per internet i vaig llegir informació dels diversos moviments per saber quin era l'ideal. I vaig topar amb el Surrealisme, un moviment que afectà principalment la poesia i la pintura, però també la prosa, el teatre, el cinema i l'escultura i que s'interessà per tot el que sobrepassa a la realitat comú: l'inconscient, el somni, la imaginació, etc. Els pintors del moviment van crear noves imatges amb l'objectiu d'observar d'una altra manera la realitat, de donar més llibertat als homes a través de l'art i així entendre el funcionament real del pensament.

Quan vaig teclejar al Google *pintors surrealistes* van aparèixer noms com Salvador Dalí, però també d'altres com el pintor René Magritte. Vaig recordar que al llibre de filosofia de l'any passat sortia un quadre d'aquest artista i això em va cridar l'atenció. Vaig llegir la seva biografia i vaig mirar els seus quadres que em van captivar.

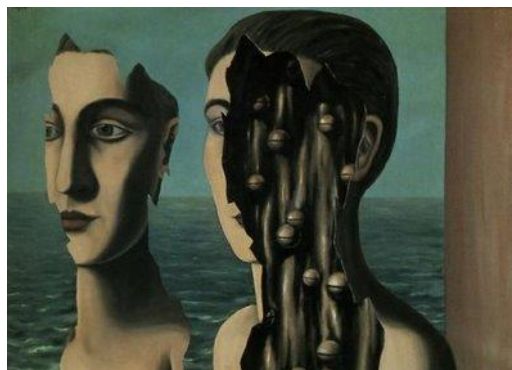
René Magritte (1898-1967 Bèlgica) va ser un dels primers pintors plenament surrealistes. Es coneix per les seves enginyoses i provocatives imatges amb la intenció de canviar la percepció de la realitat i de forçar a l'observador a anar més enllà de la realitat.

Així doncs, a partir d'una d'aquestes imatges escriuria la meva obra. Vaig observar molt, i finalment em vaig decantar per El Doble Secret. Un quadre pintat al 1927.

Muntatge d'*El Doble Secret*

Amb la pintura entre mans, l'anava observant. Havia d'aconseguir veure el quadre de quatre maneres diferents, i així crear els quatre protagonistes. Si el valor que volia transmetre era verídic, cadascú interpretaria el quadre des de la seva pròpia perspectiva.

Però els quatre personatges havien d'estar pensats per al públic que havia escollit. Necessitava que els joves se sentissin identificats tant amb els protagonistes com amb les situacions que viurien. Després de pensar i de donar moltes voltes, vaig donar vida a quatre personatges:

El Doble Secret per René Magritte (1927)

L'**Estel**, una noia amb un caràcter molt fort i dominant. Segura de sí mateixa i amb les idees molt clares. Parella d'en **Manel**, un jove humil i senzill. Molt intel·ligent però de caràcter més aviat feble. Un noi que sempre es preocupa pels demés abans que per ell. Amic d'en **Pol**, un adolescent immadur i materialista amb problemes a casa i que l'Estel no suporta. I per últim la germana d'en Manel, la **Neus** o l'**Usu Yunk**, una nena adoptada d'origen xinès que pateix problemes d'integració a la societat occidental.

Vaig intentar posar-me a la pell de cada personatge, entendre el seu passat i present, i vaig mirar el quadre observant cada color des dels quatre punts de vista. Em va agradar molt interpretar la pintura d'aquesta manera, i em va servir per aprendre aquest mateix valor: cadascú veu el que veu segons la seva història, cultura i educació. A partir d'aquesta descripció vaig escriure els diàlegs mostrant les quatre històries diferents. Però no em vaig quedar aquí. Vaig voler que els quatre personatges tornessin a descriure el quadre passats deu anys. D'aquesta manera, el públic s'adonaria del valor principal: primer veuen el quadre d'una manera, i passats deu anys el veuen diferent degut a les noves vivències i situacions que la vida els ha plantejat.

Tot i que estava segura que cada persona veu les coses diferents segons la seva història, educació i cultura, volia fer la prova. Vaig preguntar a familiars i amics què veien al quadre? Mil respostes diferents. Un imaginava una malaltia mental, l'altre només veia gargots, un hi veia reflectida l'ajuda i el suport humà, algú no l'hi agradava

els colors apagats i foscos, un veia llibertat i algú altre només es fixava en el mar. Era evident que el subconscient actuava sobre la pintura surrealista.

Un cop sabudes les personalitats dels protagonistes vaig començar a redactar. Havia de buscar situacions pròpies dels 17 i 18 anys per aconseguir un reflex del públic. En aquesta edat és molt important l'amistat, però també l'evolució del criteri i del caràcter. És per això que primer de tot volia reflectir les relacions entre personatges. En Manel estima l'Estel, però es deixa influenciar per ella. El seu millor amic és en Pol, però l'Estel no el suporta. Aquesta tensió entre companys és pròpia d'aquesta edat i de vegades no se sap actuar. Podria ser un gran tema al debat.

Seguint la importància de l'evolució del criteri i del caràcter, vaig pensar que seria interessant llençar a l'aire temes d'interès actual, com potser les religions i la fe, els embarassos no desitjats, la marginació i les adopcions.

A part d'aquests quatre personatges, vaig haver de crear altres secundaris els quals només ajudarien a crear les situacions per després debatre-les, però sense ser un referent per al públic.

També havia de pensar en la presentació. Els actors de Teatre en l'educació van insistir molt en la importància d'explicar al públic tota l'activitat. Havia de pensar en com distribuïria l'obra. Primer de tot, vaig escriure el guió, havia de saber sobre què treballava. Després vaig estructurar l'activitat. Primer hi hauria la representació, després el debat, on hi inclouria el teatre fòrum i finalment una petita classe teatral seguint les tècniques del teatre de l'oprimit.

Mirant tots els diàlegs vaig extreure les situacions conflictives per poder-les parlar al debat. Dividiria el públic en quatre grups dirigits per un actor determinat. Abans i després de la representació, i seguint l'exemple de Teatre en l'educació, els actors es dirigirien al seu grup corresponent. Abans de la representació, explicarien al grup el que s'hauria dit a la presentació però de forma més concreta, l'actor demanaria a cada grup que es centrés en el seu personatge especificant una feina concreta i, després de la representació, parlarien sobre les situacions viscudes per aquest.

D'aquesta manera aconseguiria més atenció per part del públic al dividir-los en grups petits i al demanar-los una feina concreta.

El debat, posterior a la representació, començaria amb el grup reduït. Cada actor demanaria al seu grup la feina concreta explicada anteriorment:

- 1.- Interpretar les dues descripcions del personatge sobre el quadre.
- 2.- Parlar sobre les situacions conflictives del personatge.

I després, ho posaríem en comú. Primer de tot, idearíem un final alternatiu a través de la descripció del quadre abans i després de deu anys. Tot seguit, demanaríem a cada personatge que sortís a escena perquè el públic tingués l'oportunitat de parlar directament amb ell sobre el seu comportament. Ara bé, aquells que criticuessin al personatge sense posar-se a la seva pell, els faríem sortir a l'escenari demanant-los que mostressin com haguessin actuat ells. Aquí entra la feina dels actors en no posar facilitats a l'espectador perquè se n'adoni que tot és més fàcil des d'un tercer punt de vista.

Un cop vaig tenir el guió enllestit, vaig buscar els actors. Havien de ser persones amb gran capacitat interpretativa, però sobretot capaços de dialogar i d'escoltar. No vaig anar massa lluny per buscar-los, tenia els actors perfectes al meu grup de teatre.

L'**Albert Latorre Colell**, 32 anys, un noi interessat per totes les iniciatives, sempre disposat a donar un cop de mà i amb una gran experiència teatral.

La **Cristina Brau Bellot**, 34 anys, una noia molt riallera, simpàtica i receptiva a tot, amb un gran criteri i personalitat.

En **Jordi Servitje Turull**, 30 anys, "il·lustríssim" i divertit, un noi que viu sempre el teatre actuant a tota hora.

I per últim jo, 17 anys, estudiant de 2n de Batxillerat. Amb moltes ganes d'aprendre tot sobre el món del teatre.

Van acceptar el repte i vam començar a treballar. Els vaig donar el guió i ens vam distribuir els papers principals i secundaris. L'Albert interpretaria el personatge d'en Manel, la Cristina el de l'Usu Yunk, en Jordi el d'en Pol i jo el de l'Estel. I així vam començar els assajos.

Però encara em quedaven coses per enllestir. Música, escenografia, vestuari, llums.

Considero la música molt important. Dóna molt joc a l'escena, acompanya els sentiments dels personatges i ajuda a que el públic se centri en les accions i en les sensacions. Així doncs, havia de pensar molt bé en la música. Vaig creure que el millor seria escollir la música clàssica.

Vaig buscar temes a *Prestige Collection*, la més prestigiosa col·lecció de música clàssica.

Després d'escoltar diversos CD's, vaig tenir clar que el millor seria utilitzar com a instrument principal la melodia dels violins, és per això que vaig escollir el CD de *BRAHMS*, *concert per violí i violoncel*, Director: *Leonard Bernstein*. La música que m'oferia era perfecta, hi havia peces amb diversos ritmes: allegros, adagios, andantes i vivances. Només havia d'escoltar-les i extraure'n els compassos que m'interessaven.

Però encara vaig utilitzar un altre CD: *VIVALDI*, *les quatre estacions*. Per desgràcia, molts de nosaltres no estem familiaritzats amb la música clàssica. Però les quatre estacions és una excepció. Ens la feien escoltar des de petits, a l'escola. Triar una música familiar, amb tot el que ens va fer somiar, sonava a bona decisió.

Havia d'escollir els instants en que l'obra necessitava música, com a l'hora de les descripcions del quadre, entre escena i escena o en els moments de tensió. Un cop fet això, vaig demanar ajuda a en Jordi Fitó, al·lies Fiti, que porta un estudi de gravació de música i que sempre està disposat a donar un cop de mà.

Nosaltres mateixos seriem els controladors de la música. Quan algú no estigués a escena, posaria i trauria les peces musicals. Però havia d'estar totalment controlat. No hi podien haver errades.

Vaig aprendre de totes les companyies que el millor és tenir poca escenografia. D'aquesta manera, el públic presta més atenció a les accions dels personatges. Si col·loques molt decorat, fomentes la distracció d'aquests i això no ens interessa.

A mesura que passaven els assajos, anàvem incorporant més elements perquè les escenes fossin més enriquidores, com ara una escala, una cadira, etc, però cap muntatge rellevant. L'única cosa essencial era muntar una bambalina perquè ens permetés sortir d'escena per canviar de personatge. Es tractaria d'una estructura 2.50X2.50X0.70mts construïda amb pals de fusta i tapada amb una tela negra. A més a més, també incorporaria el quadre del doble secret, repenjat en un cavallet i col·locat just davant de la bambalina.

El vestuari, però, també forma part de l'escenografia. Fixeu-vos, en El Doble secret, hi ha pintat un mar blau. Els protagonistes, quan descriuen el quadre, es fixen en el mar. Vaig creure important donar-li més èmfasi vestint els personatges de color blau. El blau simbolitza la saviesa, l'amistat, la fidelitat, la serenitat, l'assossec, la veritat eterna, la vida i el descans. I s'associa amb la intel·ligència i amb les emocions profundes. El color blau era perfecte. Però tant de blau pot ser arribaria a cansar la vista de l'espectador. Així que vaig decidir combinar-lo amb el negre, que feia joc amb la tela de la bambalina.

En l'obra hi ha dos temps diferents. Un és el present i l'altre el futur (després de deu anys). Per ajudar a situar el públic en els temps, el vestuari resulta una gran eina. Mirem-ho amb detall:

En **Manel**: la primera entrada d'en Manel és en el present quan és jove. Tal i com és el personatge, un noi senzill i estudiós, vesteix amb una samarreta negra, una camisa blava oberta i uns texans. També hi ha un flash-back que trasllada en Manel a un record de la infantesa. Per ajudar a entendre aquest canvi curt, en Manel incorpora una gorra mal posada al seu vestuari. Quan passen deu anys, en Manel apareix amb la camisa cordada.

L'**Estel**: en el present, L'Estel és una noia jove, forta i moderna. Vestida amb uns texans i un vestit blau, apareix amb una melena a l'aire. Passats deu anys, es recull la melena amb una pinça.

En **Pol**: quan en Pol és jove, és un noi materialista i deixat. Vesteix amb uns texans, una samarreta negra de màniga llarga i a sobre una blava de màniga curta. Quan és adult, després d'haver viatjat per tot el món, arriba a casa amb unes ulleres i una camisa texana.

La **Neus o l'Usu Yunk**: de petita, duu una bata escolar blava. Quan passen deu anys és una noia estudiosa i senzilla, molt semblant al Manel. Vesteix amb uns texans, un jersei blau i un mocador juvenil de color blau.

En els personatges secundaris només s'incorpora algun element perquè el públic es doni compte del canvi de personatge.

L'**Avi d'en Manel**: interpretat pel Jordi (que fa de Pol). Incorpora una boina i un mocador.

La **mare d'en Pol**: interpretat per la Cristina (que fa d'Usu Yunk). Incorpora un davantal.

Els **nens**: interpretats pel Jordi i l'Albert, incorporen dues bates escolars.

La **Sara**: interpretada per mi (que faig d'Estel). Incorpora una nina blava i una bata escolar.

El **Senyor**: interpretat per l'Albert (que fa de Manel). Incorpora una americana negra.

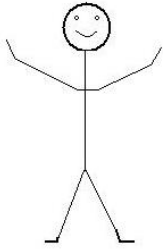
Pel que fa als llums, vaig pensar que, amb un espai reduït, la incorporació d'un sol focus seria suficient. Quan ho provàvem als assajos, tots estàvem d'acord que quedava bé. Per tant, només es tractava d'apagar els llums de sala i encendre el focus durant tota la representació.

La part de la representació ja la teníem enllestida. Ara tocava assajar i assajar. Si l'obra sortia bé, en el debat hi hauria participació. El que ens interessava més era que hi hagués participació. No només vam assajar la part interpretativa, sinó que vam insistir molt en la part del debat. No és fàcil enfrontar-te a un grup de joves que no coneixes (bé, en aquest aspecte jo tenia avantatge), i per tant, havíem d'estar preparats.

L'última part era l'anomenada "classe teatral". Els mostraríem a través del teatre la conclusió estreta entre tots a partir de l'obra. Com ho faríem? Buscaríem la participació del públic. Demanaríem a l'espectador que ara fos ell qui fes teatre, creant una realitat, amb la qual podríem veure el valor transmès al públic. Mirem-ho exercici per exercici:

1r.- Posem una música celta alegre: *Jackie Coleman's* dels Pigtown. Cada cop que digui un número hauran de saltar, o abraçar a un company, o cridar, etc. perquè el públic ens respongui amb els exercicis, hem de buscar la seva alliberació. Si aconseguim que es deixi anar, participarà.

2n.- Un dels actors crea una postura determinada i es demana als participants que formin part de la imatge. Cadascú veurà una acció diferent depenent de la seva educació, de la seva experiència i cultura. Per exemple:

Què hi veus? Pensa-ho i forma part de la imatge.

- Alguns hi veuran una abraçada, els altres una dansa tradicional com la sardana, alguns un home a qui l'estan amenaçant amb una pistola, etc.

3r.- Es demana a alguna persona que sigui la part d'una màquina. Aquesta fa un moviment qualsevol, pot ser amb soroll o sense, val aixecar-se i asseure's, o bé moure només un braç. A partir d'aquí, es va demanant a les persones que es col·loquin al seu voltant i que ara elles siguin també una part de la màquina. Quan tenim la màquina completa, es treu una d'aquestes peces, impedit el funcionament de la màquina i el producte final. Conclusió: només si treballem junts, aconseguirem el que volem.

4rt.- Es reuneix a una parella i es demana que pensin una situació. Pot ser un partit de tennis, un restaurant, etc. quan ho tenen decidit, es demana que col·loquin als seus companys en la situació pensada. És important que ningú digui res, que tothom pensi el que creu que és l'escena. Un cop finalitzada la col·locació, s'engega l'escena. Cada participant segueix l'acció que creu dur a terme. Una de dos: poden coincidir o no.

Si no coincideixen, conclusió: tornem a mostrar que cadascú veu el que veu per la seva història, la seva educació i experiència.

Si coincideixen, conclusió: podem ser molt diferents, però si ens esforcem veiem les mateixes solucions.

5è.- Ens posem en rotllana i demanem que tanquin els ulls. Els convidem que pensin en la ciutat de Barcelona i que representin el primer que els hi ha vingut al cap. Cadascú farà una cosa diferent, o l'estàtua de Colom, o la Sagrada Família, o les botigues, etc. Conclusió: heu triat un referent per a vosaltres. Amb això us sentiu identificats. Mireu els demès i intenteu entendre per què han triat el que han triat. [...] Ara fixeu-vos, quanta gent som, trenta? Només he dit Barcelona i tothom ha fet trenta coses diferents. Veieu la grandesa de les diferents personalitats?

6è.- Moltes gràcies per acompanyar-nos, un aplaudiment per a vosaltres, i us convidem a pensar abans de jutjar. Gràcies!

Aquí s'acabaria l'activitat. L'espectador ha pogut observar, estudiar i sentir-se identificat en una representació teatral. A més, ha pogut parlar i jutjar sobre els temes tractats i escoltar les opinions dels seus companys. I després ha pogut comprovar per ell mateix i de forma entretinguda el que ha après. S'ha pretès realitzar una activitat completa, lúdica i educativa.

Diari personal

El treball alhora de crear una obra de teatre és constant i evolutiu. Cada assaig és un nou lligam amb el teu personatge, amb tot el seu entorn, les seves situacions i sentiments.

El treball en comú és summament important. L'aportació de cada actor en aquest projecte, i en general en tot el teatre, és molt positiva. Els aspectes que no veu un, els veu l'altre. Tothom pot aportar idees molt interessants, si les ajuntem totes, el treball és excel·lent. És per això que dono a conèixer el nostre treball col·lectiu mitjançant un diari personal on explico els dies d'assaig.

Dia 1

Amb l'obra de teatre ja creada i pensada, reuneixo tots els actors per començar a parlar sobre el nostre projecte.

Els ensenyo el meu reportatge on es veu clarament la feina de Teatre en l'educació. Els explico de forma extensa el meu treball, els meus objectius, els nostres objectius i les meves intencions.

Tots ells són actors amateurs amb gran experiència, però cap d'ells havia sentit a parlar mai del Teatre en Valors. Així doncs, els explico ben bé, fil per randa, tot aquest teatre. Els ensenyo les vivències que vaig gravar en vídeo, les entrevistes que responen els seus dubtes i els parlo de la importància d'aquest teatre.

Tot seguit vam llegir el guió i vam començar a parlar dels personatges. Era molt important acabar l'assaig amb la personalitat dels protagonistes clara. A partir d'aquí, els assajos posteriors ens serien molt més fàcils a nivell interpretatiu. Però no era qüestió de què cadascú expliqués individualment el seu personatge. Era important que tots aportéssim la nostra opinió sobre tots els protagonistes. Així, el personatge es faria més fort i donaria més joc a l'actor.

No obstant, no es va acabar aquí la feina. Volia saber què era el que llegien entre línies. En l'obra, els protagonistes descriuen un quadre amb la qual cosa coneixem les seves inquietuds i preocupacions. Havia de fer-los-hi la prova: entenien el perquè el seu personatge veia el que veia al quadre? Va funcionar. El context que van descriure va ser el correcte, però havien d'entendre el perquè de cada paraula. Així que vam llegir a poc a poc els monòlegs per comprendre perfectament el personatge.

Amb el context aclarit, tots els actors van sortir motivats per la nova experiència que viuríem junts, però una mica espantats per la feina pedagògica.

En detectar aquest espant, em dono compte que haig d'adoptar una actitud forta i segura. Si mostro convicció, ells se sentiran segurs. Potser els vaig aportar molta informació en un sol dia, però volia que veiessin per ells mateixos la necessitat de treballar per aconseguir els nostres propòsits. Ja havia compartit escenari amb ells anteriorment i sabia que em respondrien de seguida. Entre nosaltres, són grans persones i grans actors, molt capacitats per fer raonar els joves, per aconseguir un diàleg, per fer perfectament la part del debat. I tot i que també són joves, podia aprendre molt de les seves experiències i dels seus punts de vista.

L'Albert, la Cris, en Jordi i jo començàvem un viatge junts.

Dia 2

El segon dia, vam començar a muntar escenes. Era important que ens quedés clar com havíem de dir les frases i amb quina intenció les dèiem. Això és una part que es realitza a escena. Si estàs dintre del context, és més fàcil aprendre el perquè de la frase. A més, és important deixar a l'actor improvisar i moure's abans de donar cap indicació, així pot buscar i trobar l'espai escenogràfic. Per tant, vam dedicar l'assaig a familiaritzar-nos a l'escenari utilitzant la improvisació.

També ens va quedar temps per començar la presentació. Tal i com em van dir els actors de Teatre en l'educació, la presentació és una part clau perquè l'obra funcioni. Es tracta de dir al públic qui som i la feina que farem. La presentació està dividida en dues parts, la primera és la general, on un dels actors parla en nom de tot el grup i presenta l'activitat. I l'altre part és realitza en els quatre grups reduïts.

Vam decidir que la primera part parlaria jo. M'havia de marcar una pauta per no saltar-me els punts clau:

1.- Salutació.	3.- Salutació individual de l'actor.
2.- Obra de teatre → Representació.
→ Debat.	4.- Distribució dels grups.
5.- Explicació públic actiu.

També vam assajar la presentació de cada actor al grup corresponen seguint una pauta:

1.- Salutació.	4.- Respondre preguntes.
2.- Presentació personatge.	5.- Comiat: <i>que disfruteu de l'obra i mantinguem el silenci.</i>
3.- Explicació de la feina.	

Dia 3

El següent dia vam començar a muntar l'obra. Escena per escena, vam marcar posicions i expressions. Era important ajuntar el moviment d'escena amb l'entonació del guió.

Tot i així, encara anàvem llegint el paper i resultava un inconvenient. Vam prometre saber-lo de memòria pel proper dia. Com que tots anàvem de bòlit, vam proposar gravar-lo amb un CD perquè a les estones mortes, com ara a l'hora de conduir, poguéssim estudiar-lo.

L'Albert i la Cristina a l'assaig.

Dies 4, 5 i 6

Amb el guió estudiat, vam muntar tota l'obra. Detall per detall. Vam incorporar elements necessaris per enriquir les escenes. Vam treballar totes les expressions i posicions possibles per escollir la més adequada. Vam resoldre tots els dubtes i la vam repetir més de dos cops. Havia de quedar clara i segura.

També vam aprofitar per pactar el vestuari. Crec que és molt important escoltar els actors com veuen vestit el seu personatge ja que la roba que portem posada mostra la nostra personalitat i és una manera més d'entendre i familiaritzar-te amb el teu personatge. Tot i així, calia acabar de pactar certs detalls.

Dia 7

El setè dia teníem tant l'escenografia, com la llum, el vestuari i el so. La feina de l'assaig consistia en repetir la representació marcant el canvi de vestuari i de so. Era important saber on havia de ser la roba per fer els canvis ràpids i si algun company necessitava ajuda amb un canvi, en quin moment tocava engegar les peces musicals i qui ho havia de fer .

Després de fer-la més d'un cop, va quedar totalment clara i segura.

Vam començar a insistir en la part del debat. Els vaig ensenyar les gravacions que tenia fetes de les obres a les que havia assistit. També vaig tornar-los a explicar la part del debat per resoldre possibles dubtes i vam analitzar els punts de cada personatge per parlar en el debat.

L'Albert, la Cristina i en Jordi a l'assaig

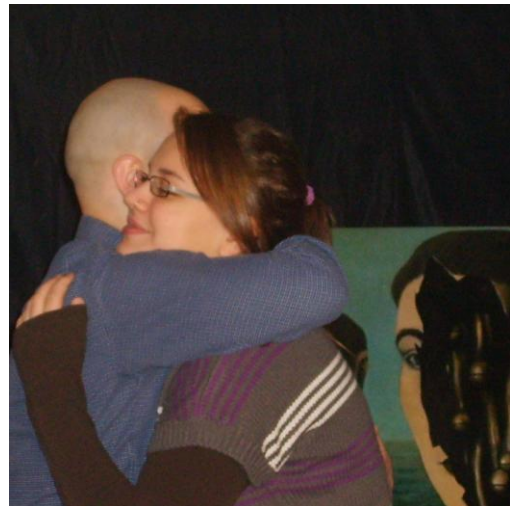
Cada actor va sortir amb una llista per estudiar les escenes amb les que incita el debat en el seu grup.

També vam tenir temps per parlar de la “classe teatral”. Els vaig ensenyar els diversos exercicis que havia pensat i vaig comprovar si funcionaven. La veritat és que tots van respondre i van estar molt atents a les conclusions de cada activitat. A més, ells també en van aportar de nous. Com ja he dit, tenen molta experiència teatral i això resulta molt positiu.

Dia 8

Aquest dia només el vam dedicar a la part posterior a la representació: el debat i la classe teatral.

Amb la matèria estudiada, mentre els actors restants fèiem del grup d'alumnes, cada actor assajava la seva explicació individual al seu grup. S'havia de tenir clar els punts a tractar, però sobretot aprendre a reaccionar amb certs punts de vista. Quan llances una pregunta, les respostes sobre el tema poden ser moltes. És per això que el “grup d'alumnes” posàvem molts entrebancs a l'actor perquè sortís preparat.

L'Albert i jo assagant

També vam tornar a fer la classe teatral de dalt a baix per millorar els exercicis i les conclusions.

Dies 9 i 10

Vam fer dos assajos generals. Havíem de repassar-ho tot: la representació, el debat i la classe teatral de dalt a baix.

Estàvem molt contents. Teníem clara la nostra feina i ens sentíem segurs. Però els nervis no desapareixien. Veiem el dia de l'estrena molt a prop i alguna cosa a la panxa no ens deixava tranquils [...] Però calia tenir confiança, el treball estava fet.

El Doble Secret

Fitxa tècnica:

Lloc: Diferents espais d'una ciutat.

Temps: Ara.

Personatges: Manel
Estel
Pol
Usu Yunk (Neus)
Avi Manel
Mare Pol
Sara
Senyor
Nen
Nen 2

Presentació:

Hola a tothom i benvinguts al teatre.
Com esteu?

Bé, nosaltres som un grup d'actors amateur que venim a representar-vos una obra de Teatre en Valors. L'obra que veureu avui es titula *El Doble Secret*. Consta de dues parts, la primera serà la representació i la segona, el debat. El debat és la part on vosaltres sereu els protagonistes. Durant la representació, la vostra feina consistirà en estar molt atents en cadascú dels personatges que tot seguit us presentarem, i un cop acabada, debatrem tots junts sobre les actituds que han tingut aquests durant l'obra.

Jo em dic Cristina i faré el personatge de l'Usu Yunk.

Jo em dic Jordi i faré el personatge d'en Pol.

Jo em dic Elisabet Miquel i faré el personatge de l'Estel.

I jo em dic Albert i faré el personatge d'en Manel.

Bé, veieu que esteu asseguts d'una manera especial, vosaltres sou un grup, vosaltres un altre grup, vosaltres una altre i vosaltres un altre.

Ara cada actors us explicarà per grups la feina concreta que haureu de fer.

Actor: Hola! Que tal? Mireu, l'obra que veureu avui es titula *El Doble Secret*.

Bé, en aquesta obra hi han diversos personatges els quals tenen una relació en comú. Ja sigui familiar, d'amistat, etc. Però cada un d'ells té problemes, situacions i vides diferents. La nostra feina, consistirà en estar molt atents en les accions de cada personatge. Per què? Doncs perquè dintre de l'obra, els mateixos personatges, observaran i descriuran un quadre. Aquest quadre es titula *El Doble Secret*. Serà molt important que prestem atenció a l'explicació que ens donin del quadre. I també, que ho intentem relacionar amb les accions que duen a terme. Però, tot i que ens hem de fixar en tots els personatges, haurem d'estar més atens amb l'evolució del nostre.

Bé, tothom ha entès el que hem de fer? Sí? Alguna pregunta? No? Tot clar? Doncs au, que gaudiu de l'obra i mantinguem el silenci!

Veú: (al públic) Mira el quadre. Observa'l atentament. Cada racó i cada color. Mira i observa'l bé. No diguis res, simplement observa'l, i pensa què és el que hi veus?

(Música i Silenci)

Manel

D'aquest quadre, veig que el pintor va fer com un collage. Va treure una part del cap de la persona, el va posar al costat, i per dins va fer com les cèl·lules... no, alguna cosa... com si fos per dins el cos de la persona! I aquí veig com si estigués, com si la persona aquesta estigués a dins a casa. Veus, això és com si fos un tros de la porta de la casa on està la persona, ho veus...? M'agrada el quadre perquè el pintor té molta creativitat amb el collage, en tallar-ho i posar-ho al costat. El paisatge de fons també està molt bé... és l'oceà, l'horitzó. Està molt ben dibuixat. M'agrada. Oh! Podria ser que l'horitzó representes la vida? Sí? Podria ser? No ho sé, no ho sé. Però a classe un dia ens van dir... bé és igual, però podria ser? Sí? No? Per què si fos així, això que hi ha dintre de la persona, podria ser més que la matèria... m'explico? Podria ser el sentiment, l'estat psicològic o moral. Ai! No ser com dir-ho... és igual, és una tonteria...

(S'afluixa la música)

Manel: Creus que està al cel? L'enyoro...

Avi Manel: i jo també, jo també l'enyoro. Cada dia...

Manel: Tinc por d'oblidar-la...

Avi Manel: saps que podem fer?

Manel: què avi?

Avi Manel: Veus les estrelles?

Manel: Sí

Avi Manel: Les veus?

Manel: Sí.

Avi Manel: Tria'n una.

Manel: Com?

Avi Manel: Tria una estrella. La que brilli més.

Manel: Aquella.

Avi Manel: Quina?

Manel: Aquella d'allà, la veus?

Avi Manel: Quina, aquella?

Manel: Sí, aquella. Brilla, eh?

Avi Manel: Molt. I saps perquè brilla tant?

Manel: No, perquè.

Avi Manel: Perquè és l'àvia.

Manel: L'àvia?

Avi Manel: Sí. L'àvia és aquella estrella. Sempre que miris el cel, mira aquesta estrella, és l'àvia, que està amb tu.

Manel: avi...

Avi Manel: Així sempre la recordaràs. Sempre la recordarem.

Manel: Així, no la podré oblidar...

Avi Manel: Mai.

(Silenci)

Avi Manel: I com va l'escola? M'han dit que tens novia...

Manel: Avi!

Avi Manel: és guapa?

Manel: Si, és molt maca.

Avi Manel: A veure quan me la presentes, eh... Com es diu?

Manel: Estel.

Avi Manel: Estel? Quin nom més maco!
(Silenci)

Avi Manel: I les notes?

Manel: Tot aprovat!

Avi Manel: Que llest que ets....!

Manel: t'estimo.

Avi Manel: Jo també, jo també.

Manel: (al públic) encara me'n recordo d'aquella conversa. Jo només tenia vuit anys. I pensar que ara ell també és... Això de les estrelles, pot ser és una tonteria però a mi m'ajuda. Pensar que estan allà, que em veuen... que jo també els veig. No passa dia que no me'n recordi d'ells. Els enyoro, molt... no ho sé, pot ser sóc molt sensible.

Estel: Manel!

Manel: Estel!

Estel: Què feies?

Manel: Res... esperar-te.

Estel: Vaig bé? Es que no sabia que posar-me...

Manel: tu sempre estàs guapa! (ell l'abraça)

Estel: Ai! Va, deixa! Tens les entrades?

Manel: Sí.

Estel: Segur, eh?

Manel: Que sí.

Estel: On és el cotxe?

Manel: Quin cotxe?

Estel: Com que quin cotxe? El teu.

Manel: el meu? Però que no conduïes tu?

Estel: Jo? Sí home! Jo aquesta nit vull beure!

Manel: Estel...!

Estel: Manel! Vam quedar així!

Manel: No, no vam quedar així! No vam quedar en res.

Estel: Bé, és igual. Va, ves-lo a buscar.

Manel: Estel...!

Estel: Home, no pretendràs que vagi fins la granja a peu i que agafi el cotxe...!

Manel: (al públic) l'estimo molt, fa molt temps que la conec i que estem junts, però té un caràcter que a vegades...

Estel: Manel!

Manel: Què...!

Estel: Va, que farem tard!

Manel: a sobre amb presses!

Estel: ai, va no t'enfadis... i els altres?

Manel: ara vindran... oh! Truco al Pol i li demano que agafi el cotxe!

Estel: Sí home! Jo amb aquell no hi pujo!

Manel: Estel, que és en Pol...!

Estel: Per això mateix, perquè és el Pol!! Però si és un perill públic amb el cotxe! Bé, i sense el cotxe...

Manel: Hòstia, eh...

Estel: Va corre, que arribarem tard eh!
(Silenci)

Estel: Et pagarem la gasolina...!

Manel: Oh, més val eh, més val! Fins ara.

Estel: Fins ara, adéu! T'estimo! (Riu)
(*Música*)

Estel

Que què veig al quadre? Veig una persona forta. Fixa't amb la mirada, diu molt d'ella. Veus les ulleres que té? Ha patit, molt, se li nota a la cara. Està com xuclada. Però és forta, perquè tot i així, es pinta el llavis, per seguir avançant. Mira-li el cabell, el porta curt. Això em mostra personalitat. Però hi ha un misteri, aquesta dona té un passat negre. O no tan passat, perquè si t'hi fixes, el mar, la tranquil·litat que aquest representa, el té a la seva esquena. Com si encara li quedés molt per arribar-hi, o com si ja l'hagués passat i l'únic que li quedés fos aquest present negre. No ho sé. Aquest quadre té moltes coses amagades... veus, fins i tot la boca de la dona està tancada. És un misteri.

(*S'afluixa la música*)

Pol: puf! Semblava que no s'acabava mai la classe!

Manel: sí, a mi també se m'ha fet pesada aquesta última hora...

Pol: mira, mira, mira, mira...!!

Manel: Què, què! Què passa!

Pol: És la nova! Es veu que és brasileraaa!!

Manel: Ai Pol!, m'has espantat! A veure, on, on?

Pol: Allà! No la veus? Està amb la gent de tercer.

Manel: Tercer? Aquella noia fa tercer?

Pol: Ho sé! Com està!

Manel: Com està?

Pol: De bona, imbècil!

Manel: ai Pol!

Pol: Em diràs que no?

Manel: Hi ha coses més importants que el físic!

Pol: Sí... mooltes! Però aquesta també n'és molt d'important! Està bona o no està bona?

Manel: Sí, està bona...

Pol: Doncs ja està! Ets un enamorat! Va, anem a fer unes birres?

Manel: Són les cinc de la tarda...

Pol: no, les cinc i quart. (Riu. El Manel se'l mira amb cara d'indiferència) Va, anem?

Manel: Pol...

Pol: doncs tu et prens un suc! Va, anem...

Manel: No, no. He de passar a buscar la meva germana.

Pol: a l'escola?

Manel: Sí. S'estarà esperant...

Pol: sola?

Manel: no, les mestres sempre s'esperen fins que tothom marxi...

Pol: Veus! Ja la tenim distreta! Va, anem al bar!

Manel: Ai, Pol! Que et dic que no puc! I tu hauries d'anar a estudiar! El dijous tenim examen de filosofia i hi entra molta matèria...

Pol: El dijous, el dijous... però si som dilluns! Escolta, em sembla que vaig a parlar amb la brasilera... es que està... li dic alguna cosa?

Manel: fes el que vulguis...jo me'n vaig.

Pol: va, hi vaig! Desitja'm sort!

Manel: senyor...

(Música)

Pol

(Silenci) Quines ties més lletges! Està acabat? Es que no el veig complet... no les ha acabat de pintar aquestes dones. Aquesta li falta les orelles, el cap, la boca. No ha acabat ni els braços. I aquesta d'aquí no té cara. Ha acabat de pintar el quadre, però no està acabat... això és una obra d'art? Carai, de tot en diuen una obra d'art ara... No m'agrada gens. No em digueu que el trobeu bonic. No és agradable ni de mirar-lo, si us plau... No sé mira, aquest pintor volia dibuixar el mar, el cel i els homes però, de sobte, no els ha acabat. No m'agrada, és lleig i no està acabat.

(S'afluixa la música)

Mare Pol: Hola?

Pol: Hola mama, ja sóc aquí!

Mare Pol: Com ha anat l'escola?

Pol: bé, bé...

Mare Pol: On vas?

Pol: vaig a deixar això a dalt...

Mare Pol: espera, et vull presentar algú... és un amic meu.

Pol: Un altre?

Mare Pol: Pol!

Pol: I l'Andreu?

Mare Pol: l'Andreu i jo ja no som amics.

Pol: Ja no sou amics?

Mare Pol: No, ja no.

Pol: Carai mama, si que et duren els "amics".

Mare Pol: Pol! Espera que et vull presentar l'Eudald...

Pol: No mama...

Mare Pol: Pol! Vine aquí immediatament!

Pol: Mira, fem una cosa. El dia que vulguis presentar-me algú, l'hauràs de conèixer des de fa més d'un mes, haureu d'haver anat al cine junts, haureu d'haver sopat junts... i ell també t'haurà d'haver convidat a casa seva. Coneixeràs tota la seva vida i t'haurà d'haver promès que ets la segona dona de la seva vida. Ah! I que té intencions temporals de quedar-se amb tu!

Mare Pol: Pol! Però com t'atreveixes....

Pol: mira mama, estic cansat de conèixer tants amics teus!

Mare Pol: Pol!

Pol: Me'n vaig, no vull destorbar.

Mare Pol: Pol!

Pol: Adéu!

Mare Pol: Com surtis per aquesta porta no... (en Pol se'n va) Pol!

Pol: (al públic) aquesta és la meva mare. Des de que el meu pare ens va abandonar, la seva vida només ha consistit a tallar el peix de "Peixateria la Fresca" i a buscar l'home de la seva vida... i té tanta gràcia la pobra que després d'aquest cinc anys de recerca, tots els que ha trobat, o estan casats o només la volen per apagar la seva ànsia! I a mi, a sobre, me'ls presenta! Però que es pensa? Que m'agrada conèixer tots el homes amb qui es posa al llit? Un dia li vaig dir:

Pol: Mama, i si el papa torna de buscar tabac?

Mare Pol: El papa no tornarà Pol, no pateixis que no tornarà mai més!

Pol: estàs segura? Perquè si ho fa...

Mare Pol: Si ho fa que, eh Pol, si ho fa què?!

Pol: Doncs que si torna ja no voldrà està amb tu després de tants amants...

Mare Pol: Es que pot ser qui no voldrà estar amb ell, seré jo!

(Silenci)

Pol: tu creus que en va trobar una altra?

Mare Pol: Pol... jo fill meu la veritat es que no et puc entendre...

Pol: Ah, no? I perquè no?

(Silenci)

Pol: en va trobar una altra, sí o no? Mama, em pots contestar, si us plau? Mama, sí o no?

Mare Pol: va ser amb la porca de la teva padrina, la meva millor amiga! Què, content...?

Pol: Hòstia...

Mare Pol: Sí, hòstia...

(Silenci)

Pol: i a mi, no m'estimava...?

Mare Pol: Doncs no ho sé, pregunta-li a ell quan torni de buscar tabac...!

(Música)

Pol: I els tios aquests, et paguen? (la mare el bufeteja)

Mare Pol: de vegades, em recordes tant al teu pare fill...

(La Usu Yunk, es troba al pati de l'escola. Sola. De cop, un munt de nens passen corrent, un d'ells xoca amb la nena)

(S'afluixa la música)

Nen: Ei! Aparta't del mig nena!

Usu Yunk: (fluix) Ho sento...

Nen: Què?

Usu Yunk: (fluix) em sap greu...

Nen 2: Què?

Nen: què no saps parlar fort? No et sentim! Què dius nena?

Usu Yunk: (fort) Dic que ho sento!

Nen: ei, ei, ei, ei, ei! Què crides tant nena!

Nen 2: tu ets xinesa, oi?

Usu Yunk: (fluix) sí...

Nen: Ja hi tornem...Què?

Usu Yunk: (fluix) sí...

Nen 2: Què?

Usu Yunk: (fort) Què sí!

Nen: Però que crides?

Nen 2: sí, què crides?

Nen: Així que ets de Xina, no?

Usu Yunk: Els meus pares són catalans...

Nen: Has sentit que ha dit Jordi? És adoptada!

Nen 2: hahaha! Xina, adoptada i lletja!

Nen: hahahaha! Sí ets molt lletja, nena!

Nen 2: ets una Xina súper lletja! (els dos nens es posen a cantar) Xina lletja, xina lletja! Ets una xina lletja! Adoptada i lletja!...

Usu Yunk: (al mateix temps que els nens) Pareu! No sóc lletja! Pareu! Prou! Pareu!!!

(Els nens van marxant cantant la cançó)

(Música)

Usu Yunk o Neus

Veig dues persones. I el mar. Això és una columna. I també hi ha molts picarols. No m'agrada. Perquè elles estan desapareixent, com fantasmes. Sembla que mirin cap a algun lloc. Aquest lloc va desapareixent a poc a poc i elles també van desapareixent a poc a poc. Em fa por. És terrorífic. Però la dona té els llavis pintats, i m'agrada. I estan a la platja, a la platja hi ha molta gent divertint-se. Però si ells van, espantaran a la gent que es diverteix, i ells fugiran. O potser que la gent de la platja faci que ja no desapareguin, pot ser no s'espantaran, potser els

ajudaran i així no desapareixeran. Potser sí, no ho sé.

(S'afluixa la música)

Sara: Hola.

Usu Yunk: Hola.

Sara: com et dius?

Usu Yunk: Wang Jiao.

Sara: Com?

Usu Yunk: Wang Jiao.

Sara: Quin nom més estrany...

Usu Yunk: però em pots dir només Wang.

Sara: D'acord, Wang.

Usu Yunk: I tu? Com et dius tu?

Sara: Jo Sara, Sara Carrión. Però em pots dir només Sara.

Usu Yunk: D'acord, Sara.

(Silenci)

Sara: i tu, quina edat tens?

Usu Yunk: Jo tinc 8 anys.

Sara: Vuit? Jo set. Però al Febrer faig els vuit!

Usu Yunk: Jo els vaig fer el mes passat.

Sara: ah. Felicitats.

Usu Yunk: Gràcies.

Sara: Jo al febrer.

(Silenci)

Sara: No ets d'aquí, oi?

Usu Yunk: Sí, no. Vull dir sí, però no...

Sara: Com? Sí o no?

Usu Yunk: No exactament. La meva família és de Catalunya, però jo sóc de Xina.

Sara: De Xina? Carai, que lluny! Per això parles el català tan bé!

Usu Yunk: ... gràcies...

Sara: I per això tens els ulls axinats...!

Usu Yunk: haha, sí per això...

Sara: Doncs jo tinc un iaio que és d'Astúries!

Usu Yunk: aah... carai!

Sara: Hi vaig a l'estiu... tu també vas a Xina a l'estiu?

Usu Yunk: No... potser l'any que ve.

Sara: Es que està lluny eh...

Usu Yunk: Sí...

Sara: Vols jugar?

Usu Yunk: Sí!

Sara: Mira, és la meva nina. Es diu Patrícia...a Xina, també teniu nines?

Manel: Neus! Neus!

Usu Yunk: Manel!

Sara: Neus?

Usu Yunk: Es que...

Manel: Neus, va anem!

Sara: No et deies Wang?

Usu Yunk: Sí, sí. Però la meva família em diu Neus...

Sara: Carai, dos noms...

Usu Yunk: sí...

Manel: Neus, hem de marxar!

Usu Yunk: Haig de marxar... És el meu germà... Seràs per aquí un altre dia?

Sara: Sempre hi vinc amb el meu avi...

Manel: Neus!

Usu Yunk: Adéu!

Sara: Adéu Wang!

(Música)

(El Pol està al carrer. Fumant. Sol. El Manel passa per allà, depressa.)

(S'afluixa la música)

Pol: Manel!

Manel: Ei Pol. Ja ens veurem!

Pol: On vas amb tanta pressa?

Manel: He quedat amb l'Estel. Faig tard... Adéu!

Pol: Manel! (El Pol l'abraça i es posa a plorar)

Manel: Pol... tio, què tens?

(El Pol encara plora més)

Manel: Ei, ei, ei, ei...! Pol, tio, què tens? Què et passa? Hòstia, em sembla que no t'havia vist mai plorar... (El Pol s'aparta i s'amaga.)

Pol: Ves, ves... tenies pressa, oi? Ves...

Manel: Com vols que me'n vagi jo ara! Em pots explicar què és el que et passa?

Pol: L'Estel t'espera, corre, que s'emprenyarà, i aquella té un geni...

Manel: Pol! Per favor. No me n'aniré d'aquí fins que m'ho hagi explicat.

(Silenci)

Manel: El grau de la bronca de l'Estel, depèn de tu tio...

(Silenci)

Pol: M'he barallat amb la meva mare. No estic bé. A casa, no estic bé. Sento que hi faig nosa.

Manel: Com pots fer nosa a casa teva?

Pol: Tu no ho entens... d'ençà que el meu pare va marxar, casa meva sembla un... puticlup.

Manel: Pol...!

Pol: Manel, de debò! Cada setmana conec nous amics de ma mare... i jo, jo em sento inútil...

Manel: No ets cap inútil...

Pol: Ho suspenc tot! A ma mare ni li importa, totes les ties em rebutgen! De bons amics, només em quedés tu...

Manel: Tu també ets un gran amic per mi...

Pol: a sobre, no puc parar de fumar... puta merda de tabac! No sé d'on treure els diners per comprar-me'n! Merda!

Manel: això té fàcil solució, deixar el tabac o treballar...

Pol: treballar? I de què cony vols que treballi? No sé fer res!

Manel: Perdona, però això no és veritat!

Pol: em sento buit... molt buit. Inútil i buit.

Manel: No diguis tonteries... Que no saps fer res? No conec ningú que sàpiga cuinar com tu! Ni la meva àvia sabia cuinar així...!

(Silenci)

Manel: Escolta, vols venir al cine amb nosaltres?

Pol: al cine?

Manel: sí, hi he quedat amb l'Estel, en fan una del Brad Pit... va, vine.

(Silenci)

Pol: D'acord, vinc.

Manel: Som-hi!

Pol: Manel...

Manel: Què.

Pol: Gràcies.

Manel: Mira que arribes a ser ruc...

Estel: Manel! Però on t'havies ficat! Porto més de mitja hora esperant-te... Pol?

Pol: Hola Estel.

Estel: Hola...

(al públic) Però que hi fa el Pol aquí! porto treballant tota la tarda, netejant copes i servint a vells verds, no he estat sola amb el meu novio des de fa no sé quant... a sobre m'he esperat sola mitja hora, aquí palplantada com un estaquirot! I ara se'm presenta amb aquest poca-solta?! Però què s'ha pensat? Això és tot el que em troba a faltar?

Manel: Escolta, he anat a buscar la meva germana, i m'havia de quedar amb ella fins les set...!

Estel: I perquè no m'ho havies dit abans...!

Manel: T'he enviat un missatge!

Estel: Un missatge? Saps que tinc el mòbil espatllat!

Pol: Escolteu...

Estel: Ei, estem parlant!

Manel: Estel...

Pol: Si voleu vaig a buscar les entrades mentrestant...

Estel: Ah, convides?

Manel: No convida Estel, no convida...! Té, aquí tens diners...

Pol: gràcies. A quina fila voleu...?

Estel: És igual!

Manel: és igual, no pateixis...

Pol: Crispetes?

Estel: ooh! Sí compra crispetes! Moltes crispetes! També coca-cola i aigua i fanta i de tot!

Pol: Al lavabo...

Estel: Al lavabo ja hi anirem, Pol, ja hi anirem al lavabo! Vés collons!

Manel: Estel...

Pol: No jo preguntava a on estava...

Estel: lluny, està lluny! Busca, busca...!
(En Pol se'n va)

Manel: t'has passat tia...

Estel: Escolta, que hi fot aquest aquí...
haviem quedat tu i jo!

Manel: Me l'he trobat al carrer, se m'ha posat a plorar, està tocat...

Estel: Tocat, aquest? Però si no té sentiments...!

Manel: Més del que et penses! És el meu amic i l'ajudaré! T'agradi o no t'agradi...!

Estel: i a mi, a mi m'ajudaràs?

Manel: Què et passa a tu?

Estel: Hòstia Manel, sempre em fas igual...

Manel: Igual? Però que dius? Sempre intento estar amb tu, sempre que puc... jo també tinc les meves obligacions, saps?

Estel: Però mai hi ets quan et necessito...

Manel: I tu, tu hi ets? Sempre hi ets...?

Estel: Algun dia t'he fallat?

Manel: I jo? Però a què bé això ara?

Estel: Volia estar amb tu! A soles!

Manel: Doncs ja hi estarem! Avui el Pol està fotut, li hem de fer companyia!

Què em queixo quan anem de compres? Em queixo quan tenim sopars amb els teus amics? Em queixo quan vols que et porti a aquest concert i a l'altre i a l'altre...? Em queixo quan... Però es pot saber què cony et passa Estel? Què t'ha agafat ara?

Estel: Que estic embarassada!

(Silenci)

Manel: Com?

Estel: Embarassada, Manel.

Manel: Hòstia...

Estel: Hòstia?

Pol: Bé, ja ho tinc tot! Apa, que el Brad ens espera!

Manel: Pol ves tirant sents, ara venim.

Pol: D'acord. Però si m'acabo les crispetes, no serà culpa meva eh... Qui avisa no es traïdor...!

Estel: Les crispetes té les pots fotre pel...

Manel: fins ara Pol.

(en Pol se'n va.)

Manel: i ara què?

Estel: No ho sé...

Manel: li has dit a algú?

(L'Estel fa que no amb el cap)

Manel: quant fa que...

Estel: No ho sé. Suposo que el mes passat, a casa meva...

Manel: Però vam prendre precaucions! En vam prendre Estel!

Estel: Si, però no ho sé...!

Manel: D'acord. D'acord. Mira'm, mira'm. Tu que vols fer?

Estel: No ho sé Manel...

Manel: Ei! Estem junts amb això, sents? Junts!

(L'Estel fa que sí amb el cap.)

(Música)

Veü: *Passats 10 anys...*

Manel

Veig una dona separada, una dona que s'ha hagut de separar entre dos mons. La seva mirada no m'expressa ni tristesa, ni alegria. Però tampoc indiferència. És una mirada de força, una mirada lluitadora. És una noia jove, no té cap arruga, però en canvi, fa ulleres. És a dir, ha viscut massa per lo jove que és. I el mar....òndia... (plora) el mar és la seva vida. Però el té a la seva esquena... és com si estigues atrapada en aquest punt de la seva vida. Com si no pogués avançar... sap que és el seu camí, que té camí per anar avançant, i ella camina, però el paisatge és sempre el mateix. No veu res més enllà, sempre veu el mateix, sempre el mateix present.

(Pausa)

Estel

Me'n recordo d'aquest quadre. Segueixo veient la mateixa persona forta. La mirada amb les ulleres marcades, la cara xuclada, el cabell curt, els llavis pintats. Però ara ja

entenc el misteri que amaga el quadre. El mar, no li queda ni a l'esquena, ni a davant. No és ni un passat, ni un futur. És el seu present. Simplement, aquesta dona busca. A vegades, l'acompanyarà una marea forta, amb molts problemes, a vegades la marea serà tranquil·la i serena. Però ella buscarà i buscarà l'estabilitat que necessita per ser totalment feliç. Ara, ella busca. Simplement busca. Tot i que ha viscut moltes coses, encara és jove per deixar de buscar. Torna't a fixar amb la mirada, mira algun lloc? Et sembla que miri algun lloc? No, no té destí. No sap el que li espera. Ella busca.

(Pausa)

Usu Yunk

Neus

Veig dues persones. Són totalment diferents. Però són amigues. És compenetren. El que té una, no ho té l'altra. La raó de que siguin tan amigues, és perquè es complementen. Sí, això, juntes se senten plenes. I, el mar... no sé, és molt significatiu. El mar, uneix els països, uneix cultures, uneix races... Doncs també és un signe d'unió. En aquest quadre, hi ha pintat el mar perquè és un signe d'unió, d'amistat.

(Pausa)

Pol

El silenci del mar, la bellesa de la dona... quins colors més càlids i tendres. Aquest quadre em regala tranquil·litat. Em mostra dues de les coses que considero més precioses damunt la terra: el mar i la dona. Durant aquests últims anys, me n'he adonat de la llibertat que suposa el mar. I de la grandesa de tenir llibertat. I he conegut persones, especialment dones, que m'han fet sentir viu. El mar i les persones, és tot el que necessito. Aquesta senyora del quadre em mostra el seu interior. M'obsequia mostrant-me la seva persona, el seu encant, el seu ésser. L'exterior és tan sols una disfressa, ella ho sap, i per això s'obre, vol ser coneguda, vol ser estimada.

(S'afluixa la música)

Debat

Final alternatiu:

(És de nit, la Neus i el Manel es troben al carrer, mirant les estrelles.)

(Música d'entrada)

Usu Yunk: Manel...

Manel: t'escolto.

Usu Yunk: Te'n recordes quan em veu venir a buscar a Xina?

Manel: Sí... eres tan petita... Jo també, eh!

Usu Yunk: No me'n puc recordar. De cap de les maneres. No ho recordo que hi havia a la Xina...

(Silenci)

Usu Yunk: Per què no mi heu portat mai?

Manel: No ho sé, jo també era molt petit. No me'n recordo... pregunta-li a la mama.

Usu Yunk: Ja ho vaig fer...

Manel: i bé?

Usu Yunk: Va canviar de tema... la llista del súper era més important...!

Manel: Aix..., Neus... has d'entendre a la mama. Ella t'estima molt. Moltíssim.

Usu Yunk: I jo també! Però no puc entendre quin mal hi ha en explicar-me d'on vinc...

Manel: Té por.

Usu Yunk: Por?

Manel: Por de que marxis, de que vulguis saber qui són els teus pares biològics, por de que...

Usu Yunk: Els meus pares són ells i tu ets el meu germà! Sou la meva família, i això no canviarà mai. Però no t'enganyaré. Sempre he volgut saber qui són els meus pares biològics i perquè em van abandonar... però dono gràcies d'haver arribat fins aquí, d'haver pogut anar a l'escola, d'haver pogut fer amics, de haver-vos conegut... sé la sort que he tingut...! I dono moltes gràcies de ser aquí, però...

(Silenci)

Manel: Però, què?

Usu Yunk: Tu segur que m'entendràs... hi ha alguna cosa que m'empeny a buscar.

Manel: A buscar què?

Usu Yunk: Sóc catalana, ho sento a dins. La meva cultura, la meva llengua...són catalanes. Però sóc d'origen oriental, de raça xinesa. Necessito saber tot sobre el meu país natal... ho entens?

Manel: La veritat és que sí. Perfectament. Però saps que els pares no ho faran...

Usu Yunk: Sóc jove encara, tinc 18 anys. Primer vull anar a la universitat...

Manel: a fer periodisme!

Usu Yunk: Sí, periodisme.

Manel: seràs la millor reportera!

Usu Yunk: Vull viatjar per tot el món, ser la millor corresponent que mai ha existit. Ser destinada a diversos països, per explicar les notícies més impactants...

Manel: hehehe, hauràs d'estudiar molt germaneta!

Usu Yunk: Ja ho sé, hehehe... però la qüestió és que necessito descobrir d'on vinc. Necessito buscar els meus pares biològics. Necessito saber on era abans de que em vinguéssiu a buscar...ho entens?

Manel: Sí.

Usu Yunk: gràcies. (Silenci)

Usu Yunk: i tu?

Manel: Jo, què?

Usu Yunk: a mi no m'enganyes, sé que fa dies que no estàs bé...

Manel: no pas, estic bé Neus.

(Silenci)

Usu Yunk: És per l'Estel?

(Silenci)

Usu Yunk: Per l'Oriol?

(Silenci)

Usu Yunk: saps que pots confiar en mi Manel...

Manel: Sí. És per ells. No els vull perdre Neus. Els estimo...

Usu Yunk: saps que l'Estel és una dona molt forta i cuidarà bé de l'Oriol...

Manel: d'això no en tinc cap dubte...

(Silenci)

Usu Yunk: Manel.

Manel: Sí.

Usu Yunk: Per què sempre mires les estrelles?

(En Manel l'abraça.)

(Música)

(S'afluixa la música)

(En Pol truca a la porta de casa seva.)

Senyor: Hola, bona tarda.

Pol: (Silenci)

Senyor: Hola, voldria alguna cosa jove?

Pol: Hola. Bona tarda.

(Silenci)

Pol: Em dec haver equivocat de casa. Jo busco... bé és igual, perdoni. No el vull molestar. (En Pol se'n va.)

Senyor: D'acord. Passi-ho bé.

Mare Pol: Qui era amor?

Senyor: Un jove, que no ha trobat a qui buscava...

Mare Pol: Pol... (En Pol, des de lluny sent la veu de la seva mare.)

Pol: Mama.

Mare Pol: Pol! Fill!

Pol: Mama! (Mare i fill corrent per abraçar-se.)

Mare Pol: Fill meu, perquè no m'has avisat de que tornaves... feia tants dies que no sabia res de tu! Començava a estar desesperada...!

Pol: Necessitava tornar. Necessitava que m'abracessis... (Es tornen a abraçar.)

Mare Pol: però com estàs? Tens gana? Set? Vols...?

Pol: No, no. Gràcies, però estic bé.

Mare Pol: Déu meu. Que canviat que estàs...

Pol: Sí?

Mare Pol: Han passat 8 anys d'ençà de que vas marxar... (el Senyor estossega)

Mare Pol: Oh! Perdona. Que mal educada que sóc... Mira Pol, te'n recordes de l'Eudald. Te'n recordes?

Pol: Mare...

Mare Pol: Tranquil. El conec des de fa més d'un mes (concretament 10 anys), hem anat molts cops al cinema junts, hem sopat junts... i m'ha promès que sóc la segona dona de la seva vida!

Senyor: i tinc intencions temporals de quedar-me amb la teva mare! Bé, fins que ella m'aguanti... (Riuen)

Pol: Hola Eudald.

Senyor: És un plaer coneixe't. La teva mare m'ha parlat molt de tu...

Mare Pol: Eudald...! (En Pol somriu)

Senyor: Però t'imaginava més petit...! (Tots riuen)

Mare Pol: Explica'm fill, on has estat?

Pol: On he estat? he creuat de punta a punta el cel...

(Música)

(S'afluixa la música)

(En Manel a escena sol. Després, entre l'Estel, amb una maleta a la mà.)

Estel: T'has despedit de l'Oriol?

Manel: Estel, no marxeu...

Estel: Manel...

Manel: Sou tot el que tinc! No marxis! T'estimo!

Estel: Jo també Manel, però haig de marxar.

Manel: Per què?

Estel: oh! Ja t'ho he explicat mil cops Manel! Tinc 28 anys, i no m'he mogut mai d'aquesta ciutat! Necessito canviar d'aires, estudiar, conèixer gent nova. Necessito viure Manel...

Manel: Fem-ho junts.

Estel: No. T'estimo. Sempre hem estat junts, des de que érem nens fins que vam tenir l'Oriol... Ets el pare del meu fill i l'únic home que he estimat. Tinc 28 anys. Sento que la joventut se m'està passant, i que no he fet res del que somiava... Jo volia ser infermera. Però quan vaig tenir l'Oriol em vaig haver de posar a treballar. Peixatera de la "Peixateria la Fresca"! Ja veus tu... treballant junt amb la mare del teu amic

Pol que va abandonar la ciutat als 18 anys... I no culpo a l'Oriol, és el millor que m'hagués pogut passar mai...! Però necessito avançar...

Manel: I jo? Què faré eh jo? Què faré sense l'Oriol i sense tu...

Estel: El podràs veure cada quinze dies! I sempre que vulguis podem fer excepcions. És el teu fill, no te n'apartaré pas, ell t'estima!

(Silenci)

Estel: Manel! No ho sé, tornar a estudiar! Tu et vas acabar de treure el Batxillerat! No volies fer alguna enginyeria? Mai és massa tard...

Manel: Sí, i es pot saber com et passo la pensió?

Estel: Pots treballar i estudiar alhora! Manel, de tot això ja n'hem parlat... no em facis sentir culpable... si m'estimes, deixem marxar. Jo aquí ja no sóc feliç... (Silenci. L'Estel li fa un petó als llavis al Manel i marxa.)

Estel: Per cert, en Pol ha tornat, la seva mare m'ho ha dit avui a la feina.

(Música)

(S'aflueixa la música)

Conclusió amb classe teatral.

Tots fem el que fem, pensem com pensem, per la nostra història, la nostra cultura i la nostra educació. El missatge que us volem transmetre és que apreneu a escoltar i entendre el perquè del comportament dels vostres companys, mestres, germans, pares o del president de Catalunya. No jutgeu sense haver reflexionat abans.

Però també és important que tots aquests temes que hem tractat avui aquí, es parlin. A partir de la comunicació, es troba la solució. Aquest és un altre missatge que volem que us quedi. Parleu i ho resoldreu.

4.2.1.- Guia didàctica del Doble Secret

Fitxa tècnica

Direcció _____ Elisabet Miquel

Repartiment:

Manel _____ Albert Latorre

Estel _____ Elisabet Miquel

Pol _____ Jordi Servitje

Usu Yunk (Neus) _____ Cristina Brau

- Personatges secundaris:

Avi Manel _____ Jordi Servitje

Mare Pol _____ Cristina Brau

Sara _____ Elisabet Miquel

Senyor _____ Albert Latorre

Nen _____ Jordi Servitje

Nen 2 _____ Albert Latorre

Presentació

El Doble secret és una obra adreçada a nois i noies de primer i segon de Batxillerat.

L'objectiu d'*El Doble secret* és aconseguir que els joves d'aquesta edat aprenguin a llegir "entre línies". Finalitzats els estudis de Batxillerat, s'hauran d'enfrontar a un món més individual i solitari. La societat ja els anomenarà "adults" i per tant, hauran d'assumir nous objectius i obligacions. La seva preparació com "adults" serà un procés molt llarg. Ara toca, doncs, aconseguir una base per poder afrontar-s'hi en un demà.

Amb un públic reduït i distribuït circularment al voltant de l'escenari, proposem que observin un quadre i que analitzin individualment el que hi veuen.

L'obra consta de tres parts. La primera és la representació, després el debat i finalment uns exercicis teatrals.

Sinopsi

En Manel, un jove sensible, dòcil, amable i bona persona. L'Estel, una noia amb un caràcter molt fort, segura de si mateixa i, de vegades, fins i tot desagradable. En Pol, un noi immadur i superficial. I la Usu Yunk, una nena adoptada d'origen oriental que pateix bullying.

Les històries d'aquests quatre personatges, amb diferents personalitats, s'entrellacen entre sí. Tot i tenir una relació molt propera entre ells, familiar o d'amistat, cadascú viu situacions diferents que els fa pensar i actuar d'una manera determinada.

Mitjançant un quadre, titulat El Doble Secret, els protagonistes ens donen pistes dels seus veritables sentiments tot descrivint el que hi veuen.

La nostra feina serà entendre el perquè del seu comportament.

Temes tractats

En aquest espectacle es planteja: l'enfocament de la mort d'alguna persona propera, les relacions entre parelles, l'adopció, la integració a la societat, el bullying, la importància de l'estètica, els conflictes familiars, la relació entre pares i fills, la importància de l'amistat i els embarassos no desitjats.

Però sobretot, es parla del respecte. D'entendre les accions o les opinions dels demès sent conscients del seu passat, de la seva cultura i educació.

Proposta d'Activitats

Moltes vegades, el temps de debat es fa curt. Molts espectadors es queden amb les ganes de seguir raonant els temes tractats i fins i tot d'explicar alguna experiència seva. Perquè es pugui seguir treballant, proposem diverses activitats per treballar-les a l'aula.

- Activitats de debat:

Intenteu debatre les preguntes que es proposen després de cada diàleg extret de l'obra de teatre:

Manel: Creus que està al cel? L'enyoro...

Avi Manel: i jo també, jo també l'enyoro. Cada dia...

Manel: Tinc por d'oblidar-la... [...]

Avi Manel: Sí. L'àvia és aquella estrella. Sempre que miris el cel, mira aquesta estrella, és l'àvia, que està amb tu.

Manel: avi...

Avi Manel: Així sempre la recordaràs. Sempre la recordarem.

- Com es pot enfrontar la mort d'un familiar o d'un amic?
- Es tracta d'acceptar-ho, de superar-ho o de conviure-hi?

Manel: el meu? Però que no conduïes tu?

Estel: Jo? Sí home! Jo aquesta nit vull beure!

Manel: Estel...!

Estel: Manel! Vam quedar així!

Manel: No, no vam quedar així! No vam quedar en res.

Estel: Bé, és igual. Va, ves-lo a buscar.

Manel: Estel...!

Estel: Home, no pretendràs que vagi fins la granja a peu i que agafi el cotxe...!

Manel: (al públic) l'estimo molt, fa molt temps que la conec i que estem junts, però té un caràcter que a vegades...

- Què opines del caràcter de l'Estel? I del Manel?
- Creus que ens deixem influenciar pels demès? Es tracta d'un concepte de popularitat o d'un problema de personalitat?

Pol: mira, mira, mira, mira...!!

Manel: Què, què! Què passa!

Pol: És la nova! Es veu que és brasileraaa!!

[...]

Pol: Ho sé! Com està!

Manel: Com està?

Pol: De bona, imbècil!

Manel: ai Pol!

Pol: Em diràs que no?

Manel: Hi ha coses més importants que el físic!

Pol: Sí... mooltes! Però aquesta també n'és molt d'important! Està bona o no està bona?

Manel: Sí, està bona...

Pol: Doncs ja està!

- Què n'opines de la importància de l'estètica?
- Creus què és bàsic per a una relació?
- A un noi o a una noia li agrada ser valorat només pel seu físic? I a tu, t'agrada?

Pol: Carai mama, si que et duren els "amics".

Mare Pol: Pol! Espera que et vull presentar l'Eudald...

Pol: No mama...

Mare Pol: Pol! Vine aquí immediatament!

Pol: Mira, fem una cosa. El dia que vulguis presentar-me algú, l'hauràs de conèixer des de fa més d'un mes, haureu d'haver anat al cine junts, haureu d'haver sopat junts... i ell també t'haurà d'haver convidat a casa seva. Coneixeràs tota la seva vida i t'haurà d'haver promès que ets la segona dona de la seva vida. Ah! I que té intensions temporals de quedar-se amb tu!

Mare Pol: Pol! Però com t'atreveixes....

Pol: mira mama, estic cansat de conèixer tants amics teus!

Mare Pol: Pol!

Pol: Me'n vaig, no vull destorbar.

- Trobes acceptable el comportament d'en Pol?
- Es pot entendre el comportament de la mare?
- Quin ha de ser el respecte entre pares i fills? És un respecte "estàndard" o s'ha d'anar guanyant?

Nen: Has sentit que ha dit Jordi? És adoptada!

Nen 2: hahaha! Xina, adoptada i lletja!

Nen: hahahaha! Sí ets molt lletja, nena!

Nen 2: ets una Xina súper lletja! (els dos nens es posen a cantar) Xina lletja, xina lletja! Ets una xina lletja! Adoptada i lletja!...

Usu Yunk: (al mateix temps que els nens) Pareu! No sóc lletja! Pareu! Prou! Pareu!!!

- Hi ha bullying al teu institut? N'has patit mai? Algun familiar, amic o company teu n'ha patit mai? Com creus que s'ha sentit?
- Has marginat mai algun company teu? Per què?
- Avui dia, milers de nens, joves i adults són víctimes d'aquest maltractament. Com creus que podem aturar-lo?

Pol: M'he barrallat amb la meva mare. No estic bé. A casa, no estic bé. Sento que hi faig nosa.

Manel: Com pots fer nosa a casa teva?

Pol: Tu no ho entens... d'ençà que el meu pare va marxar, casa meva sembla un... puticlup.

Manel: Pol...!

Pol: Manel, de debò! Cada setmana conec nous amics de ma mare... i jo, jo em sento inútil...

Manel: No ets cap inútil...

Pol: Ho suspenc tot! A ma mare ni li importa, totes les ties em rebutgen! De bons amics, només em quedés tu...

Manel: Tu també ets un gran amic per mi...

Pol: a sobre, no puc parar de fumar... puta merda de tabac! No sé d'on treure els diners per comprar-me'n! Merda!

Manel: això té fàcil solució, deixar el tabac o treballar...

Pol: treballar? I de què cony vols que treballi? No sé fer res!

- Quina importància tenen els amics a aquesta edat? I quan ets adult, també és important tenir amics?
- Es important explicar els teus problemes? Per què creus que hi ha gent que no vol expressar els seus sentiments? Es una qüestió de voler o de poder?
- T'agrada que t'escoltin? I tu, escoltes?
- Per què creus que en Pol se sent inútil? La inutilitat és sinònim de buidor?

Estel: Manel! Però on t'havies ficat! Porto més de mitja hora esperant-te... Pol?

Pol: Hola Estel.

Estel: Hola...

(al públic) Però que hi fa el Pol aquí! porto treballant tota la tarda, netejant copes i servint a vells verds, no he estat sola amb el meu novio des de fa no sé quant... a sobre m'he esperat sola mitja hora, aquí palplantada com un estaquirot! I ara se'm presenta amb aquest poca-solta?! Però què s'ha pensat? Això és tot el que em troba a faltar?

[...]

Estel: Volia estar amb tu! A soles!

Manel: Doncs ja hi estarem! Avui el Pol està fotut, li hem de fer companyia! Què em queixo quan anem de compres? Em queixo quan tenim sopars amb els teus amics? Em queixo quan vols que et porti a aquest concert i a l'altre i a l'altre...? Em queixo quan... Però es pot saber què cony et passa Estel? Què t'ha agafat ara?

Estel: Que estic embarassada!

- Trobes lògica la reacció de l'Estel? Haguessis reaccionat d'una altra manera?
- Com es pot afrontar un part als 18 anys?
- Quina és la responsabilitat de la dona? I la de l'home?
- Intenta posar-te al lloc de la parella. Què creus que haguessis pogut fer?

- Activitats escrites o literàries:

DÓNA'M LA MÀ de Miquel Martí i Pol

Dóna'm la mà
 per fer camí
 cap el gran llac dels somnis,
 dóna'm la mà
 hi ha un horitzó
 que ens crida de molt lluny.
 Tot és pur com el silenci
 que precedeix el cant
 i el temps desfà tendrament els rulls
 que ha de dur al futur desitjat.
 Dóna'm la mà
 i així podrem
 creure altre cop que
 tot el que hem volgut
 només espera un gest
 com si fos el vent
 que amb el nostre esforç tenaç
 desfermarem.

Dóna'm el cor
 per compartir
 projectes i esperances,
 dóna'm els ulls
 i que el desig
 ens marqui un nou destí.
 Més ençà de la incertesa
 que ens va marcir la veu
 els dits pentinen de nou el mar
 com un símbol viu i fidel.
 Dóna'm la mà,
 dóna'm la veu
 i proclamem que
 tot està per fer,
 tot és possible avui,
 fem sentir arreu
 com s'exalta el vell desig d'un món
 millor.

- Què sents al llegir el poema?
- Qui creus que et vol donar la mà?
- Imagina't que ara tu ets el poeta, a qui li dons la mà?
- Tens somnis, il·lusions, objectius? Feu grups de quatre i expliqueu-los. És important que escoltis al teu company, com tu, també vol ser escoltat.

- Activitats teatrals:

Interpreteu un dels finals alternatiu que es van proposar al debat. Heu d'intentar posar-vos a la pell del vostre personatge, entendre el seu passat per poder realitzar les accions en concordança amb aquest.

4.3.- Conclusions

Finalment, el dilluns dia 11 de gener del 2010, es va poder representar als alumnes de 2n de Batxillerat de l'institut Alexandre de Riquer l'obra de teatre *El Doble Secret*.

Va ser una gran experiència.

Amb els nervis a flor de pell, a les 14:30h, l'Albert, en Jordi, la Cristina i jo ens trobàvem a les portes de l'institut. L'obra es representaria a la biblioteca del centre. Vam descarregar tot el material i, sense perdre temps, vam començar a muntar l'escenari. El decorat, la llum, les cadires, la música... i a les 15.00h tot estava llest. Només calia esperar i concentrar-nos per l'estrena.

A les 15.15h els alumnes van començar a entrar. Els vam distribuir ràpidament per grups seguint l'estratègia nen-nena de Teatre en l'educació. Tot estava llest. L'actuació era a punt de començar.

Presentació, representació, debat i "classe teatral". Els alumnes van respondre en tot.

Durant el debat, una de les parts més important, van estar molt pendents de les nostres instruccions i van participar molt activament. Per a mi, va ser molt interessant poder ser la moderadora del debat, donar torns de paraules i crear confusions en les reflexions dels espectadors per potenciar el seu raonament, així com conèixer els diferents punts de vista dels meus companys. Vaig ser conscient, més que mai, de la força d'aquest teatre. Em va encantar escoltar i veure com debatiem sobre temes de la representació, i veure com es sentien identificats en les escenes.

També va ser molt interessant la "classe teatral". Se sentien rialles i es veien somriures. Quan assajàvem tant el debat com la "classe teatral", imaginàvem les possibles respostes que ens podrien donar, però, sorprenentment, hi van haver respostes noves, inesperats punts de vista que ens feien improvisar al màxim. Jo també coneixia els espectadors, i em van sorprendre positivament moltes respostes. En un dels exercicis pràctics, jo adoptava una postura determinada i ells havien de formar part de la imatge segons el que interpretaven. Un va pensar que estava fent cagar el tió, un altre em va prestar la seva ajuda creient que estava carregant algun objecte. Això era bo, això era el que volia aconseguir, diferents punts de vista, diferents maneres de veure les coses.

Tot i que vam tenir algun que altre problema tècnic, com la música i la falta de temps, l'hora i tres quarts que va durar l'activitat va ser intensa i molt enriquidora. No vam tenir temps d'aplicar el Teatre Fòrum, ni representar el final alternatiu, ni realitzar totes les activitats de la "classe teatral", ja que el debat va durar molt. Però tot i així, va ser un gran plaer formar part d'aquest món tan petit però tan immens i de comprovar l'eficàcia d'aquest aprenentatge dinàmic i lúdic.

Per assolir el meu repte vaig estar acompanyada de tres magnífiques persones que m'han ensenyat molt sobre el teatre. Així que amb el seu permís rectifico: el nostre repte. Gràcies companys!

"Quan la Bet em va proposar formar part d'aquest projecte no havia sentit a parlar mai del Teatre en Valors o del Teatre de l'Oprimit. De fet si he de ser sincer, la primera vegada que em va resumir en què consistiria el treball, no vaig entendre res. Després d'aquests mesos he pogut conèixer la cara més didàctica i participativa del teatre i per això li estic agraït. És evident que la Bet té talent artístic, però a més a més encomana entusiasme en allò que fa, no cal dir que treballar al seu costat ha estat un plaer."

Albert Latorre

"Sempre m'han agradat les obres de teatre que aportin un valor afegit a la mera rialla, que tinguin capacitat de sorprendre't; un bon guió, l'escenografia, actors convincents... El DOBLE SECRET m'ha trencat els esquemes; en la trama no hi ha un principi i un final... és un fragment de vida de gent normal i corrent com hagués pogut ser la meua pròpia si hagués nascut, per exemple, a Pekin.

La interpretació teatral és el fil conductor que obre la caixa de Pandora de les emocions i reaccions dels espectadors

M'ha sorprès el *teatre en valors* com a concepte i m'ha divertit moltíssim. Tot i que reconec és més difícil ser realment un mateix interactuant amb els alumnes i provocar tot tipus d'emocions i discussions, que posar-se la careta, vestuari i maquillatge d'una altra persona seguint un guió.

L'obra m'imposa respecte per la complexitat de la seva senzillesa. Espero estar a l'altura de la Bet i ser capaç de provocar debats sobre els temes que ens afecten directa i indirectament a tots; relacions entre pares i fills, parella, amistat, integritat, sexe..."

Cristina Brau

“Recordo que les primeres paraules amb que la Bet ens va convèncer per fer El Doble Secret van ser, “no patiu, és un text molt fàcil”. I la veritat es que sí, el text era molt planer, molt normal, molt fàcil en definitiva. El que no era tant fàcil i el que em feia més respecte era fer una cosa que no havia fet mai abans: interactuar amb l’espectador. I és que quan estàs sobre un escenari fent una obra de teatre “normal” et limites a seguir el guió, amb una barreja de sentiments, posicions, tons de veu, nerviosisme, i altres emocions difícils de definir..., però no fas res més que cenyir-te a un guió.

En el cas d’El Doble Secret, teníem un personatge molt marcat a qui interpretar, però l’havíem d’interpretar d’una forma prou convincent perquè el públic se’l fes tant seu que després hi poguessin parlar com si fos una persona més de l’aula. I així va ser. La participació del públic va ser molt positiva, cosa que per a mi va ser el màxim que podíem esperar els actors.

Penso que per als alumnes ha estat una experiència molt positiva, perquè es van tractar tot tipus de temes que són el dia a dia de moltes persones properes, però que a vegades no se’n parla prou, o més ben dit, no s’hi reflexiona prou.

Personalment ha estat una experiència extraordinària, pel fet de poder compartir unes magnífiques hores d’assaig amb els meus companys “actors” i poder compartir unes breus hores amb el públic i professors assistents.

Com a colofó final diré que la meva valoració es molt positiva i em quedaria amb la reflexió final de la Bet: “les persones actuem com actuem per algun motiu en concret i abans de criticar a algú hauríem de posar-nos en la seva pell per saber perquè actuen d’aquesta manera”. Penso que la nostra societat està massa carregada d’estereotips, paraules prohibides o formes de pensar malvistes, que ja haurien d’haver estat eliminades fa temps. Si el públic present reflexiona sobre aquesta afirmació i la posa en pràctica millorarà molt el seu benestar personal, però sobretot millorarà la convivència amb el seu entorn.”

Jordi Servitje

5.- EL REPORTATGE

Per complementar el meu treball de recerca, vaig creure convenient fer un reportatge. En aquest reportatge pretenia reflectir de forma visual la feina de les companyies.

Vaig escollir la companyia de Teatre en l'educació per diversos motius. La companyia va portar al meu institut una de les seves obres, *Jugo Jo*, dirigida als alumnes de Primer d'ESO. I en proposar-los-hi la meua idea de gravar un reportatge fent un seguiment de la seva tasca, no em van posar cap pega.

Així doncs, vaig estructurar el meu reportatge seguint un guió³, on entrevistava totes les parts implicades: alumnes, professors, actors i pares.

Primer de tot, vaig encarar el meu estudi cap als alumnes. Com la mateixa companyia fa abans d'elaborar una obra, vaig preguntar als nois i noies de 1r ESO què era el que esperaven de l'obra que veurien al dia següent. La resposta va ser clara:

- Un teatre que ens farà reflexionar sobre alguna cosa...

En veure que no sabien massa bé quin era l'argument de la història, els vaig explicar que l'obra reflectia els problemes amb els que es troben en el seu dia a dia. Així va ser com em van començar a explicar les seves inquietuds: els canvis que havien experimentat al començar en un nou centre, les relacions entre els amics, l'entrada al món dels grans, etc.

Al dia següent, va ser l'estrena. Havia de comprovar les reaccions dels nois. El seu interès, la seva implicació. Si l'obra era bona, si reflectia tot allò que em van explicar els nois i si havia tingut un bon treball i una bona representació, el resultat seria excel·lent. I així va ser.

Cap alumne va perdre el fil de la història. Van seguir les accions i l'evolució dels personatges. Tots es van sentir reflectits en l'argument. La prova definitiva que confirmava la meua hipòtesis, es va donar en el debat.

³ **Guió** adjuntat a l'annex a la pàgina 129.

Tothom, alguns més que d'altres, van parlar i van aportar idees. Van ser capaços de dialogar amb els actors, de buscar alternatives a accions errònies dels personatges, d'intentar ajudar-los en els seus conflictes i d'escoltar-los.

Al acabar l'obra, vaig parlar amb el grup d'actors. Jo estava segura d'haver vist una forta implicació dels alumnes, però eren ells els qui tenien l'experiència i els qui em podien confirmar si els nois van reaccionar com s'esperaven.

Efectivament, la seva valoració va ser molt positiva. Estaven satisfets de l'obra i de la resposta del grup en general.

Vaig aprofitar el benentès per entrevistar-los. Sabia que tenien moltes actuacions a la seva eskuena i que em podien explicar moltes de les seves experiències.

En l'obra, també em vaig fixar en la implicació dels mestres. Com molt bé sabem, la feina dels professors inclou l'educació en l'àmbit social. Era de vital interès pregunta-los-hi quins eren els seus recursos per tal d'ensenyar i treballar en aquest aspecte. Per sorpresa meua, ja que separava els recursos que utilitzaven de l'activitat teatral, tots tres mestres em van confirmar que una de les millors eines era el teatre. Així doncs, confirmava l'afirmació que els actors em van fer anteriorment a l'entrevista: aquest teatre, ha aconseguit ser una eina més per la feina dels mestres. També em van explicar que van ser testimonis de la implicació dels seus alumnes i, ara per sorpresa d'ells, van escoltar joves que a classe els hi costa més de parlar.

Però no em podia oblidar dels pares. Per qualsevol persona, la figura paterna és clau per la seva educació. Havia de preguntar com ajudaven als seus fills en els seus problemes. Però abans, els vaig preguntar quins eren els conflictes amb els que es trobaven els seus fills. D'aquesta manera, podia comprovar la implicació dels pares i la confiança entre adolescents i pares. Sense cap dubte, em van començar a parlar de la integració del seu fill al nou centre, de les dificultats d'acceptar noves normes i un nou funcionament acadèmic, del inici de noves amistats i dels problemes reflectits en les notes.

Gràcies a aquest reportatge, vaig entendre la importància del procediment, de la constància i de l'esforç en la creació d'una obra. Vaig tenir el plaer d'escoltar diferents col·lectius que, directa o indirectament, formen part de tota una realitat. I vaig entendre la rellevància d'educar en valors, de donar oportunitats d'expressar-se, de ser escoltat i d'escoltar. Un seguit de referents tots ells inclosos en el teatre.

Em va agradar molt una resposta d'una professora: "Són temes que no veus un resultat ara, immediat. Pots parlar del respecte, dels valors... i durant anys. I a vegades no li veus el fruit fins al cap d'uns anys quan els trobes a fora. Llavors veus que sí. Què se'n recorden del que havíem treballat. I te n'adones que és profitós."

I és que l'educació no és només un aprenentatge limitat. És un repte immens i constant.

6.- CONCLUSIONS

El treball de recerca és realment tot un repte. Des del moment que decideixes el tema, fins a la confecció del treball, són moltes les hores de dedicació per tal d'intentar aconseguir el teus objectius. No obstant això, quan estudies i aprofundeixes en un tema que t'agrada, quan la realització del treball t'aporta coses positives, quan vas superant les dificultats amb les que et trobes... la realització d'aquest és molt gratificant.

Dels objectius plantejats inicialment, crec que he pogut, amb més o menys dificultats, assolir-los.

Una de les primeres dificultats amb les que em vaig trobar, va ser aconseguir informació dels inicis d'aquest teatre. Són molt pocs els llibres publicats. La meua recerca va ser llarga i intensa. A més, molts llibres i moltes pàgines web es troben escrites en altres idiomes, com l'anglès i el portuguès. Aconseguir la informació va ser doncs complex, però un cop la vaig tenir seleccionada, haig de reconèixer que va ser un plaer llegir llibres escrits pel mateix Augusto Boal, com *Teatro del oprimido* (1974) o *Juegos para actores y no-actores* (2002).

En quan a les companyies estudiades, haig de dir que amb algunes d'elles vaig poder accedir-hi força bé. Em van obrir les portes. I tot i haver-me d'adaptar als seus horaris i ritme de treball, vam aconseguir establir diàleg i apropament. Cosa que no va passar amb una de les companyies, Teatre acció, que degut a la seva organització interna no em van poder rebre. Vaig haver d'estudiar-la buscant per mi mateixa tota la informació sense poder contrastar-la amb ells, ni aclarir dubtes que se m'anaven plantejant. No obstant això, vaig poder confeccionar una bona descripció de la companyia.

Tampoc va ser fàcil el muntatge del reportatge, ja que no tenia cap experiència en tècniques de filmació. Tot i així, em vaig sentir molt còmode amb la càmera, gravant cada gest, cada expressió, recollint opinions i pensaments. Gràcies a aquesta part del treball, he descobert un tema que sempre m'ha agradat però que desconeixia: les tècniques audiovisuals.

Però el gran repte se'm plantejava a l'hora d'escriure una obra de teatre. No sabia si seria capaç d'aconseguir-lo. A part d'escriure-la, s'havia d'interpretar i treballar posteriorment amb els seus diàlegs. No era una tasca senzilla per a mi, i al veure el dia de l'estrena com els espectadors responien, vaig sentir una sensació de satisfacció. Sí, aquesta era la sensació: satisfacció.

El Teatre en valors és, en definitiva, una gran eina per treballar amb persones. Poder fer una humil aportació amb la meva obra, ha sigut tot un privilegi per a mi.

L'elaboració d'aquest treball m'ha permès estimar encara més el teatre. He descobert la força social que el caracteritza. M'ha fet adonar que és molt més que una eina d'oci. El teatre és tot un moviment. Aquest treball m'ha ajudat a entendre el que realment vull fer. Aquest és el meu món: el teatre.

Amb aquest treball vull donar a conèixer aquest tipus d'aprenentatge, sí, aquest ha de ser l'únic objectiu: difondre aquest teatre. Tal i com explica l'Arbre del Teatre de l'Oprimat, la multiplicació ha de ser l'objectiu final.

Gràcies a ell, molta gent vulnerable ha vençut el seu opressor. Gràcies a ell, moltes persones són capaces d'escoltar. Gràcies a ell, molts missatges s'estan escampant. S'ha demostrat la força del teatre, el poder immens d'aquesta eina. Si volem avançar cap el canvi social, el teatre, sempre ens acompanyarà.

Perquè com va dir el dramaturg anglès Arthur Miller (1915-2005): *“El teatre no pot desaparèixer perquè és l'únic art on la humanitat s'enfronta a sí mateixa.”*

7.- BIBLIOGRAFIA

G. OTÍN, Marta; LLOBERT ILLA, Teresa. *Teatre en l'educació, un assaig per a la vida*. Granollers, 2008

Gal·les a la tardor. Programa d'activitats. The British Council-Institut Britànic. Octubre - novembre 1995.

PORTAL OLEA, Juan Miguel. *Análisis social en el teatro del oprimido: Bases para un análisis social en la creación de una obra de teatro foro*. Barcelona: Col·lecció Forn de teatre Pa'tothom, 2009

BABBAGE, Frances. *Augusto Boal*. New York, 2004.

BOAL, Augusto. *Teatro del oprimido*. Barcelona: Alba Editorial, 2009.

BOAL, Augusto. *Juegos para actores y no-actores*. Barcelona: Alba Editorial, 2002.

"Using theatre to heal. Theatre of oppressions uses games and exercises to create images of a situation of oppression for the target audience", dins *The Hindu*.

"La Sida, explicada des de l'escenari", dins de Suplement diari Avui Diumenge, 10-06-2001.

"El teatro es una herramienta educativa que ayuda a mejorar la salud y la prevención", dins La Marina, 02-2002.

"Fet del dia", diari de la V Trobada Internacional de Teatre i Educació, Octubre 2009.

Teatre acció. La prevenció a Escena: Que sí, vida!; No em ratllis!; Ja n'hi ha prou...! [DVD]. Generalitat de Catalunya. 20 minuts.

VV. AA. *Gran enciclopèdia Catalana*. Barcelona: Editorial enciclopèdia catalana, S.A., 1993.

VV. AA. *Salvat Català. Diccionari Enciclopèdic*. Barcelona: Salvat Editores S.A., 1974.

Pàgines web:

www.acgranollers.com/teatre-en-leducacio

www.teatraccio.com

www.patohom.org

www.tim-baker.com

www.clwyd-theatr-cymru.co.uk

www.artswales.org.uk

www.britishciouncil.org

www.imagination.org

www.fapac.net

www.gencat.cat

8.- ANNEXOS

8.1.- Annex 1: Cartes d'acreditació.

A la companyia Teatre en l'educació

Hola Laia,

Calaf, 4 de maig del 2009

Sóc *Set Penques*, alumna de 1r de BTX de l'institut IES Alexandre de Riquer.

Em poso en contacte amb tu perquè estic pensant en el meu treball de recerca. La meva idea és fer-lo sobre el Teatre en valors.

Estic molt interessada en la feina que fa la teva companyia de teatre. Jo mateixa vaig ser espectadora i em va agradar molt.

M'agradaria sol·licitar una entrevista pel proper dia 19 de maig, quan la companyia vingui a Calaf amb un dels vostres espectacles. M'agradaria fer-ne una filmació per poder captar el missatge de l'obra. A més a més, m'interessaria poder parlar amb els actors, abans o després de l'obra. No sé si seria possible.

Una altra cosa que et voldria demanar és informació. Història d'aquesta companyia, dades importants, etc. Per poder completar el meu treball.

Moltes gràcies pel teu interès.

Espero una resposta.

Atentament,

Set Penques.

A la companyia Forn de teatre Pa'tothom

Srs.,

Calaf, 8 de maig de 2009

Sóc *Set Penques*, estudiant de 1r de Batxillerat de l'institut IES Alexandre de Riquer de Calaf.

M'adreço a vosaltres perquè estic preparant el meu treball de recerca: Teatre en valors.

La meva intenció, és donar a conèixer companyies teatrals com la vostra. És per això que us demano la vostra ajuda. M'agradaria estudiar la vostra companyia, saber la vostra història, els projectes, objectius, el perquè d'aquesta tria, el perquè d'aquest teatre: el teatre en valors.

Tinc molta il·lusió per tirar aquest projecte endavant. He vist la vostra web i m'ha cridat molt l'atenció el que feu.

Estaré pendent de la vostra resposta,
Moltes gràcies i fins aviat!

Atentament,

Set Penques.

A la companyia Teatre acció

Srs.,

Calaf, 8 de maig del 2009

Sóc *Set Penques*, estudiant de 1r de Batxillerat de l'institut IES Alexandre de Riquer de Calaf.

M'adreço a vosaltres perquè estic preparant el meu treball de recerca: Teatre en valors.

La meva intenció, és donar a conèixer companyies teatrals com la vostra. És per això que us demano la vostra ajuda. M'agradaria estudiar la vostra companyia, saber la vostra història, els projectes, objectius, el perquè d'aquesta tria, el perquè d'aquest teatre: el teatre en valors.

Tinc molta il·lusió per tirar aquest projecte endavant. He vist la vostra web i m'ha cridat molt l'atenció el que feu.

Estaré pendent de la vostra resposta,
Moltes gràcies i fins aviat!

Atentament,

Set Penques.

A l'Héctor Aristizabal.

¡Hola Héctor! ¿Cómo estás?

Soy *Set Penques*, nos conocimos cuando viniste a Barcelona a representar una obra en Forn de Teatre Pa'tothom.

Té expliqué que tenía entre manos un trabajo muy importante sobre Teatro en valores.

Al ver tu obra y tus técnicas, me quedé asombrada. Me gustó mucho tu representación, pero sobretodo tus técnicas teatrales y tu clase.

En mi proyecto, he escrito una obra destinada a jóvenes entre 17 y 18 años. El valor que intento transmitir, es que todos actuamos de una forma distinta porque hemos tenido un pasado, una historia y una cultura diferente a los demás. Y es por eso que cada uno de nosotros tenemos que hacer un esfuerzo para entender las reacciones de los que están a nuestro alrededor.

Lo que yo té quería preguntar, es si me podías explicar varias técnicas, como las que usaste en tu clase. Por ejemplo, me encantó como a partir de un simple gesto, cada uno puede interpretar todo un contexto: (juego de pichi o béisbol o pelea callejera)

También me preguntaba si te podría entrevistar. Yo nunca había oído hablar de ti, pero al ver todo lo que explicaste, muchas de tus experiencias, tuve claro que tu aportación a mi trabajo me seria de gran ayuda.

Muchas gracias,

Espero una respuesta.

Atentamente,

Set Penques.

8.2.- Annex 2: Entrevistes a les companyies.

Entrevistes a la companyia Teatre en l'educació

Entrevista als actors de la companyia Teatre en l'educació

<u>Actors entrevistats:</u>	Jaume ametller "Notxa"	(Jordi)
	Pau Bou	(Pau)
	Maria Manau	(Eva)
	Padi Padilla	(Maria)

Presentació:

- **Com ets dius? Quina és la teva professió? Quant fa que formes part de la companyia Teatre en l'educació?**
 - *Hola, jo em dic Maria Manau, tinc 34 anys, sóc actriu i professora de teatre i fa dos anys que estic en la companyia de Teatre en l'educació.*
 - *Jo sóc en Pau, tinc 28 anys i sóc actor, professor i director de teatre. I just aquest any he començat amb la companyia.*
 - *Jo sóc en Jaume Ametller, alies "Notxa", també sóc actor. Fa, ja he perdut el compte... 15 anys que estic en aquesta companyia. I tinc 45 anys, encara que tothom me'n posa 35.*
 - *Jo sóc la Padi, tinc 36 anys i fa dos anys vaig entrar amb la Maria, fa dos anys que formo part de la companyia Teatre en l'educació. I sóc actriu, això diuen.*

- **Què és el que feu?**

Què fem?, és una bona pregunta! Ens llevem molt d'hora. Fem les representacions al matí. Normalment dues, a les 9 i a les 11:30. A les 8 muntem, on sigui, on ens toqui, sigui un espai teatral o no. És a dir, podem actuar sigui en un escenari, en un gimnàs, en una sala d'actes, en una sala de conferències, en un passadís... Després de muntar, venen els nois i els assentem, tenim una manera molt peculiar d'asseure'ls, que és noi-noia, cosa que els hi molesta molt, però que ens va millor pel debat perquè així trenquem grups d'amics. Un cop asseguts, fem la presentació, on ens presentem i expliquem una mica el que venen a veure i a fer, després fem l'espectacle, i després ve el tema del debat. Debatre sol ser, en el fons, la part més divertida, perquè és diferent cada dia. És la novetat que tenim. Llavors, desmuntem i cap a casa a dinar, a l'hora que sigui. Com deia aquell gran poeta: "no tenim ni horario ni calendario"

- **Per què feu servir el teatre per treballar l'educació en valors? Quina va ser la vostra motivació per dedicar-vos al teatre en valors? Per què aquest teatre i no un altre?**

Teatre en valors. Per a nosaltres es l'oportunitat d'utilitzar una eina, com és el teatre, per tractar valors. I aquesta també és una de les gràcies d'aquesta feina, amb la qual també hi disfrutem: trenquem l'esquema de que es va a veure "teatre", sí, òbviament, es va a veure teatre, però tractarem temes, que com els mateixos mestres ens diuen, és molt difícil, per no dir impossible, que això es pugui parlar a les aules. Llavors, nosaltres tenim l'oportunitat de parlar-ne, de debatir. I sobretot, teatre en valors és la reflexió i el debat. No buscar una veritat, no buscar que és blanc i que és negre... és sobretot una eina de reflexió, que per a mi, ho hauria de ser tot el teatre, però en aquest cas aplicat a una franja d'edat molt concreta i reflexionant sobre temes que els hi són propis en aquesta edat. I la reflexió activa, perquè l'espectador passa a ser espect-actor, vull dir amb el sentit de que també hi participa.

I també que els personatges dels espectacles, com que van dirigits a grups d'edat concret, bàsicament el que els hi passa es que tenen un procés de identificació molt fort, s'identifiquen totalment, avui mateix ens ho acaben de dir els mestres.

I valors és perquè es plantegin coses que de normal obvien, llavors els hi poses davant de la cara, coses que no volen pensar, els hi plantejes coses que a ells els hi costa molt d'admetre. I que a més a més, es troben que no tenen espais

de reflexió d'això, o potser sí, potser sí que hi han professors que intenten trobar aquests espais que són les tutories, però clar, és una manera, com dir-te, una manera com més freda, més teòrica. Ells són aprovats!

I que és una manera diferent de veure teatre, perquè de fet hi ha nanus que no tenen idea del que venen a veure o no han estat al teatre, i llavors clar, de cop i volta vas a veure un espectacle que... que hi han professors que ens diuen que "flipen", que els nois són capaços d'estar-se una sessió de dues hores.

I a més a més, hem aconseguit que sigui un material més que utilitzi el professor per la seva eina escolar, pedagògica o per conèixer els nois. De vegades passa, que a les sessions es posa a parlar un nanu que a les classes no parla mai.

En definitiva, la identificació que suposa aquests personatges o l'obra en sí, fa que els nois es puguin enfrontar i intervenir a la seva realitat sense la dificultat que suposa la vida real.

- **Us considereu actors, o també mestres, pedagogs o fins i tot pares?**

Òbviament actor t'hi consideres. Que a la vagada saps i ets conscient, i això és el que també et motiva a continuar, que estàs fent una tasca educativa. Som la figura del pedagog teatral.

Suposo que bàsicament, et dediques a teatre en l'educació, perquè hi ha una part de tu que li agrada ensenyar. I et dediques a la formació de gent, sigui adulta, sigui adolescent, sigui infantil... i el més important, ja no només és l'obra, que evidentment, si la teva feina com actor la fas bé, la resposta dels nanus és infinitament millor. Però el important és el debat, on fas més la feina pedagògica.

I una altra cosa, que és educar-los com a espectadors. Educar-los des d'un bon principi que hi ha una sèrie de normes a seguir quan entres en un teatre, que molts això no ho saben perquè és el primer cop que venen.

Tampoc hauríem de confondre la feina que fem nosaltres amb la feina dels mestres. És molt diferent, no té res a veure.

I això no és un teatre convencional, no hi ha una distància entre l'escenari i el públic, sinó que ells estan a tocar, que això també crea un vincle especial.

Educar és una tasca que l'hem de fer entre tots, qualsevol ha de tenir consciència que educar a la gent jove i als nanus, és un bé social.

- **Es molt curiós com presenteu l'obra. Aconseguiu crear un ambient càlid i acollidor. A més, tracteu els alumnes d'una manera adulta i amb confiança.**

Els joves responen?

El sistema de la presentació, independentment de l'estratègia de col·locació nen-nena, és la nostra ideologia teatral: la distribució i l'aproximació de l'espai i la presentació. Nosaltres ens presentem i d'aquesta manera no enganyem al públic, és a dir, el que passa al teatre és tot mentida, però perquè entrin més en aquesta mentida, precisament ho fem presentar-nos, dient sóc tal i faré el paper de tal. I això és una cosa, que ens hem adonat que és la carta de presentació, però de confiança. El públic ja entra amb nosaltres, sap que som una mentida i curiosament entra amb nosaltres creient-se.

I el fet de tractar-los com a adults... jo diria tractar-los com a persones. Com a entitats que tenen la capacitat de pensar i de raonar. Precisament, nosaltres som creïbles perquè d'entrada ja els tractem com a iguals. I després, els hi expliquem la mentida. Nosaltres no fem un paper d'un nanu de tretze anys, que vol dir fer un nanu de tretze anys? i qui diu de tretze, diu de vint o de quaranta. Com que parlem d'inquietuds i de sentiments, això si que volem plasmar-ho, en el sentit que un noi de tretze anys té unes inquietuds diferents a un de quaranta. I també és veritat que al dona'ls-hi aquest racó de confiança, total el que ens interessa més es que al debat xerrin, llavors si tu marques un distanciament, ells no s'acostaran i menys a aquesta edat que els hi costa horrors parlar amb públic, dir el que pensen... no tots els nanus, però sí en general. Llavors clar, si crees aquesta proximitat, també afavoreix que després tinguin ganes d'integrar-se, més o menys.

La presentació també ens serveix per explicar el projecte i la manera en que han d'actuar com a públic. Com que aquí no volem un públic passiu, la manera perquè entrin és primer conèixer-nos, agafar confiança i demana'ls-hi que tinguin una actitud activa dins de l'espectacle.

- **Enmig d'una escena o en acabar l'espectacle, comenceu un tema de debat amb els joves. Algun grup no ha volgut formar part del debat? Com creus que els joves es senten?**

Quan acabem l'obra fem el debat. No puc dir-te el 100%, però tranquil·lament et puc dir que el 99% de les vegades ha funcionat. Jo a la meva esquena, porto més de mil cinc cents actuacions i em sobrien els dits d'una mà per les

vegades que no ha funcionat. I quan no ha funcionat, a més a més, no ha sigut un problema nostre ni dels nois, sinó un problema de grup o de centre.

A vegades, ens avisen professors de que “amb aquest grup tindreu problemes, ja veureu que són una mica especials, conflictius, problemàtics...” i són els que més participen! Perquè s’impliquen moltíssim amb els personatges, s’identifiquen.

Inclús dins dels mateixos grups, que poden funcionar més o menys, alumnes en concret que dins de l’escola o de l’aula tenen una actitud passiva, aquí sí, alhora de trencar aquesta dinàmica pròpia de l’institut, troben l’oportunitat d’expressar-se d’una altra manera. I això també ho podem relacionar amb la pregunta d’abans, si som mestres, pedagogs o actors. Això ho capten, no som “els mestres”.

Tot depèn també del centre, de l’ordre que els hi ensenyin. I a vegades, el que els hi passa és que es senten tan implicats, que el que volen és xerrar. Perquè creuen que xerrant del personatge, d’aquella persona, es distancien, i al contrari, s’estan retractant. I altres grups, que mantenen molt l’ordre, però que la participació és bastant menor.

Però funciona, les obres tenen 14 anys, i segueixen funcionant. Troben el seu lloc, troben el moment de reivindicar-se. I que estan en procés d’elaboració de la seva individualitat, i ara estan tan pendent del col·lectiu que s’obliden que individualment tenen la seva pròpia personalitat.

Desenllaç:

- **Vas rebre aquesta educació de petit? Si és que no, t’hagués agradat?**

Ens hauria encantat! Nosaltres no la vam rebre. Imaginat si és nou, nosaltres tenim edats diferents, i cap de nosaltres la vam rebre... Personalment, ens hauria encantat rebre aquesta educació.

Padi: precisament, una de les raons per la qual mi dedico, és per això. Perquè jo no vaig rebre aquesta educació. A mi m’hagués agradat i ara penso...no ho sé, em serveix pensar que ho estic donant a uns altres i que hi ha gent que ho aprofitarà.

De vegades, també els hi diem als alumnes, als nostres espectadors, que aprenem amb ells. I algú es deu pensar que ho diem per dir, però és veritat.

De vegades jo penso, amb algunes reaccions del grup, que hauria fet jo aquí? hauria parlat, hauria rigut...? No ho sé... però tu imaginat anar al teatre, i que et

parlessin dels teus valors, de temes que tu et sentissis identificat... m'hagués encantat!

- **Alguna anècdota per explicar?**

Anècdotes en tenim moltes.

Me'n recordo que amb l'obra Compta amb mi, una vegada a l'acabar el debat una noia aixeca el braç i diu: "Yo cuando he entrado y he visto una mesa y dos sillas he pensado... y luego anda si no ha molado!"

Que després d'una sessió un alumne et digui: "me habéis hecho pensar..."

O una vegada, que un alumne sense haver parlat amb ningú aixeca el braç i diu: "vull dir en nom de tots que el que heu fet ens ha agradat molt". És el que et fa continuar, aquests detalls.

Però d'anècdotes per riure en tenim per fer un llibre. Actors que cauen quan no han de caure, tècnics o professors que et tallen a mitja funció...

Imaginat, amb el Jugo jo, aquella escena que hi ha tanta tensió, un silenci absolut, el públic amb nosaltres, i entra un senyor gran (perquè actuàvem en un centre cívica) i diu: "¿Alguien ha visto mi paraguas?"

En una actuació a Solsona on l'institut està al costat d'un heliport. Havien escenes que no se sentia res! Només el soroll de l'helicòpter!

Amb el Compta amb mi, a Barcelona. Estaven fent obres al costat i se sentia la "teladradora". Que va ser el mateix dia que la Padi estava afònica hi va haver d'actuar amb micròfon.

- **Davant o darrera? Vull dir, a dalt o a baix?**

Maria: a davant i a dalt, sempre, fent d'actriu.

Notxa: però què és? una postura...?

Padi: és qüestió de perspectiva.

Pau: les dues posicions, les dues perspectives tenen el seu interès.

Entrevista a Marta García Otín
Directora teatral de la companyia
Teatre en l'educació

Marta García Otín va entrar a treballar a l'Associació Cultural de Granollers l'any 1997 per la gestió del projecte Teatre en l'educació. Però gràcies a la seva experiència teatral i al seu entusiasme i interès pel projecte, ben aviat va assolir el paper de directora teatral.

- **Marta, ens podria explicar quan, com i per què va començar a treballar a l'Associació Cultural de Granollers?**

Des de l'entitat buscaven una persona que treballés amb joves i tingués nocions de gestió cultural. La Teresa Llobet es va posar en contacte amb mi i em va convidar a veure un dels espectacles. Em va semblar un projecte molt interessant i vaig acceptar

- **Quina va ser la seva primera experiència en el món del teatre?**

La meua primera experiència en el món del teatre va ser quan tenia 16 anys, a l'Institut ens van donar l'opció de fer un taller de teatre, com activitat extraescolar, jo vaig acceptar i des d'aquell moment no he deixat de fer-ne.

- **Quins estudis ha assolit, i on es va formar?**

Vaig estudiar a l'Institut del Teatre de Barcelona en la disciplina d'interpretació. He fet altres cursos d'interpretació ja un cop acabats els estudis i en els darrers anys he participat en cursos de teatre social i he fet el curs de Pedagogia Teatral que organitza l'Institut del teatre de Vic

- **Vostè és una gran defensora del teatre com a eina pedagògica, creu que l'única funció del teatre hauria de ser aquesta? Per què?**

No sempre, el teatre pot tenir d'altres objectius, divertir, el fet artístic en sí... No obstant el teatre té implícita una part pedagògica, entenent com la pedagogia la ciència de l'educació. El teatre exposa fragments de la vida, històries de personatges, conflictes. La vida en si és un aprenentatge, veure els comportaments humans a dalt d'un escenari sempre ens pot fer reflexionar sobre la vida sobre la nostra pròpia vida, hi això ens permet aprendre, per això crec que el teatre és pedagògic en si tot i que no és necessari que es tingui sempre com a primer objectiu.

- **Per què aquest teatre i no un altre?**

El fet que part de la meua vida professional és vinculat a utilitzar el teatre com a eina pedagògica, no vol dir que quedi exclòs fer altre tipus d'espectacle, que no en diríem teatre pedagògic.

- **Quin és el secret per què una obra de teatre en l'educació tingui èxit?**

Crec que el primer és tenir un gran respecte per el públic a qui dirigeixes les obres. Intentar no veure'ls només des d'un punt de vista "adult", sinó posar-te al seu lloc, intentar entendre els conflictes des de la seva perspectiva . Tenir en compte que l'adolescència és un moment molt complex de la vida, pel que tots hem passat i a vegades encara hi passem. I sobretot no moralitzar, exposar els conflictes i deixant a l'espectador que en tregui les seves pròpies reflexions. A nivell més teatral cal fer un espectacle que enganxi a l'espectador, on els joves es puguin veure identificats amb els personatges, per tal de poder crear debat després.

- **Cada públic és diferent, influeixen les seves necessitats? Com sabeu quines són? O en realitat, totes les obres estan dirigides a tot el públic?**

Quan decidim per quin grup d'edat volem fer l'espectacle, el primer que fem és fer unes sessions de treball en joves de diferents centres, és la manera d'apropar-nos als seus conflictes a les seves necessitats, a les seves pors... Tot hi així hem comprovat que els nostres espectacles també funcionen amb persones de diferents edats. Un espectacle de qualitat, encara que estigui adreçat a nens de 3 anys pot fer gaudir a una persona de 50.

- **Què creu que aporta la seva feina a les persones que veuen el seu teatre? I què li aporten ells a vostè?**

Per una banda crec que els donem l'oportunitat d'expressar el que senten i el que pensen. Però és difícil de saber que aporta a cada una de les persones que veu un dels nostres espectacles. Jo em dono per satisfeta si en algun d'ells els hem obert camps de reflexió, de qüestionar-se la vida i a ells mateixos. Treballar per joves m'aporta una continua reflexió sobre la vida sobre les diferents opcions i em recorda que els joves tenen moltes coses importants a dir, només cal donar-los els espais perquè ho facin

- **El que m'ha cridat l'atenció d'aquest tipus de teatre és que es diferencia molt de la resta, per exemple, en la seva estructura ja varia: primer hi ha una presentació, després un debat, etc. Existeix un diàleg constant entre l'actor, el personatge i el públic... Quina és la principal funció d'aquesta interacció? Creu que funcionaria igualment si no existissin aquestes característiques?**

Al llarg dels anys hem comprovat que l'estructura funciona, la rebuda dels espectadors pels mateixos actors crea un clima de proximitat, també explicar quin serà el funcionament dona confiança, saben que és el que veuran i que se'ls demanarà després.

- **La reflexió final, el debat, és fa en veu alta. Quina és la importància de que sigui una reflexió comuna?**

El fet d'escoltar diferents reflexions sobre un mateix conflicte dóna als espectadors diferents opcions a l'hora d'actuar davant d'aquests. Això et dóna l'oportunitat de conèixer opcions que potser tu mateix no hi havies ni pensat.

- **En els seus principis, tal i com he llegit, va poder treballar amb Tim Baker, escriptor, músic i director teatral anglès, un dels creadors d'aquest projecte, què ens pot dir d'ell?**

En Tim és una persona amb molta experiència en el camp del Teatre i la pedagogia, treballar amb ell m'ha ensenyat moltes coses de les que ser.

Sempre és enriquidor treballar amb persones de les que pots aprendre.

Em quedo amb una de les seves frases "Teatre en l'Educació és un assaig per a la vida"

- **Què espera del futur d'aquest projecte?**

Espero poder continuar col·laborant amb el projecte i m'agradaria que d'alguna manera és fes més visible la nostra feina, m'agradaria poder arribar a molts més joves . Després de 12 anys de trajectòria amb més d'un miler d'actuacions seguim sent un petit gra de sorra, això implica treballar moltes vegades subjectes a uns pressupostos molt ajustats

- **Per finalitzar, té alguna anècdota per explicar?**

Anècdotes n'hi han moltes, recordo la primera vegada que varem fer un espectacle pels pares, al matí havia vist la sessió amb els alumnes i al vespre vaig veure la dels pares, al finalitzar aquesta segona i després de sentir les reflexions dels dos grups, els vaig dir " aquest matí he escoltat als vostres fill i

feien les mateixes reflexions que vosaltres, si estem tant a prop un dels altres perquè ens costa tant arribar a acords? “

I per últim, davant o darrera? Vull dir, a dalt o a baix?

Sempre he admirat molt la feina dels actors-pedagogs d'aquest projecte, crec que és molt dura. Tants bolos, matinar, muntar, actuar, fer el debat, una segona funció, desmuntar, tornar a casa....Jo no podria, per això ser que el meu lloc és a baix de l'escenari a darrera les bambalines.

Moltes gràcies per explicar-me la seva experiència. Per a mi aquesta vivència està sent molt enriquidora, i desitjo que el vostre projecte segueixi creixent i ajudant al vostre públic, com fins ara.

Gràcies a tu, sento haver trigat tant a tornar-te l'enquesta. Va ser un plaer coneixe't el dia de l'estrena, veure el teu interès i contestar aquesta entrevista tant ben estructurada i reflexionada i llavors diuen del jovent....

No deixis mai de fer i fer-te preguntes, és la manera d'avançar....

Entrevistes companyia Forn de teatre Pa'tothom

Entrevista a Jordi Forcades i a Montserrat Forcades

Fundadors de Forn de Pa'tothom

- **Quan, com i per què va començar a treballar a Forn de teatre Pa'tothom?**

Nosaltres vam tenir l'oportunitat d'agafar-nos un local del carrer de Lluna de Barcelona. Vam tenir la idea de què en Jordi, director de teatre, fes classes de teatre per gent més pobre. El teatre és un article de consum car, és car veure'l, és car estudiar-lo... i per desgràcia hi ha molta gent que no té accés. La nostra intenció era apropar-lo a certs col·lectius, sense cobrar-lo, únicament que la gent disfrutés, aquesta era la nostra idea principal: compartir aquest art.

Per desgràcia, la gent, quan li dons qualsevol cosa gratis, no ho aprecien. De tal manera que vam crear les beques, per oferir classes gratuïtes als qui s'ho treballassin.

- **Quins estudis ha assolit, i on es va formar?**

En Jordi s'encarrega de la part artística. Ell va fer dos anys d'enginyeria a Colòmbia i després va entrar a interpretació també a Colòmbia. Quan va venir a Catalunya va fer direcció d'escena a l'Institut del teatre.

- **Forn de Pa'tothom va néixer amb l'agrupació del barri de Lluna de Barcelona. Qui va convocar aquesta iniciativa i per què?**

Ho vam fer nosaltres. Al principi, avui fa deu anys, vam ser cinc els que ens vam ajuntar. Després vam fer un altre grup. I finalment, el que hi ha ara. El que necessitàvem eren artistes humils amb ganes de fer-ho tot. És una associació que ens ajudem els uns als altres. Necessitàvem un grup que no li importés el fet d'haver d'anar a la presó un dia, i l'altre haver d'omplir uns papers...

El que hem aconseguit ara amb el grup de teatre nou, és tenir col·laboradors de pes, amb ganes de "mullar-se."

- **Alguns dels cursos que oferiu, tenen l'objectiu d'ensenyar a l'actor a desenvolupar la seva sensibilitat per educar-lo en l'àmbit social. Com es pot ensenyar això? Quines són les tècniques que utilitzeu? Qui les ha creades?**

Al principi nosaltres érem una escola que fèiem formació de teatre. Aquest ensenyament era el pilar que ens permetia viure d'això i que ens ofería poder dur a terme projectes d'àmbit social, evidentment, gratis.

Però va arribar un moment, que vam pensar: no té sentit que una persona vingui i es formi com a actor, si no li ensenyem aquesta professió dintre de l'àmbit social. Per tant, vam unir aquestes dues branques.

Tot i així, tenim un altre problema. El perfil que ens ve a les nostres classes, són universitaris de carreres com ara assistent social, treball social, etc. però pocs de teatre. Són estudiants que no han treballat mai amb el teatre. Aleshores ens trobem ensenyant un nivell de teatre molt bàsic.

En aquest aspecte, quan ensenyem teatre, intentem posar-los-hi "el gusanillo" per l'ajuda social. Tothom té alguna preocupació per algun problema actual. Des del Forn, intentem trobar la motivació de cadascú per ajudar.

De fet, ara mateix hi ha un grup, drogoaddictes actius, que està treballant. El nostre objectiu no és que deixin la droga, sinó preguntar-los-hi quin és el seu "gusanillo", que han de dir al món.

D'acord. El que els intenteu donar no és informació sobre les drogues. Sinó ajudar-los a buscar una altra alternativa per seguir endavant amb allò.

Sí, és donar-los-hi alternatives d'oci. Llavors potser deixen la droga. Àmbit prevenció – l'entitat amb qui fem aquest projecte-, els dona xeringues, els intenta ajudar dins de la misèria de vida que porten.

Aquest és un concepte que tractem de difondre des del Forn: mai hem d'ensenyar res, no tenim mai un missatge moralitzant, mai utilitzem la frase: "tu has de fer això". Per exemple, quan treballem amb pare, jo els hi haig de dir com han d'educar els seus fills? Però si són ells els que coneixen millor que ningú els seus nens. Així doncs, com treballem amb pares? Tu mostres als pares, mitjançant el teatre, una família que comet un error. Llavors la gent analitza la situació. La persona que comet el mateix error, no es sent jutjada, sinó que sent com jutgen algú de davant seu. Al ser una crítica transversal, la persona no es sent agredida, i potser canvia d'actitud. Així és com treballem

sempre: fem que el col·lectiu estableixi un model de comportament ètic i mai diem nosaltres quin model hem de fer.

- **Pa'thòthom està implicat amb molts projectes, tots ells inclosos en l'àmbit social. Quan ajudeu a aquestes persones en els seus conflictes personals, quina és la vostra sensació?**

Una sensació molt bona, de satisfacció. Són processos molt llargs. Hi ha molts cops que el nostre projecte no s'entén, sobretot a nivell institucional. Nosaltres fem molt èmfasis amb el procés.

Per exemple, amb el mateix grup de drogoaddictes actius. Potser molts d'ells no fan res, simplement venir a teatre dos cops per setmana. Per ells, estar aquí suposa tenir una responsabilitat. El treballar en grup, conèixer gent que passa pel mateix que ells i gent que no. Creiem que això els ajudarà molt.

- **Des del Forn, teniu l'ideal del teatre com a “eina poderosa per actuar a favor del canvi social”. Creieu que ha de ser l'únic objectiu del teatre?**

No. Però sí és el nostre objectiu. Canviar les coses que no ens agraden.

- **Definiria la vostra escola com un quadre ple de colors, de cultures i de personalitats diverses. Com és pot arribar a crear una associació de caràcter internacional com la vostra?**

Amb petites aportacions. Nosaltres per exemple, d'entrada, mai preguntem la nacionalitat. La nacionalitat és el de menys. Aquí treballem amb persones i amb col·lectius. Aquí mai demanem papers, ni omplim fitxes. Mai demanem coses innecessàries. Per conèixer la gent, no necessitem coses com aquestes. El principal és estar aquí, divertint-nos, educant.

- **És una gran sort poder tenir associacions com la vostra amb l'únic objectiu d'ajudar. Però per desgràcia el factor econòmic de vegades resulta ser un gran problema. Com us ho feu?**

Pa'thòthom vam tenir la gran idea de tenir dues línees de funcionament des del principi. Una és l'escola i l'altra l'àmbit social.

Amb l'escola cobrem. Això ens permet viure i dedicar-nos a l'altre objectiu de l'àmbit social. El funcionament de l'escola ens ha donat independència política i econòmica: independentment de tenir o no subvencions econòmiques, Pa'thòthom sempre ha funcionat.

Però després de deu anys, és veritat que ara tenim finançament en l'àmbit social. Aleshores l'escola ja no és el màxim, sinó que el projectes són més forts, estan més consolidats i tenen més recolzament institucional.

- **Què espera del futur d'aquesta escola?**

L'escola acaba d'assolir una de les seves fites que és tenir un grup molt ben format en l'àmbit d'intervenció i que ens dona molta estabilitat.

Una altra fita assolida, és la creació de nous grups a partir de la feina de Pa'tothom. Abans érem l'únic i ara n'hi ha molts.

I en l'àmbit social, ens agradaria créixer a nivell internacional..

- **Per finalitzar, té alguna anècdota per explicar?**

Aquesta pregunta és la que més ens ha costat... La veritat és que tenim la sort de fer una feina que ens agrada, que ho passem bé dia a dia, que riem molt i tenim moltes satisfaccions. Escollir un moment divertit és molt difícil. Hi han molts!! Una vegada vam dir a un grup de teatre que començava a estudiar a Pa'tothom i que els hi vàrem dir que faríem una acció invisible i que s'esperessin en un lloc per a veure-la. Ho vam fer. Quan va acabar l'acció i ens vam apropar a preguntar que en pensaven, ens van preguntar que a quina hora faríem l'acció. És a dir que va sortir tant bé, que els que estaven assabentats tampoc es van adonar. Encara riem amb les cares que feien davant l'acció. Nosaltres pensàvem que eren bons actors. Una dia una entitat bancària ens va donar una subvenció. I van venir a donar-la personalment (perquè volien conèixer-nos). Quan van entrar vam pensar que eren agents immobiliaris i els vàrem quasi be tirar del local... Encara riem... amb la ficada de pota...

- **I per últim, davant o darrera? Vull dir, a dalt o a baix?**

Al costat...

Set Penques:

Avui ens trobem al Casal de Calaf, el motiu és que la companyia Teatre en l'Educació, presenta un dels seus espectacles titulat: *Jugo Jo*, als alumnes de 1r d'ESO de l'IES Alexandre de Riquer.

Un espectacle que implica als mateixos alumnes mostrant-los, des de l'escenari, la seva pròpia realitat.

L'obra busca captar les seves emocions, intentant que se sentin, poc o molt, reflectits en els protagonistes de l'obra: La Maria, l'Eva, en Pau i en Jordi.

Actors:

_Maria	PRESENTACIÓ→	Qui ets? (Nom, personatge)
_Eva		Quants anys tens?
_Pau		Quin curs fas?
_Jordi		El teu ambient familiar?
		Quines són les teves amistats?

Set Penques:

Abans, però, hem preguntat als alumnes què és el que esperen de *Jugo Jo*.

Alumnes:

- Què esperes de l'obra que veuràs demà?

Set Penques:

I els pares, que n'opinen de tot això?

Pares:

El seu fill ha entrat en una nova etapa, entra en un nou centre: nous amics, noves normes... Ara ja forma part del món dels grans.

- Com ha viscut la seva integració el seu fill? I vostè, com ho ha viscut? Quin pensa que ha sigut el seu paper?

Set Penques:

A part del factor humà, un altre aspecte a tenir en compte i que influeix directament en l'evolució de l'obra són els recursos escenogràfics.

Tècnic:

- Quins són els recursos que feu servir per tal d'arribar al vostre públic?
- Per què us heu decidit per aquest tipus de recursos?

Set Penques:

En l'obra també es parla de la convivència i del respecte. El professorat té un paper important en aquest aprenentatge, se'ls hi demana que eduquin als joves en aquests valors. Quins són els recursos que utilitzen per tal d'aconseguir aquest objectiu?

Professorat:

- Quins són els recursos que utilitzeu per explicar conceptes com el respecte i la convivència?
- Funcionen? En quins casos? Per què creus que pot ser?
- Trobés que pot ser efectiu el teatre en valors?

Set Penques:

Jugo jo és una història que protagonitzen dues amigues, la Maria i l'Eva, i dos amics, en Pau i en Jordi.

Els nois ja han cursat 1r d'ESO, però les noies són noves al centre.

Mentre que ells ja estan més o menys integrats, la Maria i l'Eva han de començar de nou. Un munt de canvis i un munt de situacions que els farà prendre decisions. Ara bé, són aquestes correctes? Com influiran en la gent que els envolta? Més endavant se n'adonaran de les seves pròpies accions.

Actors: (resum de l'entrevista als actors, ajuntada a l'annex a la pàgina 115)

Set Penques:

Un cop ha finalitzat l'obra, comprovem si el resultat ha estat l'esperat.

Actors:

- Com ha anat l'obra?
- Ha respost el públic?

Professorat:

- T'ha agradat l'obra?
- Creus que el teatre es pot fer servir com una eina educativa?
- Què en penses d'aquesta manera d'educar?
- Creus que ha arribat el missatge als teus alumnes?

Alumne:

- T'ha agradat? Per què? Creus que has après alguna cosa?
- És això el que t'esperaves?
- T'has sentit reflectit en algun personatge, o en algun aspecte de la història?

Set Penques:

Crec que sens dubte, l'espectacle ha mostrat als nois i noies de 12 anys que els seus problemes també formen part de la societat actual, i els ha ensenyat a veure la seva realitat des d'un altre punt de vista i a comprovar que ells mateixos poden sortir-se'n satisfactòriament si saben gestionar bé els seus propis recursos.

8.4.- Annex 4: Interpretacions del quadre *El Doble Secret* dels espectadors de l'obra

“Al fons vaig veure el mar, que representava tranquil·litat i el caràcter anava en funció del mar [...] Aleshores a la dona, ens mostrava l'interior, com si fossin cèl·lules amb doble sentit de clau. Tot fresc. Com si estigués trista i absent.”

“Jo vaig veure una certa tranquil·litat en el mar. I en el cas de la dona vaig veure que aquesta tenia dues parences o vides, i que volia explotar i canviar.”

“Jo vaig veure una cara descol·locada i una buida per dins com si es sentís trist (el mar m'inspirava tranquil·litat però a la vegada soledat); l'altra cara m'inspirava serietat.”

“Vaig veure el mar que representava la vida que ja ha passat, la dona representava el present i els picarols el futur, ja que no sap com serà la vida en el futur.”

“Sincerament, no em vaig fixar gaire en el mar, però si en la dona, que volia mostrar el seu interior malgrat no fos cap cosa “bonica”, sinó misteriosa. També em vaig fixar en el trosset de paret, que significa?”

“Jo em vaig fixar en la dona sobretot. Em vaig fixar que si encaixéssim les parts, la part dels llavis no encaixaria, quedaria un forat, és imperfecte. Semblava que la dona entrés per una porta i deixés el mar enrere, i sí, la dona ens mostra el seu interior, i jo ho he interpretat com que en cada bola hi ha alguna cosa viscuda i totes estan unides per aquells fils”

“Jo em vaig fixar amb la dona, tant podia ser una mascara que encobria com era ella realment, com dos realitats diferents.”

“Jo vaig veure a l'interior de la dona, que tenia problemes, ja que el seu interior era molt negre. I que el mar era la seva vida, la vida que tenia per davant.”

“Vaig veure-hi un conjunt de cèl·lules, i cada una d'elles representava un situació diferent de la vida de la persona, així com diferents canvis d'humor, etc. Una mica surrealista tot...”

“Principalment vaig entendre dues personalitats diferents. La de l'esquerra mostrava la part superficial de la vida, en canvi la de la dreta donava a entendre la part interna i més reflexiva. Dic de la vida pel fet d'haver-hi aigua al quadre. Pel context de l'obra, vaig fer una reflexió que conclouïa amb la unió de les dues cares per formar el que realment busca l'humà que és l'equilibri entre la superficialitat i l'interior de l'individu. La immensitat de l'horitzó em suggeria la no- abastable explicació pel que fa la complexitat de l'humà. El mur vaig creure que marcava un punt de sortida a partir del qual es desenvolupa la vida. No sé si m'explico...”

“Hi vaig poder veure una dona trista per la mirada dels seus ulls i l'expressió dels seus llavis, però al mateix temps es pot dir que és una dona forta, que malgrat les penúries de la seva vida segueix endavant.

Aquesta vida és representada per l'oceà que l'envolta per totes bandes i si ens fixem en la situació en que es troba respecte al mar la podríem situar en el present, ni en el futur, ni en el passat, en el seu propi present. El fet que es trobi la seva imatge partida en dos per mitjà d'un “collage” que ha fet el pintor, crec que és perquè es troba indecisa en aquesta àmplia vida en la que es troba reclusa, però la porta que es veu al seu costat podria ser una sortida alternativa a tots els seus problemes.”